ŞAH ISMAYIL XƏTAI ƏSƏRLƏRI

1-CILD

QƏZƏLLƏR

Hüsni-rüxsarın, kim, oldu canü dil heyran ona,
Vədəyi-dövri-qəmərni tapşırır dövran ona.

Çün sənin hüsnün misali-Yusifi-Kənandir,
Yüzini hər kim ki, görməz yoxdurur iman ona.

Atəşi-eşqində, ey xunxarə gözlü dilbərim,
Öylə yanmışdır bu bağrım yoxdurur dərman ona.

Gül yanağın, dilbəra, bəs tazətərdir hər zaman,
Qanlı yaşımdan tökər hərdəm gözüm baran ona.

Zülməti-zülfində könlü bu Xətai xəstənin,
Xızra bənzər kim, görünməz çeşmeyi-heyvan ona.

* * *

Getdi ol dilbər, bəsi dərdü bəla qaldı mana,
Nə bəla, bil kim, yüküş cövrü cəfa qaldı mana.

Bunca gəldim, mən gədayə heç inayət qılmadın,
Eşigində qaldığım dəsti-dua qaldı mana.

Müjdə gəldi dilstanimdən ki, qətl oldu rəqib,
Şükr kim, biganə getdi, aşina qaldı mana.

Anca kövkəb kimi, yaş tökdi, ğəmindən gözlərim,
Yer ilə, gög ilə keyvan həm, baxa qaldı mana.

Ey Xətai, zülfi tək arındı yüzdən Zəngbar,
Dilbəri-Çinü Xötən, xubi-Xəta qaldı mana.

Can olmaz isə, sən təki canan yetər mana,
Vəslin bu xəstə könlümə dərman yetər mana.

Hicrin cəfası eylə yıxıbdır bu könlümü,
Hər şəb qapunda naləvü əfğan yetər mana.

Zülmət içində abi-həyat istəməz könül,
Ləlin zülali çeşmeyi-heyvan yetər mana.

Zahid, qoparma sən məni meyxanədən bu gün,
Ruzi-əzəldə yar ilə peyman yetər mana.

Gərçi, Xətai, getdi əlindən visali-dust,
Hərdəm xəyali-didəyə mehman yetər mana.

* * *

Cana, könüldə həmdəm olan qəm durur mana,
Gör kim, fəraq evində nə həmdəm durur mana.

Ancaq yüzün görəndə sənin can degil məlul,
Zülfin kimi könül dəxi bərhəm durur mana.

Dil təşnə olsa vadiyi-hicrində qəm yemən,
Ləlin zülali çeşmeyi-Zəmzəm durur mana.

Neyçün sevərdi xəstə dil, ey bivəfa, səni,
Bu çox bəla ki, hicrin edər kəm durur mana.

Miskin Xətai vəsl ilə yüz il yaşar, müdam,
Bu ömr kim, zəmanədə bir dəm durur mana.

Ey cəmalın gülstani-bağı-minudur mana,
Cənnəti-rizvan ki, derlər ol səri-kudur mana.

Yüzün üstə zülfini ta gördüm, ey ruhi-rəvan,
Gecə-gündüz ağlamaq eşqində xoş xudur mana.

Hicr sərgərdanlığın çərxi-fələkdən görmənəm,
Bu cəfaləri qılan ol yari-məhrudur mana.

Gecələr ta sübh olunca uyxu gəlməz eynimə,
Ta xəyalın daima çeşmimdə qarşudur mana.

Onca yaş tökdi Xətai firqətindən, ey sənəm,
Xancaru baxsam gözümdə yer yüzü sudur mana.

* * *

Dilbəra, eşqin tənimdə sevgili candır mana,
Pərtövi-mehri-rüxun xurşidi-tabandır mana.

Dərdi-hicrindən sənin hərgiz şikayət qılmazam,

Heç əlac etmən tələb, neyçün ki, dərmandır mana.

Asitanın xakini vermən cəmii-aləmə,
Hər ayağın torpağı mülki-Süleymandır mana.

Ta cəmalın müshəfin gördüm, əya nuri-ilah,
Zikri-eşqin dildə daim, virdi-Qurandır mana.

Ey Xətai, xubların cövri vəfadır aşiqə,
Firqəti, hicri nigarın lütfü ehsandır mana.

* * *

Getdi ol məhru yanımdan, yüz cəfa qaldı mana,
Cövr bilmən, kim, bəlayi-müntəha qaldı mana.

Ey pəri, çox işveyi-hüsninə məğrur olma kim,
Mülki-fani sanmagil, kim nə sana qaldı, mana.

Ta kim, ol xurşidrux getdi gözümdən su təki,
Göz yaşım onun üzündən aşina qaldı mana.

Sən gedəndən bərlü anca zarü əfğan etmişəm,
Yerü gög, insü mələk cümlə baxa qaldı mana.

Dilbərin getdi, Xətai, sən nedirsən dünyanı?
Çünki can getdi, bu tən, yarəb, niyə qaldı mana!

Hərdəm ğəmində naləvü ahim yetər mana,
Dünya yüzündə ol yüzi-mahim yetər-mana.

Isbat qılmışam ruxi-zərd, əşki-sürximi,
Dəviyi-eşqə böylə güvahim yetər mana.

Aləm xəlayiqi mənə cümlə həsud ola.
Ol asitanın iti pənahim yetər mana.

Zahid, ögünmə, taleyi-sədəm, deyib yüküş,
Sən var işinə bəxti-siyahim yetər mana.

Kəsmə ümidi-rəhməti həqdən, Xətai, sən,
Cümlə xətadə lütfi-ilahim yetər mana.

* * *

Dilbəra, ol ay yüzün xyrşidi-tabandır mana,
Bağçan içindən axan su, abi-heyvandır mana.

Məscidə varmaq nə hacət, dedim, ey zahid, mana,
Ruy ilə zülfi anın, küfrilə imandır mana.

Müddəilər tənəsindən sanmanız kim, mən dönəm,
Ol mənim canım içində cani-canandır mana.

Mən səninlə söyləşəndə gər zimistan, gər bahar,
Hər nə çağ görsəm səni, aləm gülüstandır mana.

Ey Xətai, çün sənə həqdən nəzərdir hər zaman,
Eşqin ilə bu həyatım baği-rizvandır mana.

* * *

Xaki-payin, dilbəra, bir tac dövlətdir mana,
Bəs yüzün görmək sənin bəxtü səadətdir mana.

Çün qəmi-eşqində ölməkdir, həyati-cavidan,
Həq bilür ölmək deyil, ol eyni-rahətdir mana.

Munca kim, dərdündə zəhmət çəkmişəm, ey bivəfa,
Çünki səndəndir bu zəhmət, cümlə rahətdir mana.

Gərçi məndən dərhicab olursan, ey arami-can,
Yüzünü göstərdiyin eyni-inayətdir mana.

Düşdə gördi dün Xətai, yar olubdur həmdəmi,
Ya düşümdür, ya xəyalım bu nə halətdir mana.

* * *

Ah kim, sən getdin, ey ay yüzlü, can qaldı mana,
Can səninlə getdi cismi-natəvan qaldı mana.

Taki sən getdin yanımdan ey dilaramım mənim,
Haləti-vəslin könüldə pasiban qaldı mana.

Gərçi gülzari-cəmalın getdi qarşımdan mənim,
Dildə mehri-qamətin sərvi-rəvan qaldı mana.

Gər nihan oldu gözümdən ol pəri-peykər sənəm,
Göydə mah anun yüzündən bir nişan qaldı mana.

Taki səndən ayrı düşdi bu Xətai xəstədil,
Buyi-muyin müşk ilə ənbərfişan qaldı mana.

* * *

Həq əzəl meyxanəsindən verdi bu cami mana,
Kainat əhli təəccüb qıldılar qamu mana.

Bilməz idim xətti-rüxsarın sifatın söyləmək,
Fitnə çeşmin qəmzəsi öyrətdi ilhami mana.

Səbrü aramım gedibdir görməzəm eynimdə xab,
Firqətin bir eyləmişdir sübh ilə şami mana.

Çox cəfa hasil olan səndən mana, ey bivəfa,
Aqibət eylər xəyalın rəsmi-bədnami mana.

Köynəyindən çıx, dedim şol sərv gül xəndanıma,
Zərrəcə qayınmadı göstərdi əndamı mana.

Ey Xətai, zülfinin zəncirinə qeyd etmə dil,
Danədir xali onun həm zülfidir dami mana

Xaki-payın sürmədir, eynimə ənam et mana,
Gər qəbul olmaz müradim səndən elam et mana.

Dərdimin dərmani rüxsarini görməkdir sənin,
Təşnəyəm billah, dodağın şərbətin cam et mana.

Çün könül xalin ucundan düşdü zülfin qeydinə,
Bigünah öldürməgil hər ləhzə aram et mana.

Istəmən zahirdə faş olmaq anınçun gözlərəm,
Mehri-eşqin razini, ey yar, ilham et mana.

Bu Xətaidən götürgil möhnəti-hicranını,
Ey pəriru, tanriçün, ancaq ilzam et mana.

* * *

Nitqi-ənfasi-Məsihin dəmbədəm candır mana,
Çünki mən Xızrəm dodağın abi-heyvandır mana.

Bilməzəm aləmdə yarəb, gərdişi-əyyami-ğəm,
Lütfi-ehsanınmıdır, ya cövri-hicrandır mana.

Vermişəm imanımı zənciri-zülfin küfrinə,
Bəndi-zülfin küfrini gördüm nə imandır mana.

Dün rəqibi-kafiri-gümrahilə eybində kim,
Hər hekayətlər ki, qıldın cümlə pünhandır mana.

Bu Xətai birlə solmuş bir dəxi, ey şahi-hüsn,
Ta dəhanın xatəmi-mehri-Süleymandır mana.

* * *

Ya ilahi, istərəm səndən bu ənami mana,
Edəsən həmdəm kim, ol sərvi-güləndamı mana.

Şol büti-namehriban hərgiz məni yad etmədi,
Bir məhəbbət qılmadı axır sərəncamı mana.

Cövri-hicran çəkdiyimdən qalmayıbdır taqətim.
Ya nəsib etsin nolaydı səbrü aramı mana.

Könlüm aldın bitəkəllüf, canımı almaqdurur,
Güldürür eşqində dayim hasilin ami mana.

Keçdi ömrün ey Xətai, uş bu zaye dünyada,
Şol vəfasız dilbəridən vermədi kami mana.

* * *

Dust yolunda həlal olsun dila, qeyrət sana,
Qeyridən bir zərrə minnət çəkmədən rəHmət sana.

Ol sənəm əzmi-səfər etdi, könül, əylənmə kim,
Bir nəfəs didar gör kim, qalmaya həsrət sana.

Ey dilü din, siz çıxın evdən ki, dildarım gəlür,
Sən də ey can, durma kim, biz vermişiz rüxsət sana.

Çareyi-behbudimi sordum müalicdən, dedi,
Dərd dərdi-eşqisə mümkün deyil səhhət sana.

Ey Xətai, sən şəhidi-qəmzeyi-dildarsən,
Həşrdə rəşk aparır yetmiş iki millət sana!

* * *

Roşən yüzün ki, zülfin olubdur niqab ona,
Nisbətdir əbr içində məhü afitab ona.

Eşqin sənin ki, məxzəni-gənci-ilahidir,
Andan durur ki, məskən olubdur xərab ona.

Eşqin nədir cahanda sənin, ey pərisifət,
Heyran durur fələkdə gəzən mahtab ona.

Uyğudə gözlərim necə görsün cəmalını,
Eşqində çünki gəlmədi bir zərrə xab ona.

Aşiqdurur yanağına zülfin Xətai tək,
Andan düşər bu vəchilə bu piçü tab ona.

* * *

Eylədim bünyad əvvəl bəndə əz nami-xuda,
Ol yaratmış sərvəri-mərdan Əliyyül-Mürtəza.

Aciz olma ey könül, münkir gərəkməz əhli-dil,
Həqtəala buyruğudur mur əlində əjdaha.

Eylə sultandır ki, yoxdur mislü həm həmta ona,
Buyruğundan kim, onun çıxmaz şəhü mirü gəda.

Kim ki, həqqə münkir oldu qoy cəzasıdır onun,
Зərrəcə rəhm etməgil sən ta kim, ol halın duya.

It rəqiblər tənə edərsə Xətai, həqqə sal,
Olma qəmgin kim, sana qıldığını həqdən tapa.

* * *

Canü dilmi qoymuşam yolunda mən ey dilrüba,
Taki uyxuda görər mən sən təki bir məhliqa.

Taki eşqinin bəlası canıma kar eylədi,
Ey təbibim, bilməzəm kim, varmı bu dərdə dəva?

Daneyi-xalinə ta kim, mürği-can qıldı təmə,
Dami-zülfin həlqəsinə oldu canım mübtəla!

Ey mürüvvət mədəni, məndən kərəm qılma diriğ,
Qənbərinəm mən sənin şahım bəeşqi-Mürtəza!

Özgə aşiqlər əgərçi dil verər dildarına,
Bu Xətai xəstə gör, yolunda qıldı can fəda.

* * *

Ey könül, sidqilə hər kim şah ilə yoldaş ola,
Yüz gərək döndərməyə hər necə kim, yoldaş ola.

Yolu gər daş ola, gər yay ola, gər oxü qılınc,
Mürşidindən dönənin mənidə ismi laş ola.

Qul gərək tanıda öz doğruluğun həq yoluna,
Etiqaddan azmaya gər bayü gər qəllaş ola.

Ey könül, cəhd eylə gəl, doğru yola gör şahı sən,
Aqibət qəlbi çıxar hər kimsə kim, qəllaş ola.

Ey Xətai, sidqilə bu şah əyağinə gələn,
Aqibət bir gün gümansız xəlq içində baş ola.

* * *

Hər kimə kim, səncəliyən bir pərivəş yar ola,
Əqlü huşü xani-manından dəxi avar ola.

Başinə hər kimsənin düşsə saçın sevdaləri,
Tərk edüb dünyanı ömründən dəxi bizar ola.

Sən təki aləmdə olmaz, gər olarsa dilbəra,
Bu gözü cadusifət, həm qaşları məkkar ola.

Dərdü ğəm gəldikcə səndən, şad olurmən dilbəra,
Görüm onları mənim könlümdə bərxurdar ola.

Qıla dönmüşdür vücudim, möhnəti-cövrin çəkə,
Sağ gəzən düşmənlərin bu bəndə tək bimar ola.

Həmdəmin daim rəqib olmuşdur ey, gül yüzlü yar,
Xanda bir gül bitsə, lazımdır yanında xar ola.

Eşqinə hər kim giriftar oldu, ey kafər necə,
Şeyx Sənan tək belinə bağlayan zünnar ola.

Vəsl ilən şad eylə qurtar, dərdü ğəmlərdən məni,
Dərdi-hicranın çəkən ki, bu dili-əfkar ola.

Varmıdır bir kimsə, yarəb, əhli-üşşaq içrə yar.
Bu Xətai xəstədiltək aşiqi-didar ola?!

* * *

Ey bəndə, gər cəhanda pənahın ilah ola,
Kəmtər qulun məqamı sənin padişah ola.

Aşiq odur ki, dəvi edərsə bu sözünə,
Qanlı yaşilə çöhreyi-zərdi güvah ola.

Mehrabi var o zahidin, amma ki, aşiqə,
Məşuqinin əyaği izi, qibləgah ola.

Bədxahım ola cümlə-cahan çəkməzəm məlal,
Çün ol sənəm mənimlən əgər nikxah ola.

Başdan-ayağa bəndə Xətai xətalidir,
Zahid, xaçan ki, xubları sevmək günah ola?

* * *

Neylərəm ol cənnəti içində dildar olmasa,
Qoy anı viranə qalsın bağçada bar olmasa.

Ğəflət əhli qaldı həqdən şöylə bil kim, binəsib.
Qanda didarı görür, ol bunda bidar olmasa.

Dünyada aşiq olan geydi məlamət donunu,
Hər yetən aşiq olurmu dərd ana kar olmasa.

Aşiqin meydanda başı top yerinə çalınur,
Başını meydana qoymaz kim ki, sərdar olmasa.

Doğruluq dost qapısıdır, doğru gəl gir bu yola,
Əyri meydanda utanur, onda iqrar olmasa.

Ey Xətai, gövhəri xərc eyləmə nadanə sən,
Gövhərin qədrini bilməz gər xiridar olmasa.

Hüsnin bəyani sureyi-Yasinü Hələta,
Ey Kəbeyi-mübarəkü vey Mərveyi-Səfa.

Dövri-fələk verirsə mənə ixtiyarını,
Bir tari-muyini du cəhana qılam baha!

Gəlmiş deyil, gəlibdürə bilməz beruzi-həşr,
Dövri-qəmər sənin təki bir şahi-məhliqa.

Kim ki, vüsalın istəsə ixlasilə sənin,
Üstündə zill sayə səadət dutar hüma.

Toprağa bas ayağını, ey gözlərim nuri,
Kim, xaki-payini dilərəm bəhri-tutiya.

Şeydavü məstü valehü heyranəm, ey sənəm,
Ixlasilə yolunda mənəm rindü canfəda.

Xurşidü mahü cümlə sitarə bir əncümən,
Qıldı sücud surətinə ey əzizi-ma.

Ruhi-müsəvvər oldu yüzündən bəabü gil,
Sənsən şəha, bu əhsəni-təqvimə kimiya.

Insan deyirdi göydə mələk yoxidi hənuz,
Sən var idin cahanda, əya dürri-ibtida.

Həmtası ol şəhənşahi-əzəm nigarımın,
Yoxdur bəhəqqi-hörməti-övladi-Müstəfa.

Yarın yolunda xəstə Xətai yoruxmə tiğ,
Olgil şəhidi-dəşti-biyabani-Kərbəla.

* * *

Taki rüxsarindən ərrəhman ələl-ərş-istiva,
Həm anın şənində münzəl ayəti-şəmsül-züha.

Sureyi-Tahavü Yasinü təbarək hüsnünə,
Gör nə təzim eyləmişdir həq taala rəbbəna.

Münfəildir, tələtindən dər fələk, xurşidü mah,
Şol cəhətdən kim, yüzün-nurindən almışdır ziya.

Valehü sərkəştədir aləmdə əhli-mərifət,
Vəchinə ey gövhəri-pakizəyi-ərzü səma.

Bu Xətaidən inayət kəsmə, ey şahi-kərəm,
Canə yetmişdir cəfadən lütf edib qılgil vəfa.

* * *

Minbəd əgər mənimlə həbib olsa aşina,
Mən canımı yolunda onun eylərəm fəda.

Gülgün yüzün xəyalına düşdü könül yenə,
Bənzim saraldı dərdilə, manəndi-kəhrəba.

Darülşəfayə getmədiyim candan ötrüdür,
Ey cismimin həyatı, ləbindir mənə şəfa.

Çeşmin cəhanda fitnəvü aşub göstərir,
Hərdəm qiyaməti qoparır qamətin mana.

Yastan Xətai, yar eşigin etiqadilə,
Şamü səhər də dövlətinə eyləgil dua.

* * *

Vəchində peydadır sənin ənvari-zati-kibriya,
Ol yüzə qarşuda da şərməndədir şəmsüz-züha.

Leyli cəmalından cüda Məcnun kimi sərkəştəyəm,
Fərhad var istər könül Şirin dodağından şəfa.

Cami-müsəffadən mana saqi içirdi bir qədəh,
Sufi nə bilsin mən ol camdan necə buldum səfa.

Hər kim ki, tovhid əhlidir, ol didü vadid əhlidir.
Ruzi-əzəldən ta əbəd istər kəmali-müntəha.

Mən cahilü nadaniyəm, ol hüsniçün heyraniyəm,
Ta gəncikən pünhan idim, şimdi gözümdən zahira.

Eynülyəqin həqq sirrinə idrak edən insan idim,
Ey mərifətdən bixəbər, insafə gəlgil bihəya.

Canü cəhani siz sizin neylər Xətai xəstədil,
Səndən müdam ehsan dilər, çünki gədadır binəva.

* * *

Zərreyi-mehrində daim, ey cəmali-afitab,
Əbr yüzündən götürgil dutmagil məndən hicab.

Dur dedim yarin köyündən, ey rəqibi-rusiyah,
Xəstə bülbül var ikən neylər gülüstanda ğürab?

Ey gözü nərgiz, yüzü gültək, boyu sərvi-rəvan,
Ta ki, səndən ayrı düşdüm, xəstəyəm halım xərab.

Cənnəti-vəslindən ey, canım məni dur eyləmə,
Mən fəraqın atəşindən çəkmişəm dərdü əzab.

Bu Xətai həqqinə dayim dutubdur çox ümid.
Aqibət rəhm eylə anə saəti-yovmülhesab.

* * *

Gəldi sürahi məclisə, rəf eyləmiş niqab,
Nur eylədi bu məclisi-zərrinpər afitab.

Manəndi-cami-Xızr nəbidir misal ilən,
Abi-həyat içindəki can bəxş edən şərab.

Qül-qül deyər mütariyə, yəni di gəl, di gəl,
Baş endirir piyaləyə kim, qılma ictinab.

Məşuqi-sərvqamətü məhbubi-simtən,
Tavusi-rovzə cilvə qılır, çıxmış əz-hicab,

Içmiş şərabi-ləl çü sərxoş öpər əyağ,
Nəql eyləməkdə canü cigərdən dilər kəbəb.

Ayineyi-Sikəndərü həm cami-Cəm budur,
Izhar edər cahani, qılur şeyxi çün şəbab.

Hər yerdə kim, otura Xətai, o hurivəş,
Göydə məlayik oxuyə: "ya leytəni turab".

* * *

Bu aləm hüsninə heyrandır, ey dust!
Sana bu qönçə ləb xəndandır, ey dust!

Mən ol Yəqubi-nisbət zar buldum,
Cəmalın Yusifi-Kənandır, ey dust!

Hilali qaşını ta gördü çeşmim,
Bu canım eydinə qurbandır, ey dust!

Sana bu künfəkan valeh bulubdur,
Ki, hüsnin surəti-rəhmandır, ey dust!

Cəmalın səfhəsində xəttü xalın,
Yüzündə ayəti-qurandır, ey dust.

Sənin eşqin vücudim şəhri içrə,
Bu könlüm təxtinə sultandır, ey dust!

Xətaiyə demişsən cövr edim çox,
Yenə lütfü yenə ehsandır, ey dust!

* * *

Əhli-həyatə söylərəm, ey həyyi-laməmat,
Fani cahanda kimsəyə munis deyil həyat.

Baqidir ol ki, derlər ani vacibəlvücud,
Fərmandır ana mümtənat ilə mümkinat.

Can bəxş edər, məmatə ləbin, ey məsihi-dəm,
Isalərin əcəbmi dəmindən bu möcüzat.

Şətrənc dəhr içindəki at oynadan hani?
Təqdir beydəqi anı bir dəmdə qıldı mat.

Çün qul olan qapında görər qədr səltənət,
Bir qulunam ki, vermişəm ol qədr içün bərat.

Yetməz Xətai zikri-ilahın nüfusinə.
Bir zat imiş ki, irməz ona zatilən sifat.

Sərxoşi-cami-ələstəm, ta əbəd hüşyar məst,
Məsti-Layəqəl gəzər, mən şəhr içində ar məst,

Sordular məndən ki, neyçün bidil oldun, mən dedim;
Ol səbəbdən bidil oldum, dilbərü dildar məst.

Həqqinə aşiq olanlar cana şirin qalmasın,
Didara müştaq olanlar, qibləsi didar-məst.

Hər qəmişdən şəkkər olmaz, hər tikəndən tazə gül,
Hər keyikin göbəyindən nafəyi-tatar məst.

Adəmi oldur ki, onda lütfü hüsnü xülq ola,
Adəmi demə ona kim, cübbəvü dəstar məst.

Daima istər Xətai, şah cəmalın görməgə,
Şol gədayi-alihümmət talibi-didar məst.

* * *

Bu qəmzə deyil, bəladır, ey dust,
Bu xəndə deyil, cəfadır, ey dust.

Şəkər ləbin ağzıma söyərsə,
Söymək deyil ol, duadır, ey dust.

Yer yüzi həvayi-qəddün ilə,
Cənnət kimi xoşhəvadır, ey dust.

Dil mürşidinə xəyali-zülfin,
Həm xirqəvü həm əsadır, ey dust.

Aşiq olalı sana Xətai,
"Ba-la" ına mübtəladır, ey dust.

* * *

Dilbəra, dərdimə dərman səndən özgə kimsə yox,
Həm dəxi könlümdə dərman, səndən özgə kimsə yox.

Hicr evində mən kiminlə həmdəm oldum, ey sənəm,
Könlümün şəhrində mehman, səndən özgə kimsə yox.

Xızr tək zülmətdə qaldım, bir mədəd qıl tanrıçün,
Təşnə üçün abi-heyvan səndən özgə kimsə yox.

Hər nə kim, hökm eyləsən, eylə mənə ey eşqi-yar,
Könlümün təxtində sultan səndən özgə kimsə yox.

Bu Xətai xəstənin vergil müradın, ya ilah
Kim, mənə lütf ilə ehsan səndən özgə kimsə yox.

* * *

Ol pəri kim, bu cahanda hüsninin həmtası yox,

Sərvi-rənanın xuraman qəddinin balası yox.

Gecə-gündüz mən onun hicrində yanmaqdır işim,
Neyləyim ki, ol məhin məndən yana pərvası yox.

Ögmə, ey zahid, mənə rizvanü cənnət bağini,
Kim onun, yarım yüzi tək bir güli-həmrası yox.

Qılma, ey naseh, mənə zülfin sevərsən, deyə, tən,
Xansı aşiqdir kim, ondan başqa bir sövdası yox.

Gərçi çoxdur dünyada, üşşaqi ol mahin, vəli,
Bu Xətai xəstə tək bir aşiqi-şeydası yox.

* * *

Bu könlüm şad olur qəmdən, rüxi çün laləgün görgəc,
Misali-mərdi-müflis nagəhan bir yaxşı gün görgəc.

Əgər ah eyləsəm topraq olur dərləhzə ahimdən,
Düşər hər parəsi bir yerdə kuhi-Bisütun görgəc.

Onunçün əyləməz ahi bu canım rəhgüzarında,
Həramilər çaparlar karivani çün tütün görgəc.

Məhü səyyarələr şərməndədir yüzünə baxmaqdan,
Fələk ovcində xyrşidi həyadan sərnigun görgəc.

Xətai, rəsm beylə eyləyibdir etiraz ilə,
Həzaran naz edər xublar ki, aşiqni zəbun görgəc.

Həq kəlami sevmişəm, sureyi-Yasindən mədəd,
Kim, mənə incili-fürqanın duasından mədəd.

Ey, behəqqi möcizatı verdin ol Musayə sən,
Kim, mənə Musayi-Imranın əsasından mədəd.

Ey yaradan aləmi, ol şahi-xuban eşqinə,
Ol rəsuli-axiratın möcizasindən mədəd.

Kim ki, kamin almadı, dünyada oldur binəva,
Binəvanın vergilən, yarəb, nəvasından mədəd.

Bu Xətai, der əzəldən mən imamın quliyəm,
Ey imami-həq Əliyül-Mürtəzasından mədəd.

* * *

Munca cövr etdin mənə, namehribanlıqdan nə sud?
Öldürəndən sonra, ey can, mehribanlıqdan nə sud?

Qəhrin ilən təlx keçdi çünki ömrüm dünyədə,
Yaşım üzdən istəyibən, şadimanlıqdan nə sud.

Bilməzəm neçün durur düşmənliyin bu növilən,
Lütfini göstərməyib, həm bu yamanlıqdan nə sud.

Çünki rəhmin yoxdurur, mən piri-eşqin halına,
Bu cahan bağində, ey sərvim, cavanlıqdan nə sud.

Ey Xətai, dilbərin çün kim, cəfa eylər sənə,
Bivəfa aləmdə böylə zindəganlıqdan nə sud.

* * *

Fələknin gərdişindən dadü fəryad,
Məni ayırdı səndən dadü fəryad.

Məni yardan ayırdı bu zəmanə,
Zəmanə gərdişindən dadü fəryad.

Mənim iki cəhanım sevgili şah,
Səni sevməkdiyindən dadü fəryad!

Yaxam yırtım gedim əğyar əlindən,
Bu rəhmi yox dilindən dadü fəryad.

Necə biçarəvü büryan olubdur,
Xətai, yar əlindən dadü fəryad!

* * *

Ərzə yazdım mən sənə, ey şah xubanım, mədəd!

Ərzi-halım sən bilirsən dinü imanım, mədəd!

Şərmisarəm, pürgünahəm sən bağışla, ya kərim,
Cümlələrni yarlığayın kamil ehsanım, mədəd!

Məstü Məcnun olmuşam mən firqətindən, ya həbib,
Ey həqiqət aləmində incə ərkanım, mədəd!

Bu əlimdir daməniniz ya Əli yül-Mürtəza,
Buyi-vəslindir sənin hər dərdə dərmanım, mədəd!

Hər yana əzm eylər olsan sureyi-Fəth oldu fəth,
Açılar bağlı qapı dövlətli dərbanım, mədəd!

Bu Xətainin günahın sən gətirmə yüzinə,
Şahi-mərdan, şiri-yəzdan, sirri-sübhanim, mədəd!

* * *

Qamətindən münfəildir sayeyi-sərvi bülənd,
Həsrətindən ər-əri-şümşad olubdur dərdmənd.

Arizin bağında zülfin tarinə bənd eylə, gəl,
Istər isən naleyi-bülbüldən olmaq bəhrəmənd.

Sərbəsər bir tareyi-muyin bəhasidir sənin,
Mülki-Təbrizü Ciğatayü Xorasanü Xocənd.

Ta ki, gəldi ey sənəm eşqin xəyalı başıma,
Dünyəvü üqba qəmindən keçdimü oldum ləvənd.

Canımı eşqinə təslim eylədim ixlasilə,
Ol pəri-peykər məni, yarəb nədən qılmaz pəsənd?

Dər biyabani-təhəyyür qalmışam bixurdu xab,
Valehü sərkəştəvü heyranu zaru müstəmənd.

Bu Xətai ləblərin eşqində gər ah eyləyə,
Ahinin suzindən olur xak ol kuhi-Səhənd.

* * *

Ta ki, dərdindən olubdur yürəgim sədparələr,
Tiği-eşqin yürəyimin səd həzaran parələr,

Ay yüzündən ayru gördüm dideyi-bixabimi,
Göy yüzündə uymaz oldu hər gecə səyyarələr.

Zahida, sən fariğ ol, ahimdən ikrah eyləmə,
Kim, mənim bağrımda çoxdur qəmzələrdən yarələr.

Yaralı bağrım qanın tökdü gözümdən dəmbədəm,
Gör, nələr qıldı mənə, şol nərkisi-xunxarələr!

Çıxmasa miskin Xətai könlü zülfindən nola,
Işi seyr olur onun hər xanda var səyyarələr.

Həsrətin dərdindən, ey can, bağrım oldu parələr,
Suzi-eşqin yürəgimni hərdəm eylər yarələr.

Yandırub hicran odu könlümni verdi badə gər,
Dutdu əflaki-cahani, geydi gög də qarələr!

Düşdü hüsnin bəndinə canilə dil, bu gözlərim,
Çarə yox, naçar olubdur, neyləsin biçarələr.

Tərk edib, qoydum, gedərəm, xanimani, mülki uş,
Hicrin etdi mən qəribi, üştə gör, avarələr.

Öldü dərdindən Xətai, bir qədəm rəncidə qıl,
Qəbrinə basgil, eşitgil səd-həzaran nalələr.

* * *

Ol pəripeykər ki, çeşmimdən nihan olmuş durur,
Baqi ömrüm olsun, ol cismimdə can olmuş durur.

Ya rəb, ol gözlər nə bağın nərgizi-şəhlasıdır,
Kim, qəmindən cismü canım natəvan olmuş durur.

Eylə kim, bülbül yeri gülşəndir, ey gülyüzlü yar,
Könlümə kuyin məqamı gülsitan olmuş durur.

Onca çəkdim möhnəti-hicrin ğəmin, ey bivəfa,
Cövri-eşqindən vücudim natəvan olmuş durur.

Ta Xətai gördi ol hüsni-cəmalın, ey günəş,
Gör necə aləm dilində dasitan olmuş durur.

* * *

Könlümü alan mənim ol dilrüba yarım durur,
Gərçi könlümni alur, amma ki, qəmxarım durur.

Necə kim, cövri-cəfa qılsan bu mən dilxəstəyə,
Eyləmən ondan şikayət kim, vəfadarım durur.

Gecələr də uyxu gəlməz gözümə qan ağlaram,
Köydəki kövkəb deyil, şol çeşmi-bidarım durur.

Tanrı üçün, yola gəlsən, bir qədəm ahəstə bas,
Ayağın altında topraq cismi-bimarım durur.

Bu Xətai afitabə eylədi göydə nəzər,
Yar aydır, kim; "ona bax, əksi-rüxsarım durur".

* * *

Dilbəra, səncəliyən billah ki, yarım yox durur,
Bir saat sənsiz mənim səbri qərarım yox durur.

Düşmüşəm eşqin ğəminə, yet mənim fəryadıma,
Səndən özgə hiç kimsə ğəmküsarım yox durur.

Ayrılıq, billah! Sorman mən səni ey dilrüba,
Ta təmami sevmişəm, busü kənarım yox durur.

Gər məni öldürsələr, sən eylə bilgil, ey nigar,
Bu məhəbbət ətəgin əldən qoyarım yox durur.

Aqil aydır: ey Xətai, ixtiyar əldən qoma,
Aşiqəm bir dərd əlində ixtiyarım yox durur!

* * *

Bu məşrəbə bir səfayi-candır,
Qərrabə dibi ona məkandır.

Içi doludur əz abi-heyvan,
Aləmdə nişani binişandır.

Can dövlətini bilir təmamət,
Sən sanma onu ki, bizəbandır.

Dövri-yüzünün çü məh təmamət,
Sərpüş, çü şəkli-asimandır.

Vəsfində anın Xətai heyran,
Gər sənət isə budur, hamandır!

* * *

Bu tübşi kim, yeri dər, ziri-padır.
Fələklər çərxi anın rəhnümadır.

Həmişə xaki sanmışdır özünü,
Anınçün gözlər içrə tutiyadır.

Müdəvvərdir, müsəvvərdir, münəvvər,
Yer üstə sureyi-şəmsüz-zühadır.

Anın müratinə bax həqqi gör kim,
Kim, ol ayineyi-giytinümadır.

Yüzü ol şəms imiş bəzm əhli içrə,
Təala şanəhü, əhli-liqadır.

Anınçün olmuş anın şərbəti pak,
Ki, heyvan suyilən, yüz tən nəvadır.

Xətai, şükr qıl həqq qüdrətinə,
Ki, həqqin bilməyən əhli-xətadır.

* * *

Bu şahi-pürkərəm, sahibnəzərdir,
Vilayətdir, yəqin nuri-bəsərdir.

Quşanə ğazilər seyfü silahi,

Münafiq caninə xovfü xətərdir.

Yəzidin ləşgəri yüz min olursa,
Vilayət ləşgərindən bir yetərdir.

Münafiq ləşgəri bir ğazi görsə,
Qoyun ki, qurd toxur ondan bətərdir.

Işarət qıldığunca bir nəzər şah,
Önündə Şümrü Mərvan dərbədərdir.

Nişanı ol günəş tələtli şahın,
Başında tacü belində kəmərdir.

Olar kim, cəhli-təndir, sirri-qüdrət,
Onu arif bilür, incə xəbərdir.

Cahangir ğazilər meydanə girsə,
Xəvariclər əyaqda payisərdir.

Çü rəhmət yağmuri irdi zəminə,
Ki hər bir ğazinin yüz namvərdir.

Yezidə zəxmi-seyfü tirü xəncər,
Başından getməsin tiğü təbərdir.

Əli bəhri-həqiqətdir, yəqin bil,
Həyati-cavidani mötəbərdir.

Vilayət bəhrinə yol bulmayanlar,
Gözü əmavü əhməq bixəbərdir.

Nəfəs göhərdir anu bir bilənlər,
Sözün bir söyləyənlər, gerçək ərdir.

Qızıl ələm, qızıl bayraq, qızıl tac,
Geyinsə ğazilər, ol gün həzərdir.

Xətai şah yolunda can fədadır,
Çe cayi-mülkü malü simü zərdür.

* * *

Xar oldu yürəgim hicrində, ey gül yüzlü yar,
Yar bağrım arasın, gör kim neçə xar onda var.

Varma yanımdan mənim, ey hicr-dilsuzani dust!
Dustü düşmən xamusu ağlar mənimçün zar-zar.

3ar-zar ağlar çü bülbül gül yüzünçün mürği-can,
Candan etmişdir məni cövr ilə dövri-ruzigar!

Ruzigarım tirədir sənsiz, əya arami-dil,
Dil neçün aram tutsun həddən ötdü intizar

Intizarəm, vədeyi-vəslin yolunda hər zaman,
Hər zaman divanə tək dağlara düşdüm biqərar.

Biqərar oldum saçıntək rüxlərindən ayrı mən,
Mən neçün aram edim sənsiz ki, oldum dilfikar.

Dilfikar oldu Xətai firqətindən ruzü şəb,
Ruzü şəb vəslin xəyali canda qaldı yadigar.

* * *

Əzəldən şah bizim sultanımızdır,
Pirimiz, mürşidimiz, xanımızdır.

Şaha qurban gətirdik biz bu canı,
Şahın sözü bizim imanımızdır.

Həsudə yoxdurur, yalançıya mərg,
Ki, gerçək söhbəti bürhanımızdır.

Şahi həq deyübən girdik bu yola,
Hüseyniyüz, bu gün dövranımızdır.

Biz imam qullarıyüz sadiqana,
Şəhidlik, ğazilik nişanımızdır.

Yolumuz incədir, incədən incə,
Bu yolda baş verək ərkanımızdır.

Xətai der: məvali-sirri-heydər,
Şahi həq bilməyən düşmanımızdır.

Cana, ğəmində gözlərimə su gəlür, gedər,
Seyl oldu, daşdı, şimdi bəhər su gəlür, gedər.

Vəsl olmaz isə yüzünü görmək mənə müdam,
Kuyindən, ey sənəm, mənə bir bu gəlür, gedər.

Bixab qaldı kövkəbə nisbət bu gözlərim,
Hər gecə özgə gözlərə uyxu gəlür, gedər.

Ta görmədi gözüm səni, ey sərvboylu yar,
Sənsiz həmişə gözlərimə cu gəlür, gedər.

Miskin Xətai görmədi çeşmin kimi sənin,
Səhra içində munca ki, ahu gəlür, gedər.

* * *

Vücudini bu könlüm can demişdir,
Ləbini ləl ilə mərcan demişdir.

Saçın rəngin şəbi-qədr oxuyanlar,
Yüzün nurun məhi-taban demişdir.

Bu könlüm eşqini, ey qəmküsarım,
Vücudim şəhrinə sultan demişdir.

Iki gözüm yaşı hərdəm yüzümə,
Birin Nilü birin Ümman demişdir.

Əyağın tozinə ey nuri-rəhman,
Xətai canını qurban demişdir.

* * *

Hər zaman kim, qarşuma ol dilbəri-məhru gəlür,
Canimə bir od düşür, bu dilimə yahu gəlür.

Sinəmi qarşu tutaram, kuyinə ol dilbərin,
Sağınuram dəmbədəm Veysi-Qərindən bu gəlür.

Həsrətindən dilbərin düşdüm Sərəndib kuhinə.
Aşiqi-dilxəstəni hərdəm sorur ahu gəlür.

Canımı qurban qalardım, yoluna ol dilbərin,
Ol zəmandan kim, deyərlər ol büti-məhru gəlür.

Ey Xətai, sən vücudin cuyini pak eylə gəl,
Çünki, pak olsa ona sərçeşmədən bir su gəlür.

* * *

Rüxlərin müshəf, nigara, qaşların mehrablər,
Baxdım, ol yüzdən mana fəth oldu yüz min bablər.

Zərrə ikən gün təki aləmdə məşhur olmuşam,
Ta mənə düşdi sənin mehri-rüxindən tablər.

Gər sənün yüzün degül aşiqlər üçün qibləgah,
Bəs nədən oldu hilali qaşların mehrablər?

Ta sənin zülfi-rüxünyi görmişəm hər sübhü şam,
Gecə-gündüz giryədən gəlməz gözümə xablər.

Çini-zülfin bəndinə düşdü Xətai xəstə dil,
Şərbəti-ləlindir anə qənd ilə innablər.

* * *

Aşiq isən gəl bərü, kim, cani-canan məndədir,
Zahida, sən xandasan, kim, nuri-iman məndədir.

Məndədir yer ilə göyin hikməti, həm qüdrəti,
Abu atəş, xakü badü cümlə ərkan məndədir.

Həqtala dörd kitabı göydən endirdi yerə,
Mən onu istəməzəm, çün külli-fürqan məndədir.

Katiba, ağu qərayə baxma səni azdırur,
Aç qulaq, dinlə sözüm, avazi-quran məndədir.

Pəhləvanlar, çün cahanda Rüstəmi-3al olmuşam,
Həm Sikəndər hikməti, hökmi-Süleyman məndədir.

Əyyuba çəkdirdi çox dərdü bəlavü möhnəti,
Gəl məni istəş, verəyim dərdə dərman məndədir.

Yəqubi gör, zarü giryan Yusifi-Kənan üçün,
Piri-künci-xəlvətəm, uş, Misri-sultan məndədir.

Şahi-Mərdanın-Əlinin aliyəm, övladiyəm,
Zülfüqarü tacü Düldül, uç nişanı məndədir.

Açarım dini-Məhəmməd, məzhəbi-Cəfər yəqin,
La fəta illa Əli, bu sirri-pünhan məndədir.

Mən şəha bu canımı sidqilə qurban qılmışam,
Gər qəbul qılsa vilayət, eydi-qurban məndədir.

Çün Xətaiyəm şahın vəsfinyi daim söylərəm,
Eşqilə bel bağlaram, dəftərlə divan məndədir.

* * *

Ey həq əhli, sən sənin cismində beytullahi gör,
Xancarü əzm eyləsən lövhində ərşüllahi gör.

Adəmin şənində, kərrəmna, dedi nitqi-ilah,
Əhli-mənasan, həqiqət sümmə vəchüllahi gör.

Зakirəm, zikr eylərəm könlümdə özgə kimsə yox,
Natiqəm, nitqi-hidayət gəl həbibullahi gör.

Hazihi-cənnatiədnin dəftərin şərh eyləyən,
Iblis olma, gəl sücud eylə, bu babüllahi gör.

Lövhi-məfhuzin Xətai əbcədin qıldı bəyan,
Div deyilsən, xatəmin xətmində Fəzlüllahı gör.

* * *

Əzəldən ta əbəd heydər gəlübdür,
Adam övladına sərvər gəlübdür.

Əli şiri-xudadur şahi-mərdan,
Məhəmməd həqqə peyqəmbər gəlübdür.

Aşiqlər qibləsi yüzündür, ey dust,
Qaşın mehrabına mənbər gəlübdür.

Ki həqdən Зülfüqar oldu Əliyə,
Əli qulluğuna Qənbər gəlübdür.

Əli xişm ilə doğradı bu cəhli,
Xəmirtək dəstinə Xeybər gəlübdür.

Ala gözlər mənim imanım aldı,
Iki zülfün yenə ənbər gəlübdür.

Suyi-heyvan üçün zülmat içində,
Xətai Xızrü Iskəndər gəlübdür.

* * *

Şəha, ol zülfi-müşkinin nə ziba çinn-pürçindir
Ki, hər bir tari ol zülfin bəhayi-Çinü Maçindir.

Xətindir ayəti-rəhman ki, həqdən münzəl olmuşdur,
Ona derlər kim, ol sünbül səvadi-nafeyi-çindir.

Tükəndi Yusif əyyami, sənin dövrani-hüsnündən,
Xəbər ver xublar içində, yalandır bu xəbər çindir?

Şikari aşikar eylər, gözün bu bazi-şəhbazi,
Könüllər seydinə yarın gözü şahanə laçındır.

Güli-sirab hüsnində nə nisbət ol siyəh xalın,
Bu rəna bəqqeyi-hindu gülüstan içrə gülçindir,

Xətai ta onu gördü, özündən əl yudu gülli,
Onun çəngali-çəngindən şikar olmuş göyərçindir.

* * *

Dilbəra, hüsnini sane afitab etmiş durur,
Bilməzəm neçün gözümdən dər hicab etmiş durur.

Gəl, xumarəm, yaz məni vəslin meyindən, ey pəri.
Şol şərabın həsrəti bağrım kəbab etmiş durur,

Ta yaman göz dəyməyə, ey mah, hüsnin bağına,
Həqtaala zülfini pərri-ğürab etmiş durur.

Hafizi-Quran təki, aşiqlər əzbər qılmağa,
Həq cəmalın ayəti ümmülkitab etmiş durur.

Ğəm yemən könlüm ki, məskən buldu eşqin küncini,
Gərçi ol viranəyi hicrin xərab etmiş durur.

Ey məhi-namehriban, sorma Xətai halını,
Firqətin ol xəstəyi təhti-turab etmiş durur.

* * *

Könül ta kim, ğəmindən aşinadır,
Qərarü səbrdən mütləq cüdadır.

Könül pənd almadı, sevdi yüzünü,
Ona bu dərdi-möhnətlər cəzadır.

Gəl ey həmdəm, həzər qıl, eşqə düşmə,
Bəladır xubları sevmək, bəladır.

Nola aşiqləri öldürsən, ey dust,
Ləbin bir busəsi yüz xunbəhadır.

Könül bir yarə vermişdir Xətai,
Eşigində səlatinlər gədadır.

* * *

Hər sübhdəm ki, kuyi-sənəmdən səba gəlür,
Qəmgin könül məqaminə yüz min səfa gəlür.

Şadü fərəh bulub, dili-canım zəbanimə,
Əhlən və xeyr məqədəmü səd mərhəba gəlür.

Bir busəsinə canü dil istər bəha sənəm,
Gərçi birinə yüz dilü canım bəha gəlür.

Mənidə gərçi aşiqü məşuq bir durur,
Məndən dua gedər, nişə səndən cəfa gəlür.

Bağışlagil Xətai günahın, əya pəri!
Bəxş edə şah neçə ki, quldan xəta gəlür.

* * *

Mahimi gördüm ki, yüzindən niqab almış gedər,
Pərtövü nurindən anun afitab almış gedər.

Dövri-hüsnindən anun, ey yaşlı çeşmim uymagil,
Kim, şəbi-zülfindən anun, ruzi-xab almış gedər.

Dilbərim cami-şərab içmiş, eşitdim nöql üçün,
Aşiqi-dilxəstə bağrından kəbab almış gedər.

Ol pəri getdikdə aləm necə heyran olmasın,
Işvəvü kirişməvü nazü itab etmiş gedər.

Ol sənəm rəna gedər, yer üstə çəkmiş damənin.
Bu Xətai xəstə, ol yerdən turab almış gedər.

* * *

Ta ki, düşdüm hicrinə, könlüm fəğanə başlər,
Gəldi ahimdən mənim fəryadə dağü daşlər.

Hüsnini yad eyləsəm, ey sərv boylu dilbərim,
Firqətindən çeşmətək, axar gözümdən yaşlər.

Mehri-ruyün sərbəsər sehrilə tutdu aləmi,
Fitnəvü ğovğayə saldı, ol göz ilən qaşlər.

Eşqə dil verdin deyə, cövr etmə, ey zahid mana,
Can verür məşuqə daim aşiqi-qəllaşlər.

Naseha, eyb eyləmə miskin Xətai şerinə,
Çün həqə məlum durur, könlündə sirri-faşlər.

* * *

Könül bir yarı sevdi kim, pəridir,
Cahan içrə gözəllər sərvəridir!

Boyu bağ içrə sərvi-nazə bənzər,
Yanağı həmçü vərdi-əhmərdir.

Yüzüdür nisbəti-xurşidi-taban,
Fələkdə mah onunçün Müştəridir.

Yüzü səhni-gülüstan içrə güldür,
Saçının buyi müşki ənbəridir.

Kim onun vəslinə bir dəm irişsə,
Cəmii mülki-aləmdən bəridir.

Saçının rəngidir, çün leylətülqədr,
Cəmali-nuri-şəmsi-xavəridir.

Əzəldən anu sevdim canü dildən,
Sağınmasun ki, eşqim sərsəridir.

Baxıb heyran olur Hüsnünə aləm,
Xətai xəstənin ol dilbəridir.

* * *

Ey könül, vəqti-bahar ötdü, xəzən olmuş durur,
Su kənarində sənəm, sərvi-rəvan olmuş durur.

Ey fələk, dünya yüzində dövri-hicran keçdi çün,
Ol büti-namehribanım, mehriban olmuş durur.

Şərh edəndən bərlü şirinləblərin ovsafini,
Mürği-canım tutiyi-şirinzəban olmuş durur.

Gərçi düşmən tənəsindən çox cəfa çəkdim, vəli,
Şükr kim, işim bekami-dustan olmuş durur.

Döşədi yüz dürlü xali bəzm üçün fərraşi-sün;
Saqiya, gəl kim, cəhan baği-cinan olmuş durur.

Simü zərdən şaxlər doldurdu dəstü damənin,
Məclisi-şabaş üçün göhərfəşan olmuş durur.

Uğraşanda ta ki, eşqin zərrə qılur dağları,
Bu Xətai xəstə andan natəvan olmuş durur.

* * *

Bizim ol dilrüba cananəmizdir,
Məgər ol can degil, cana, nəmizdir?

Yanarmən şəmi-ruyin həsrətindən,
Deməzsən, ol bizim pərvanəmizdir?

Fəraqindən nə fikri vardır, ey dust,
Vüsalın hər gecə mehmanəmizdir.

Gözün sərməstdür, boyun sürahi,
Sözün noqlü ləbin peymanəmizdir.

Güləndə dişlərin ağzında, ey can,

Sədəf içindəki dürdanəmizdir.

Səri-zülfin içində danə xalın,
Könül quşinə damü danəmizdir.

Dedim: kimdir Xətai, bəndənizdə?
Dedi: bir aşiqi-divanəmizdir!

* * *

Əya gül yüzlü, çöhrən ayə bənzər!
Boyun bir sərvi-xoşbalayə bənzər!

Xədəngi-can fədadır qəmzən ey dust,
Qaşın üstə qurulmuş yayə bənzər.

Cahanda bülbül olsam mən əcəbmi?
Sənin yüzün güli-həmrayə bənzər!

Məlayik, hurinin gər hüsni xubdur,
Yüzün andan dəxi zibayə bənzər.

Süfatın oxusa gülşəndə mütrib,
Könül fəryadı cəngü nayə bənzər.

Xətai, dilbərindir huri-rizvan,
Otağı cənnətül-məvayə bənzər.

* * *

Dilbəra, canımda dərdin bir dəva nisbətlidir,
Hər cəfa gəlsə mənə səndən, vəfa nisbətlidir.

Bu cərahət cismimə oxun dəyəndə ün verür,
Ol mənə, əhlən və səhlən mərhəba, nisbətlidir.

Gər mənə nifrin edər düşmən, mən ondan ğəm yemən,
Kim münafiqdən gələn qarğış, dua nisbətlidir!

Abi-çeşmimdən xəyalın hər zaman əksilməsin,
Kim, onun əksi gözümdə tutiya nisbətlidir.

Eşq ilə laf etmə, ey miskin Xətai, əbsəm ol,
Kim bu mənzildə səlatinlər gəda nisbəlidir.

* * *

Novcavan ol pir ikən, dövran ki, canan dövridir,
Şad ol ey xəstə könül, kim, dərdə dərman dövridir.

Zülməti-hicranə söylən hökmini tərk eyləsin,
Bir günəş doğdu arayə, mahi-taban dövridir.

Lal oturma, söylə, öy can mürği, gəldi növbahar,
Getdi qış vəqti aradan, uş, gülüstan dövridir.

Aşiqə mehr etdi dilbər, qalmadı cövri-rəqib,
Küfr aralıqdan arındı şimdi iman dövridir.

Ömr üçün ğəm çəkmə, ey dil, nuş qıl abi-həyat,
Dilbərin şirin ləbindən, abi-heyvan dövridir.

Naümid olma cahanda, ey gədayi-binəva,
Dərgəhi-sultanə gəl, kim, lütfü ehsan dövridir.

Möhnəti-dünyadən ey dil, fariğ ol, sürgil mürad,
Xürrəm ol, ğəm çəkməgil, kim, zilli-sübhan dövridir.

Gəzməgil aləmdə sərgərdan, könül, pərvanətək,
Xoş münəvvərdir cahan, şəmi-şəbistan dövridir.

Dudi-ahindir, Xətai, göydə buludlər sənin,
Durmayıb tök göz yaşın kim, abü baran dövridir.

* * *

Ey ki, sərxoşdur du çeşmin, ləblərin peymanədir,
Ol səbəbdən aşiqin daim yeri meyxanədir.

Necə ğəvvas olmayım, yaşımda kim, ol dilbərin,
Ləbləri ləli-Bədəxşan, dişləri dürdanədir.

VerməRəm dünyavü üqba dövlətinə eşqini,

Dünyəvü üqba mənə bir yanə, ol bir yanədir.

Sanma ey çeşmim, sənə biganədən ümmid ola,
Gör nələr qıldı könül, kim, həmdəmü həmxanədir.

Bu Xətaini rəha qılmaz saçın zənciridən,
Sanma kim, uslandı ol miskin, hənuz divanədir.

* * *

Bu surahi bir dilarami-pəri nisbətlidir,
Şəkli bir məhbubi-şuxun peykəri nisbətlidir.

Oturur məclisdə bir zərrin külahi-simtən,
Asılır zülfi-müsəlsəl ənbəri nisbətlidir.

Yoxsa, bir şəhzadeyi-zərrin kəmərdir, pürxütut,
Ol kəmər üstə əliflər xəncəri nisbətlidir.

Təxti-simin üstə oturmuş Süleyman hökm üçün,
Əldə bir zərrin əyağ əngüştəri nisbətlidir.

Hər tərəfdən görünür yüzündə yüzlü surəti,
Filməsəl ayineyi-Iskəndəri nisbətlidir.

Sidqilən bel bağlamış, durmuş fütuhi rəzm üçün,
Ğazilər yanında anun ləşgəri nisbətlidir.

Hövzi-cənnətdir cəvahirdən tökülmüş rövzədən,
Səlsəbil içində abi-kövsəri nisbətlidir.

Yoxsa, doğmuş arədə bir afitabi-şəmi-bəzm,
Çeşmi-mərdum anə hər su müştəri nisbətlidir.

Bəzl edər bəzmin Xətai abi-kövsərdən müdam,
Şahi-mərdanə Əlinin Qənbəri nisbətlidir.

* * *

Bir pəri heyraniyəm, bilmən məkani xandadır?
Kimsə bilməz dünyada namü nişani xandadır?

"Xubları sevmə" deyib, tən etmə, ey naseh, mana,
Çünki bilməzsən məqami cavidani xandadır.

Gəldi "sübhan-əlləzi əsra beəbdeh" şəninə,
Lövhi-məhfuz üstə ol hüsnin bəyani xandadır?

Dün dedim, bir busə ver, der: can verüb almaq gərək,
Bu məkan içrə mətai-rayikani xandadır?

Mən dedim: yüzünü göstər, dedi: "taqət yox sana",
Bu sualinə cavabi - "ləntərani" xandadır?

Ta vüsalından cüda düşdüm, həyatım qalmadı,
Dünyəvü üqbadə sənsiz zindəgani xandadır?

Qanda kim, yatım cahanda uyğu gəlməz çeşmimə,
Bu Xətai yatmağa, yar asitani xandadır?

* * *

Ta mənim könlümdə, cana, həsrəti-cananədir,
Həq bilür kim, ağlamaqdan gözlərim peymanədir.

Arizin gülşən dürür, canım ona bülbül kimi,
Rüxlərin çün şəmidir, könlüm ona pərvanədir.

Mən səna hərdəm dualar qılıram, ey bivəfa,
Ey sənəm, neyçün sənin hər gündə qəsdin canədir?

Gərçi zülmətdir saçın, yüzün ana xurşidvar,
Ləblərin təmi nə nisbət çeşmeyi-heyvanədir.

Dərdi-eşqindən sənin gər istəsəm dərdü ələm,
Neyləsin bu xəstə könlüm, dərd ilə həmxanədir.

Bağça içində güli-əhmər nə nisbət vəchinə,
Ol yanağın qatinə, can lölöyi-həmra nədir?

Bu Xətai başdan ayağa üzülmüşdür tamam,
Neşə kim, ol zülfinə məhrəm həmişə şanədir.

* * *

Eşq meydanında hər kim can ilən baş oynadır,
Yar önündə qəmzədir, kiprigilən qaş oynadır.

Şahi-mərdanın yolunda çox kişi vardır, vəli,
Afərin ol başə kim, min başə bir baş oynadır.

Şah qatında məhrəm olub, canü başından keçər,
Sanma kim yarı önündə dəgmə fərraş oynadır.

Dün mənimlən rubəru buldu nigar, öldü rəqib,
Gözlərilən çox işarətlər qılur qaş oynadır.

Ey Xətai, qəm yemə, çün düşmənin oldu yüküş,
Müddəi daim iraqdan kərpücü daş oynadır.

* * *

Nə insansan, sən ey can kim, cəmalın həqqə məzhərdir,
Qaşınlan qamətin şəkli mənə mehrabü mənbərdir.

Sən ey türki-pəri, dilbər, əcayib süni-yəzdansan,
Görəndən bərlü rüxsarın sözüm allahü əkbərdir.

Könül səhrayi-hicranda, diləməz nafeyi-ahu,
Əyağın torpağı cana, mənə çün müşki-ənbərdir.

Nə bürcün kovkəbisən sən, əya mehri-cahan takim,
Cəmalın aftabından ona aləm münəvvərdir.

Bu gün ixlasü sidqilə Xətai valeh olmuşdur,
Ki, yüzü şəmi-ənvari, saçı onun müənbərdir.

* * *

Eşqin ey dilbər, könül təxtində şah olmuş durur,
Surətin can mülkinə xurşidü mah olmuş durur.

Eşqini könlümdə mən dəxi neçün pünhan edim,
Ruyi-zərdim, əşgi-sürxim çün güvah olmuş durur.

Müddəilərdən dəxi cana nə fikrim var mənim,
Bəndəyə çün sən kimi sultan pənah olmuş durur.

Bağçada hüsnün gülünü bülbüli-şeyda görüb,
Axdı yaşı danə-danə bənzi kah olmuş durub.

Hüsnini hər kim ki, gördü valehü heyran olub,
Işi onun dünyada fəryadü ah olmuş durur.

Çün cəmalın gördü düşmən, qılmadın anə nigah,
Müddəilərnin məqami bəndü çah olmuş durur.

Bu Xətai yüzüni ta gördü ey, xubi-Xötən,
Ol Xətavü Hind elində padşah olmuş durur.

* * *

Dilbəra, hicrin yarasinə ləbin mərhəm düşər,
Ol dişin incusi tək dəryadə həm dür kəm düşər.

Mən səninlə, dilbəra, bir əhdü peyman eyləsəm,
Müddəilərnin içinə dəmbədəm matəm düşər.

Yüzini eşq əhli gər görərsə ey xubi-Xötən,
Onların könlündə ğəm qayğu gedər, xürrəm düşər.

Aləmi gəzdim təmamət, görmədim hüsnin kimi,
Dünyəni gəzsən xəmusin, eylə səntək kim düşər.

Bu Xətainin kəlamini eşitsə hər zaman,
Ol Xötənlə Çin eli hər dəmbədəm bərhəm düşər.

* * *

Du zülfündən mənə bir mu gərəkdir,
Sənin vəslindən ancaq bu gərəkdir,

Könüldən getməz ol çeşmin xəyalı,
Bəli, Məcnunlara ahu gərəkdir.

Cəfavü cövrinizdən inciməz dil,
Ki, xublar daima bədxu gərəkdir.

Gözüm yaşın tökər mən ayağına,
Bəli, sərv ayağında su gərəkdir.

Xətai sözlərin səm etsün ol ay,
Ki, xublar guşinə lölö gərəkdir.

* * *

Ta səri-kuyində bu könlüm müqim olmuş durur,
Dil məqami bağİ-cənnati-nəim olmuş durur.

Dəftəri-hüsnində şol hərfi-xəti-xalın sənin,
Sətri "Bismillah ərrəhmanirrəhim" olmuş durur.

Sidqimiz ol vəchdir kim, həqq olur anda zühur,
Kim təriqətdə "sirati-müstəqim" olmuş durur.

Şəriniz yolunda biz qılsaq xəta sən qıl kərəm.
Min bir adında sənin biri kərim olmuş durur.

Ey Xətai, çəkmə ğəm, gər hicrilə bimarsən,
Çün sənə ol xaliqin fəzli-həkim olmuş durur.

* * *

Görəli ol mah yüzün, başıma yüz sövda düşər,
Rüxlərin manəndi ancaq bir güli-həmra düşər.

Ey könül, əql əhli isən, sevmə xublar yüzini,
Xubların dərdinə ancaq bu dili-şeyda düşər.

Ey sənəm, xublar içində sən düşübsən sərfəraz,
Eylə kim, bağ içrə rəna sərvi-xoş bala düşər.

Heyf ola çeşmini cana, nərgizə nisbət qılım,
Xansı nərgiz gözlərintək məstü həm şəhla düşər?

Necə olmasın Xətai eşq ilən divanə kim,
Könlünə hərdəm sənintək bir pərisima düşər.

* * *

Mənəm bir tən və leykin can onundur,
Ki, hər kim can qıyar canan onundur.

Təbibimdir mənim, ruhum, rəvanım,
Zəifəm, xəstəyəm, dərman onundur.

Eşigində onun mən bir gədayəm,
Nə kim, lütf eyləsə ehsan onundur.

Səadət bürcünün dilxahi oldur,
Yer ilə göyü həm Keyvan onundur.

Ləbin yanında xəttin Xızrə bənzər,
Kənari-çeşmeyi-heyvan onundur.

Səri-zülfi-ləbi-ləlini gördüm,
Təmami Türk, Hindistan onundur.

Səni sevmən deyənlər kafər oldu,
Yüzünü kim sevər iman onundur.

Məgər məşşatə zülfin şanə qılmış,
Bu könlün nikhəti-reyhan onundur.

Xətavü Misr ilən Çinü Xorasan,
Əraqü Fars həm Kirman onundur.

Başın top edə gər canan yolunda,
Çalınsın top çün çövkan onundur.

Xətai, can fəda şol yarə qıl ki,
Cəhanü cümlə cismü can onundur.

* * *

Yanağın ey pəri can mənzilidir,
Bu bülbülnün gülüstan mənzilidir.

Ayağın basdığı yer, ey dilaram,
Bu mur üçün Süleyman mənzilidir.

Saçının zülmətində təşnə Xızrəm,
Dodağın abi-heyvan mənzilidir.

Bitibdir qamətin çeşmim üzündə,
Nə xoş sərvi-xuraman mənzilidir.

Götürmə ağ yüzündən qarə zülfün,
Ki, əqrəb mahi-taban mənzilidir.

Mürad üçün gəlibdir dil qapına,
Inayət qıl ki, ehsan mənzilidir.

Xətai könlünə yar mehri düşdü,
Imarət qıl ki, sultan mənzilidir.

* * *

Dilbəra, bu dərdimə dərman edərsən, vəqtidir,
Mən fəqirə lütf ilə ehsan edərsən, vəqtidir.

Növbahar oldu, gözüm istər cəmalın görməyə,
Əzm edib gülşən saru, seyran edərsən, vəqtidir.

Çox zamandır qönçətək bağrımnı pürxun eylədin,
Ləblərini gül təki xəndan edərsən, vəqtidir.

Zülməti-hicrin fəraqın çəkmişəm, dövranda çox,
Vəslini bu könlümə mehman edərsən, vəqtidir.

Xeyli vəqtdir kim, Xətai zülməti-hicran çəkir,
Ləblərini çeşmeyi-heyvan edərsən, vəqtidir.

* * *

Dilbəra, ğəmgin könülmü şad qılsan, vəqtidir,
Bu yıxılmış könlümü abad qılsan, vəqtidir.

Xeyli müddətdir ki, könlüm eşğlə viranədir,
Şimdi ol viranəni abad qılsan, vəqtidir.

Ey şəhi-lütfü kərəm, bir gəz, eşit fəryadimi,
Bənd içindən bəndəni azad qılsan, vəqtidir.

Firqətin dövrində çəkdim möhnətü cövrü cəfa.
Şimdi vəslin yoluna irşad qılsan, vəqtidir.

Çünki dərdi-eşqini olmaz nihan etmək onun,
Ey Xətai, dərd ilən fəryad qılsın, vəqtidir.

* * *

Ey könül, ol mənisiz cahili yar etməkmolur,
Mənisiz cahil sözünə etibar etməkmolur.

Həm onun qovli xətadır, həm qərari bivəfa,
Öylə bir bədnam ilə qövlü qərar etməkmolur.

Xakpayi əhli-dil ol, olmagil cəhlə rəfiq,
Çün əbabil var ikən zaği şikar etməkmolur.

Cəhlini ürfan edəndə xaki pay olgil ona,
Əhli söhbət görəcək ondan kənar etməkmolur.

Hər kəs öz eybilə səttarına tutmuşdur yüzün,
Sən onun eybini açıb, şərmsar etməkmolur.

Bir neçə vəqt yar olub, bir kimsənin eybin tutub,
Sən onun gizlicə sirrin aşikar etməkmolur.

Ey Xətai, can fəda qıl bir vəfalı yar içün,
Hər vəfasız bivəfanı ixtiyar etməkmolur.

* * *

Cana, sənin camalını can afitab oxur,
Hüsnün kitabi-şərhini ümmülkitab oxur.

Xublar yüzünə baxmağı zahid günah deyər,
Aşiqlər ol günahı həmişə səvab oxur.

Bülbül oxurdu gülşəni-hüsnün süfatini,
Dil gördü gül yüzüni, sözünə cəvab oxur.

Hər xəstə dil ki, badeyi-eşqinlə oldu məst.
Çeşmini saqi, ləlini cami-şərab oxur.

Miskin Xətai yetmək üçün xaki-payinə,
Hərdəm dilində ayəti "Künti-türab" oxur.

* * *

Eşqiniz cana, bu könlüm təxtinə sultan durur,
Bu vücudum mülkinə xeyli xəyalın can durur.

Ta görübmən hüsnini, ey göhəri-yekta sənəm,
Bir gözüm Qülzim misali, bir gözüm Ümman durur.

Ruzi-şəb bəs kim, qılur, bülbül fəğanü zarlıq,
Ta gülüstanda yüzüntək bir güli-xəndan durur.

Əhli-taət, bəski zikr eylər sifati-hüsnini,
Bildi ki, yüzün sifati ayəti-Quran durur.

Dünyanın varu yoxundan ey Xətai, ğəm yemə,
Saxlayan daim səni şol sayeyi-sübhan durur.

* * *

Ol sənəm kim gecə-gündüz can onun heyranıdır,
Əqlü fəhm ondan bərü eşq ilə sərgərdanıdır.

Dilbərim, yarım, əzizim, qəmküsarım, munisim,
Can şikarım, suvlu yarım, canımın cananıdır.

Dün səba gəldi mənə xoş-xoş müənbər buy ilə,
Ğaliya, ol məhliqanın zülfi-müşkəfşanıdır.

Ey könül, hicran ğəmindən çox şikayət qılma kim,
Aşiqə cövri, cəfası lütf ilə ehsanıdır.

Bu Xətai şerinə eyb etmə, ey nakəs həsud,
Cümlə üşşaq əhlinə həmdəm, onun divanıdır!

* * *

Arizin kim ol rüxi-pürnuri-tab üstündədir,
Suyə bənzər kim, həmişə afitab üstündədir.

Haq bilür kim rüxlərin şənində olmuşdur nüzul,
Ayəti-müshəf ki, ovraqi-kitab üstündədir.

Aləmin rövşənliyi gərçi günəşdəndir, vəli,
Pərtövi-mehri-cəmalın aftab üstündədir.

Tabi-eşqindən həmişə gör nə sərgərdan gəzər,
Asiman daim ki, yüzündən niqab üstündədir.

Mehri-eşqin nəqdinə viranə könlümdür məqam,
Kim, bəli gəncin yeri daim xərab üstündədir.

Ayağın toprağıdır həq əhlinin başında tac,
Cismi daim bu Xətainin türab üstündədir.

* * *

Ta kim, zülfin niqabi mahtab üstündədir,
Bir bulud nisbətlidir, kim, afitab üstündədir.

Gün təki yüzün cəhanə zahir olmuşdur, vəli,
Bu əcəb kim, bəndədən daim hicab üstündədir.

Eşqiniz, kim oldu bu viranə könlüm məskəni,
Gəncə bənzər kim, yeri daim xərab üstündədir.

Zahidi-gümrahi gör, divarə eylər səcdəni,
Ol günəhkar öylə sanur kim, səvab üstündədir.

Bu əcəb kim, bəndədən daim hicab üstündədir.
Oda bənzər kim, həmişə ol kəbab üstündədir.

* * *

Ta kim ol ahu gözün mülki-Xötəndən bac alur,
Şol hümayun zülfiniz fəğfuri-çindən tac alur.

Nola gər hüsnindən alsa zərreyi-nur afitab,
Kim bəli, daim ğənilərdən nəva möhtac alur.

Nə əcəb, mən miskinin könlün əgər yəğma qıla,
Hinduyi-zülfin ki, mülki-Rumidən tarac alur.

Ta əyağın tozu tək qanunda məskən dutmuşam,

Bu səadətdən mənim bəxtim mələkdən bac alur.

Bu Xətai Kəbeyi-kuyində tapmışdır şərəf,
Hacıtək könlüm təvafi-kuyinizdən hac alur.

* * *

Arizində sünbülün ənbərfişan etmiş durur,
Sanəsən kim, əqrəb ilə məhqıran etmiş durur.

Afərin, ol gül yanağlu dilbəri-rənayə kim,
Hüsn bağında boyu sərvi-rəvan etmiş durur.

3ərrəmidir bilməzəm, yaxud dəhani dilbərin,
Sün ilən bir mumudur, yaxud miyan etmiş durur.

Qaş ilən gözmidir ol rüxsarın üstə, ey sənəm,
Yoxsa dövran fitneyi-axır zaman etmiş durur.

Ey Xətai, ahuyi-könlün şikar etməkliyə,
Dəsti-qüdrət kim, səni əbru kəman etmiş durur.

* * *

Dilbəra, mehrin əzəldən sidqilə canımda var,
Ondan özgə kimsə yoxdur, həm bilür pərvərdigar.

Bu fəna darində əhli-zövqilən qılgil səfa,
Mülkü malü təxtü cah olmaz cahanda payidar.

Sayeyi-qəddində gərçi yer yüzü buldu şərəf,
Sayibani-rüfətindən nöh fələk dutmuş qərar.

Gəlməmişdir sən təki aləmdə, ey sultani-hüsn,
Sahibi-fəzlü kəmalü izzəti-baiftixar.

Arif isən qoymagil əldən həqiqət mənzilin,
Aqil isən dünyəyi-ğəddarə vermə ixtiyar.

Nəzmi-əşarın Xətai, hər biri dürdanədir,
Söyləgil ta şahların guşində olsun guşivar.

* * *

Ey fələk, dövründə neyçün ol nigar əldən gedər,
Qanım ilən əllərin qılmış nigar, əldən gedər.

Dün dedi zahid mana: "neyçün könül verdin ona?"
Neyləyim, görgəc yüzünü ixtiyar əldən gedər.

Bülbüla, gül dövridir, əfğan edər çox mürği zar,
Nalə qıl, oturma, vəqti-mürğizar əldən gedər.

Ey könül, hicran ilən ömrün tükənsə ğəm yemə,
Neylərəm ömri-əzizi, çünki yar əldən gedər.

Ey Xətai, çünki yarın eylədi əzmi-səfər.
Rüzü şəb ah et ki, yari-qəmküsar əldən gedər.

* * *

Ey sənəm, neyçün sənin vədən xilaf olmuş durur?
Mehrin az olmuş, vəli, qəhrin kəzaf olmuş durur?

Könlümü eşqin ayıtdı, kim, xilas olmaz müdam.
Aləmə ondan ki, əmri "nunü kaf" olmuş durur.

Surətin Əlhəmdurur, vəsfi-cəmalın Vəzzüha,
Çün sifatın sureyi-Quranda Qaf olmuş durur.

Abi-kövsərdir dodağın, bağı-cənnətdir yüzün,
Kim mənələlin şərabi cami-saf olmuş durur.

Mən neçün hicrində vəslin ləzzətindən kam alam,
Vəslin ilən hicrinin işi məsaf olmuş durur.

Ey könül, qıldın səfər, əzmi-təvəkkül pişə qıl,
Kim pənah etmək bizə, həqdən kifaf olmuş durur.

Cövrü qəhrinin yolundan ey Xətai, dönməgil,
Gər məqami ol pərinin kuhi-Qaf olmuş durur.

* * *

Bu mənim cismimdəki zəhmətlərim ol can bilür,
Mənə hicran etdigin ol dilbəri-canan bilür.

Ta ki, həmdəmdir ğəmi-eşqin könüldə ğəm yemən,
Çün xəyalini sənin dil sevgili mehman bilür.

Inciməz bu xəstə canım dərdi-hicrindən sənin,
Cövri-qəhrin gəldiyincə lütf ilə ehsan bilür.

Çünki, birdir aşiqə qəhr ilə lütfin mənisi,
Dil fəraqini vüsalü dərdini dərman bilür.

Ruzü şəb bülbül təki, eylər Xətai nalələr,
Baği-hüsn içrə yüzünü çün güli-xəndan bilür.

* * *

Ey sənəm, eşqində hərdəm bu könül bimardir,
Eylə kim bülbül dəxi ba eşqi-güldür, zardir.

Dün dedi həmdəm mənə: "kimdir sənin könlün alan?"
Mən dedim: "bilməzmisən ol gözləri xunxaridir".

Nə əcəb yüz üstə ol zülfin yatursa hər zaman,
Bu mühəqqəqdir ki, gənc üstə nigəhban mardir.

Möhnəti-hicran əlindən ey sənəm, ğəm çəkmənəm,
Dərdi-eşqin, ey pəri, hərdəm mənə ğəmxardir.

Necə tərk, etsin Xətai kuyiniznin vəsfini,
Kim, şikəstə bülbülün daim yeri gülzardir.

* * *

Gərçi gün xoşdur, vəli rüxsarın ondan yaxşıdır,
Ay dəxi taban durur, didarın ondan yaxşıdır.

Nafeyi-müşki-Xütən gərçi müəttərdir, vəli,
Ey sənəm, ol xali-ənbərbarın ondan yaxşıdır.

Nəqşi-tavus istəmən ondan camalın yey durur,
Ləfzi-tuti dinləmən göftarın ondan yaxşıdır.

Istəmən firdövs bağinin güli-xoşbusini,
Dünya bağında güli-rüxsarın ondan yaxşıdır.

Bu Xətai qatinə kim, qıldılar tərifi-müşk,
Çin-bəçin ol zülfi-müşkinbarın ondan yaxşıdır.

* * *

Ənbərin, zülfinmidir, ya müşki-tatarın durur,
Köydə kovkəb əqdi həm, lölöyi-şəhvarın durur.

Hər səhərgəh aləmü afaqı pürnur eyləyən,
Gün dəgil, ey dilbərim, ol hüsni-didarın durur.

Ruzi-məhşər qoparan cana, qiyamət qamətin,
Fitnələr zahir qılan ol çeşmi-məkkarın durur.

Tuba kim, derlər, cahanda qəddi-rəftarındir ol,
Bağı-rizvan kim, deyirlər ruyi-gülzarın durur.

Dünyəvü üqbadə hərgiz ğəm yemə əğyardən,
Ey Xətai, çün sənin lütfi-xuda yarın durur.

* * *

Ta camalın nuri çeşmimdən nihan olmuş durur,
Gecə-gündüz işim, ah ilə fəğan olmuş durur.

Hüsnün ta görmüşəm, bir bülbüli-zar olmuşam,
Çün mənə kuyin məqami gülstan olmuş durur.

Bir məsəldir kim deyərlər: "Gəncin üstə mar olur",
Zülf içində hüsnin ol gənci-nihan olmuş durur.

Gər fələk yüzündə derlər: "Mahi-tabandır şərəf",
Tələtin yer üstə mahi-asiman olmuş durur.

Pir olmuşdu cahanda firqətindən, ey sənəm,
Ta yüzün gördü Xətai növcəvan olmuş durur.

* * *

Ey pəri, hüsnin sənin cani-cahandan yaxşıdır,
Bəlkə, ancaq can deyil, canü cahandan yaxşıdır.

Gərçi Yəqubi zəif etdi fəraqi Yusifin,
Zəf içində ol dəxi mən natəvandan yaxşıdır.

Öyməyin mahi-fələyin pərtövi-rüxsarini,
Ol pərinin hüsnü mahi-asimandan yaxşıdır.

Aşiqi viranədən mən etmə, ey əql əhli, kim,
Xəstədil Məcnunə səhra xanumandan yaxşıdır.

Bu Xətai cu kənarında nə baxsın sərvə kim,
Qəddi-dilcuyi onun sərvi-rəvandan yaxşıdır.

* * *

Ey günəş, hüsnin xəyalı, ta ki, könlümdən keçər,
Qanlu yaşım nəm təki dolmuşdur ondan sərbəsər.

Nalələr kim, gecələr ta sübh olunca eylərəm,
Qorxuram hicrindən anun razi-pünhanım açər.

Necə sərxoş olmasun dövrindən anun dilbərim,
Nərkizi-məstaniniz kim, su kimi qanım içər.

Leyli zülfinin ğəmi qıldı pərişan əqlimi,

Eylə Məcnunəm ki, Məcnun görsə həm məndən qaçər.

Çox yaşagil, çün mənə yar olmadın, ey səngdil,
Bu Xətai oldu qəhrindən sənin zirü zəbər.

* * *

Bütpərəst oldu könül, bütxanələr küncündədir,
Mən bilürmən bu dili-şeyda nələr küncündədir.

Gənci-eşq üçün vücudim şəhrini qıldım xərab,
Nişə kim gəncin yeri viranələr küncündədir.

Yusifi-Kənani salmışdır zənəxdan çahinə,
Zülfünə bağlı necə, divanələr küncündədir.

Cismimi tərk etdi dil, kuyində tutmuşdur məqam,
Kim ki, can tərkin qılur, cananələr küncündədir.

Nərgisi-məsti-xumarın qanımı içməkliyə,
Qaşların mehrabi ol məstanələr küncündədir.

Dürlü nəzmim həsrətindən, firqətindən, ey sənəm,
Bəhri-çeşmim mədəni dəndənələr küncündədir.

Zahid aydır, ey Xətai, rəxti-dəstarın xanı?
Qoymuşam meyçün girov, meyxanələr küncündədir.

* * *

Gəl təraş et xəttini, şahi-cahan üç gündə bir,
Ta olasan afəti-dövri-zaman üç gündə bir.

Mən səni çoxdan sevərdim, bilməmişsən, ey pəri,
Öldürür aşiqini verməz aman üç gündə bir.

Çar əbru dilbəri sevdim, ğərəz qucmaq dəgil,
Mərhaba etsin bizimlə tək haman üç gündə bir.

Iki cahan hörmət içün sufi gəlsin can ilə,
Içəlim ləli-şərabi-ərğəvan üç gündə bir.

Ey günəş yüzlü, yüzün göstər Xətai bəndənə,
Nur ilə dolsun zəminü asiman üç gündə bir.

* * *

Badi-sübh əz suyi-məşriq afitab almış gəlür,
Ğaliba yarın cəmalından niqab almış gəlür.

Aşiqi-dilxəstədən dəf süda etmək dilər,
Sünbülündən dilbərin buyi-gülab almış gəlür.

Gözlərin dövründə məst oldu ləbin çahin görüb,
Zahidi meyxanədən gördüm şərab almış gəlür.

Sufiyi-biçarə həm halın görüb ol zahidin,
Söhbətin gərm etməyə çəngü rübab almış gəlür.

Hər kişi almış gəlür, anın ğəmindən bir nəsib,
Bu Xətai çeşmi-pürxun, dil kəbab almuş gəlür.

* * *

Bu sürahi, filməsəl, bir dilbəri canan durur,
Rahi-ruhəfza anın içində nazik can durur.

Məclisi-üşşaqi pürnur etsə ol hər şəb nola,
Kim, məlayik şəmi göydə kovkəbi-rəxşan durur.

Səcdeyi-şükr eyləyib hər dəm ayağa baş üçün,
Çün görər üstündə daim sayeyi-sübhan durur.

Səbzxət saqilər, andan doldurun peymanələr,
Xızr cami tək pürabi-çeşməyi-heyvan durur.

Bir pəri sərvi-səhi qəddir ki, durmuş rəqs üçün,
Yoxsa, cənnət məclisində tubiyi-rizvan durur.

Cami-Cəmşidi-Cəmin dövrani xətm oldu tamam
Dövri-cam indi anındır kim, şəhi-dövran durur.

Budur ol ayineyi Iskəndəri-gitinüma,

Munda rövşəndir cahanda hər nə kim, pünhan durur.

Bu sürahidən məvali dolduranda dustkam,
Qayğudan düşmən xəvaric yürəgi bir qan durur.

Görmədi heç kimsə mun tək, simtən məhbubi-şux,
Kakili-zərrinü taci dəxi nurəfşan durur.

Yerdə əksi çərxi-pür kökəbdir olmuş aşikar,
"Nəssi-əzzinəs-səmavət" ayəti-bürhan durur.

Böylə qiymətli cəvahir hansi mədəndən çıxır,
Kün-fəkan, mülkün bəha versən, hənuz, ərzan durur.

Bu Xətai içdi andan dər əzəl bir cürə mey,
Ta əbəd hüşyar olmaz, məsti-cavidan durur.

* * *

Getmə sən eşqin ki, bir kənci-nihan əldən gedər,
Bil ki, sən getsən yanımdan təndə can əldən gedər.

Qayib oldu gül yüzün çeşmindən, ey ruhi-rəvan,
Qorxaram ki, sünbüli-ənbərfişan əldən gedər.

Candan oldum, ey pərivəş, möhnətindən tanrıçün,
Qıl tərəhhüm ki, bu cismi-natəvan əldən gedər.

Ahim odundan kim oldu yerü göy zirü zəbər,
Ehtiyat et ki, zəminü asiman əldən gedər.

Mən yaman etsəm neçə, sən yaxşılıq qıl, ey əziz,
Nəsnə qalmaz dünyədə, yaxşı-yaman əldən gedər.

Basmadın hər yerə kim bir dəm qədəm tutmaz qərar,
Məskən eylə, çün müşərrəfdir məkan əldən gedər.

Bu Xətai, ey sənəm, bir dəm cəmalın görməsə,
Taqət etməz də kim ol ruhi-rəvan əldən gedər.

* * *

Ol kimsə kim, bu dünyəvü üqbadə şahdir,
Həm ənbiyalər üstə ulu padşahdir.

Tərif edüb sifatini, şirim, dedi xuda,
Bu doğru sözə insü məlayik güvahdir.

Həm bəhrü kanü kuhi-vilayətdir ol Əli,
Düşmən onun qatında qamu bərgi kahdir.

Olmaz qənim qənbərinə bəbrü əjdəha,
Çün həmdəmi o şahi-cəhanın ilahdir.

Hər kim onu sevərsə Yeziddən nə fikri var,
Çün qullarına xofü xətərdən pənahdir.

Ol mədəni-vilayət onun asitanıdır,
Kim, eşigində insü mələk dadxahdir.

Gər bürci-ərşin üstə mələk anı sevməsə,
Harut tək məqami onun qə'ri-çahdir.

Bürcündə övliyaların ol, filməsəl, tamam,
Kovkəb içində nisbəti xyrşidü mahdir.

Məşhər günündə lütfün umar dəstgir ola,
Miskin Xətai xəstəyə, kim, pürgünahdir.

* * *

Kuyin sənin ki, rozeyi-darüssəlamdir,
Mehrab qaşların ona, çeşmin imamdir.

Heç bilməzəm bu dünyada əyyami-ruzigar,
Ruy ilə zülfiniz mənə sübh ilə şamdir.

Bədnam qılma könlümi, aşiq deyib, həsud,
Aləmdə eşq adı belə nik namdir.

Yar məclisində badəvü cam istəmən müdam,
Kim gərdəni sürahi, onun ləli camdir,

Mən eyləmə Xətai kəlamini, ey rəqib,
Yaz dəftərinə sözləri nəzmü nizamdir.

Göydəki mahin liqasi dust didarındadır,
Afitabın yüzü ol xurşid rüxsarındadır.

Vəsl-ümidinə gəzər, miskin könül olmaz həlak,
Yoxsa çox hicran bəlası çeşmi-bimarındadır.

Ahu tək aşiqlərin könlün neçün seyd etməsün,
Ol qədər kirpük oxu kim çeşmi-xunxarındadır.

Aqibət tufan qopar, bir gün cahanı qərq edər,
Seyli-baran kim, bu aşiq çeşmi-xunbarındadır.

Bu Xətai şerinə münkir nədənsən, zahida?
Atəşi-eşqin nişanı odlu göftarındadır!

* * *

Işim eşqində fəryad eyləməkdir,
Visalın vədəsin yad eyləməkdir.

Xərab etdi, demən, eşqin könülmü,
Bəs, ol virani abad eyləməkdir.

Bu könlüm adəti hər şəb ğəmində,
Fəğanü ah bünyad eyləməkdir.

Verür mən ğəm dilə ümmidi-vəslin,
Bu rəsm ilən onu şad eyləməkdir.

Xətai qulluğun məqbul qılsan,
Bu gün yüz bəndə azad eyləməkdir.

* * *

Mənim ol, suvlu yarım gəldi xoşdur,
Əlimə ol nigarım gəldi xoşdur.

Əlindən ixtiyarın getsə getsin,
Əlimə ixtiyarım gəldi xoşdur.

Sən ol səhrada çün quli-biyaban,
Çəməndə gülüzarım gəldi xoşdur.

Öl imdi, qış günü, sərma əlindən,
Mənim tazə baharım gəldi xoşdur.

Qəm ilən intizar içində sən öl,
Həmişə intizarım gəldi xoşdur.

Xətai, şükr qıl allaha daim,
Gedən səbrü qərarım gəldi xoşdur.

* * *

Təala şanəhü əkbər, bu nə hüsni-diladadır,
Cəmalın huridən yeyrək, boyun tubadan əladır!

Gözüm yüzün görər hərdəm, zəhi nazir, zəhi mənzur,
Könül zülfin ilər hərdəm, əcəb aşüftə sevdadır.

Xocəstə qamətin gördüm sənin, ey sərvəri-xuban,
Bəladən dil xilas olmaz, əcəb hümmətlü baladır.

Əgər cövri-cəfa qılsan, əgər mehrü vəfa qılsan,
Yolundan dönməyim yoxdur ki, həq binavü danadır.

Xətai xəstənin vergil, müradın həsbətən lillah,
Ki, xaki-asitanında işi daim təmənnadır.

* * *

Ey könül, yar vəslini qoyma ki, yar əldən gedər,
Sən bu işdə qılma təqsir, ixtiyar əldən gedər.

Ilbə-il, saətbə-saət xoş keçir, gün yarilə,
Həftə-həftə, günbə-gün ol ruzigar əldən gedər.

Işrətü zövqü səfayə ey könül, şad ol müdam,
Eyş nihan olur görünməz, aşikar əldən gedər.

Aşinayi tərk edübən, yada can vermə könül,
Yad ilə biliş olunca aşna, yar əldən gedər.

Ey Xətai, qoyma yarın damənin əldən müdam,
Kim ki, işin süst dytar hər nə ki, var əldən gedər.

Ləblərin yadi ilə didələrim qan doludur,
Ağlamaqdan ətəyim ləl ilə mərcan doludur.

Səri-kuyində nə ğəm nalə qılırsa dilü can,
Yüzü gül, gülşən ara, bülbüli-xoşxan doludur.

Kimə şikvə edəyim, sən qaşı yayın oxudan?
Hər yana sancıla, sinəmdə bu peykan doludur.

Buyi-zülfin gətirir yadinə badi-səhəri,
Canü dil bağçasıda müşk ilə reyhan doludur.

Ey Xətai, özünü xak edə gör, pak olasan,
Mənlik etmə ki, cahan əhlinə ürfan doludur.

* * *

Bu gün mən munda, yarım anda neylər,
Yüzü şölə nigarım onda neylər?

Apardı əql ilə səbrü qərarım,
Mənim səbrü qərarım anda neylər?

Qatı müştaq idim şirin ləbinə,
Gözü məstü xumarım anda neylər?

Vətəndən ayrı düşdüm, dadü fəryad!
Qəribəm, ğəmküsarım anda neylər?

Xətai xəstə düşdüm yardan ayrı,
Təbib ilə timarım anda neylər!

* * *

Dilbəra, eşqin sənin cismimdə canım canıdır,
Vəsli rüxsarin xəyali könlümün mehmanıdır.

Firqətin dövründə dilbər, xəstə canım oldu zar.
Şərbəti-ləli-ləbin bu dərdimin dərmanıdır.

Mehrü qəhrindən anın, aşüftə könlüm, ğəm yemə,
Kim, mana cövrü cəfası lütfilə ehsanıdır.

Zahida, vermə nəsihət eşqi tərk etgil, deyü
Aşiqin allah bilir kim, sevgisi rəhmanıdır.

Ey Xətai, cövrü qəhrindən cahanın incimə,
Hər nə kim bəndə yoluna gəlsə həq fərmanıdır.

* * *

Bağdaş qurub otursa nigarım, fəğan qopar,
Dursa-otursa, fitnəyi-axirzaman qopar!

Şirvan xəlayiqi qamu Təbrizə daşına,
Mülki-Əcəm sorar ki, qiyamət xaçan qopar?

Yetdikcə tükənür ərəbin kuyü məskəni,
Bağdad içində hər necə kim türkman qopar.

Çıxsa saraydən bu cahan vadisin tutar,
Bir mürşidi--təriqəti-pirü cavan qopar.

Görmişdi ta Xətai əzəldən yəqin bunu,
Nuhun əlaməti gəlir, andan tufan qopar.

* * *

Bilmən ki, yar cövrü cəfa kimdən öyrənir?
Eşqində bunca dərdü bəla kimdən öyrənir?

Aşiqlərinə cövrü sitəmdir işi müdam,
Bəs bilmənəm ki, rəsmi-vəfa kimdən öyrənir?!

Bu xəstənin qapunda duadır işi müdam,
Sor ol gədayə, munca dua kimdən öyrənir?

Ol ay yüzünü görməyə yer-göy bəha dedi,
Yarəb ki, bu mətaə bəha kimdən öyrənir?

Cana, Xətai dünyada dərdin çəkər sənin,
Könlünə sor ki, rəsmi-dəva kimdən öyrənir?

* * *

Pərtövi-hüsnündən ey dilbər, cahan pürnur olur,
Binəvadır ki, vüsalından həbibin dur olur.

Ey pəriru sən mana hərgiz nəzər qılsan benaz,
Müddəi bu qüssədən eynülyəqin rəncur olur.

Zahidin cövründə gər viran olursa mülki-dil,
Ğəm deyil, cana, çü vəslindən yenə məmur olur.

Hüsni dövründə baxın, heç iltifat etməz mənə,
Kim, görübdür mövsimi-gül bağiban məqdur olur.

Təşnədildir bu Xətai, can veribdir ləlinə,
Necə kim ləlin əsəldir, dil ona zənbur olur.

* * *

Dodağın qənd imiş, bal onda neylər?
Nə nazik xətt imiş, xal onda neylər?

Əlifə nisbət etdim qəddü dalın,
Əlif üstə, əlif, dal onda neylər?

O zahid geydiyi sufü sütürlat,
Fəqirin geydiyi şal onda neylər?

Kimi kim, mali-mülki gənci yoxdur,
Geniç mülk olmayan mal, onda neylər?

Xətai qal evindən halə yetdi,
Bu bir hal evidir, qal onda neylər?

* * *

Dilbəra, eşqi-rüxün daim bu can üstündədir,
Bir gülə nisbətdir ol kim, gülsitan üstündədir.

Şol münəvvər çöhrənin qatində kəmtər zərrədir,
Gərçi xurşidin məqami asiman üstündədir.

Eşqinə seyd olalı hər dəm bu canım qəsdinə,
Qaşü gözün dilbəra, tirü kəman üstündədir.

Gərçi derlər mahi-taban nur alur xurşiddən,
Nuri-hüsnin afitabi kün-fəkan üstündədir.

Dövləti-vəslin dilər miskin Xətai hər zaman,
Xaki-payintək məqami asitan üstündədir.

* * *

Dilbəra, dildə sənin mehri-rüxün can kimidir,
Şərbəti-ləli-ləbin dərdimə dərman kimidir.

Bağі-hüsnində boyun sərvi-xuraman dedilər,
Zülmət içində ləbin çeşmeyi-heyvan kimidir.

Taki səndən düşəli ayrı, əya ruhi-rəvan,
Gözümün yaşı mənim qətreyi-baran kimidir.

Ruyi-muyin görəli fürqəti-hicranda nə ğəm,
Zülfü-ruyin sənəma, şəmi-şəbistan kimidir.

Bu Xətai düşəli söhbəti-vəslindən iraq,
Bağrı büryan kimiyü gözləri giryan kimidir.

* * *

Iki aləmdə sultandır qələndər,
Qədim küfrü imandır qələndər.

Qələndərdir həqiqət sirri-kovneyn,
Əmiri-həyyi fərmandır qələndər.

Qələndər Mustafavü Mürtəzadır,
Zəhi cism ilə həm candır qələndər.

Cahan içində sər tapa bürhənə,
Şahin eşqinə qurbandır qələndər.

Müsafirlər ki, məsti-candı həqdən,
Vüsali-şahə mehmandır qələndər.

Cəhanın darini buldu gəda buş,

Əcayib əhli-imandır qələndər.

Keç indi şöhrəti-aləm göründü,
Hesaba cümlə ehsandır qələndər.

Vilayət Kəbəsin açdı Xətai,
Qulami-şahi-mərdandır qələndər.

* * *

Mənim yolumda yektalər gərəkdir,
Dini, imanı yəğmalar gərəkdir.

Mənimtək gövhəri nadan nə bilsin,
Məni bilməyə danalar gərəkdir.

Nə bilsin məni hər bir başı gözli
Könül gözündə binalər gərəkdir.

Mən olman dəymə fikr ilən müyəssər.
Mənə bir incə sövdalar gərəkdir.

Mənəm sultan Xətai Heydər oğlu,
Mənim yolumda ğovğalar gərəkdir.

* * *

Ey müsəlmanlar, bu gün ol yari-pünhan ayrılır,
Uçdu ruhim, getdi əqlim, gövdədən can ayrılır.

Ayrılır ol yari-sərdarım, gedir, qoymuş məni,
Səd həzaran dadü bidad, bənddən can ayrılır.

Ey könül, fəryadü nalə vaxtıdır, eylə fəğan,
Şimdi şəhrindən sənin ol şahi-sultan ayrılır.

Zar qıl bülbül kimi, çak et yaxanı gül kimi,
Şol əzəldən yari-həmdəm, əhdü peyman ayrılır.

Gözlərim, hər dəmdə mövc eylə ki, firqətdir bu gün,
Tök sədəflər dürri kim, şol gövhəri-kan ayrılır.

Dust vida eylər mənimlən ağlaram mən zar-zar,
Gözlərimdən hər zaman gör Bəhri-Ümman ayrılır.

Ey Xətai, tanri sorsun bu şikəstə könlümü,
Zərd olubdur arizin, andan məgər qan ayrılır?

* * *

Nə buyursan şəha, fərman sənindir,
Yolunda canü baş qurban sənindir.

Xəta məndən əta səndən əya dust,
Ki mürvət kanısan ehsan sənindir.

Susamış ləblərin Xizri-zəmanə,
Suvar, gəl çeşməyi-heyvan sənindir.

Səvar ol dövlət atına həmişə,
Səadət topuna çovkan sənindir.

Mələklər müştəridir gül yüzünə,
Sür imdi ey qəmər, dövran sənindir.

Əzəldən canımı qurban verirdim,
Qəbul eylə şəha, fərman sənindir.

Eşigində qulundur bu Xətai,
Nəzər qıl halına, heyran sənindir.

* * *

Xandadir ol bimisalın ibtidası, xandədir?
Kim bilir, ol künt-kənzin intəhası xandədir!

Gəl bəyan etgil süfati-zatini şərh eylə kim,
Mən sual etdim ona, eyni-liqası xandədir?

Kəndü lütfindən yaratdı aləmin mövcudini,
Cümlənin məqsudi şahdır, istivasi xandədir?

Ərşü kürsi cənnətü həm narü tubavü şəcər,
Əbrü badu maü tin, əsli-şərasi xandədir?

Hər kişi kim, zikri-xətlən könlünü etməz cila,
Ol nə bilsin bibəsər eşqin səfası xandədir.

Xatəmi-tohidi hər kim könlünə mehr etmədi,
Ol şəhadət şərhinin bilməz əsası xandədir.

Sən niyaz et ey Xətai, kimsə bilməz çün səni,
Məntiqin inşasının həmdü sənası xandədir.

* * *

Gördüm yüzüni, ey sənəm, billah ki, xoş cananədir,
Manəndi yoxdur hüsninin qiymətli bir dürdanədir.

Pənd nəsihət tutmadın, neyçün könül verdin ona,
Billah cəzadır, ey könül, hicran oduna yanədir.

Yüzün çü mahi-bədrdir, yeldası zülfin sayəsi,
Məst aşiqləri eyləyən ləli-ləbin peymanədir.

Yüz göstəribən aləmə, neyçün açırsan vəchini,
Dilbər yüzü fitnə deyil, sor ey könül, aya nədir?

Ol dilbərin rüxsarına, verdi Xətai könlünü,
Ah ilə tab oldu işim ol şəminə pərvanədir.

Könül, şad ol ki, canan gəldi, derlər,
Bu mürdə cisminə can gəldi, derlər.

Şikayət eyləmə sən hicr əlindən,
Sənin dərdinə dərman gəldi derlər.

Bu zülmət cövrini çox çəkdi bülbül,
Bahar irdi gülüstan gəldi, derlər.

Qarınca bağladı bel xidmətinə,
Əsən yellər Süleyman gəldi, derlər.

Xətai, can fəda dustun yoluna,
Bu gün dust sanə mehman gəldi, derlər.

* * *

Həqin nüsxələrində bir bəyan var,
Müqərrər biliniz kim, qanə-qan var.

Başım qurban sana, ey mürşidi-həq,
Neçə yüz mən təki cana qıyan var.

Əlin var, yaxşı sən qırdın Yezidi,
Cahandar olasan ta kim, cahan var.

Hənuz şah Heydərin qanı qalıbdır,
Yezidə bir dəxi külli qəran var.

Sana münkir, derəm görməzsən anı,
Günəşdən əhli-həq qatna əyan var.

Mənim halım şaha ərz etmək üçün,
Yeri badi-səba, sən bir zaman var.

Bu yola varmaq olmaz rəhnümasız,
Necə kim, olasan sən soraqan var.

Yəqin, ixlas gərək eşqin yolunda,
Get ey münkiri-ləin səndə güman var.

Ögüş xof eyləmən eşqin yolunda,
Rəfiqim ğazilərdən karivan var.

Müəzzin gecə-gündüz çağırır hey.
Imam gəldi, namaza dur, oyan, var.

Səfər qıl, dur, oturma, ey Xətai,
Ki, şəhri-Ərdəbildə xanədan var.

* * *

Gəl ey arif, sana hər dəm təvafi-həcci-əkbərdir,
Ki, qiblən-nuri-peyğəmbər, imamin nəqdi-Heydərdir.

Əli oldur ki, cənnətdə olubdur saqiyi-kövsər,
Budur saqi, budur cənnət, şərabi abi-kövsərdir.

Əlində badeyi-gülrəng, içər ğazilərin şahı,
Nə hacət nəql üçün şəkkər sözün qəndi-mükərrərdir.

Şücaət bu, vilayət bu, mürüvvət bu, kəramət bu,
Əlini görməyən xasir Yezidü gəbrü kafərdir.

Hədisi-vəzi-Qurandan, nə buldun gəl, gəl ey zahid,
Kəlamın ismi Qurandır, hədis allahü əkbərdir.

Siratin körpüsün keçdim, əməl mizanını çəkdim,
Bu yoldan azənin, billah, məqamı nari-məhşərdir.

Xəta ilən Xötən mülki, şaha fəth oldu Çin böylə,
Ki, məclis nafeyi-mişkin sərasər mişki-ənbərdir.

Əya mehrab edən daşı, həqiqət məzhəbindən kim,
Nigarın gözləri-qaşi mana mehrabü mənbərdir.

Behişt istərsən, ey zahid, biya dər məclisi-rindan,
Həqin didarı ey aşiq, nə cənnatə müyəssərdir.

Əgər nazirsən ey talib, həqi insanda gör, getmə.
Mübarək xacəmin vəchi həqin nurində məzhərdir.

Xətainin deyil həqqi, şaha qulam deyə bilmək,
Əgər xidmət qəbul olsa onun, mövlası Qənbərdir.

* * *

Nə xacəyəm, nə də mal əksiyimdir,
Nə sultanəm, nə xud qul əksiyimdir.

Ərənlər dünyaya murdar demişlər,
Nə gərkəsəm, nə murdar əksiyimdir.

Mən qürab deyiləm, zağı gözləyəm,
Zira mən bülbüləm gül əksiyimdir.

Seyr eylədim tamunun dörd guşəsin,
Nə yanaram, nə xud nar əksiyimdir.

Şah Xətaim hər şeydə bir nəzər var,
Bir yüzü nurlu didar əksiyimdir.

* * *

Daneyi-xalin görəndə mürği-dil pərvaz edər,
Qeyb ikən ol dəmdə əsrari-məani baz edər.

Dasitani-hüsnini, ey dust, dər fəsli-bahar,
Guşeyi-gülşəndə, bülbül sübhdəm ağaz edər.

Görmədi hərgiz günah ol şahi-xuban ah kim,
Öyrənibdir kim mana hər ləhzə yüz min naz edər.

Ey könül, qatlan vüsalın istər isən daima,
Hər cəfalar kim, sana şol dilbəri-tənnaz edər.

Ey Xətai, afərin qılmaq gərək idrakına,
Böylə tər sözlər məgər kim, Sədiyi-Şiraz edər?

* * *

Mana cövrü cəfa qılmaq, deyil cananələrdəndir,
Yaman yoldaşilən yar olma ki, nadanələrdəndir.

Mənimtək aşinayi yad qıldın, ey tərəhhümsiz,
Fələkdən görməzəm anı qamu biganələrdəndir.

Fədadır bil, yəqin billah yolunda, cani-şirinim,
Cəmalın şəminə hər dəm yanan pərvanələrdəndir.

Xəbər tutmaz həqiqətdən, riyayi-zahidin fəhmi,
Anın fikri əcayib qisseyi-əfsanələrdəndir.

Xətai, nəzmi-əşarinə yüz min afərin gəlsin,
Ki, aqillər xəyalından deyil, divanələrdəndir!

* * *

Cahanda aşiqin çox adı vardır,
Ki, hər birisinin bir dadı vardır.

Bu gün sən Xosrovi-şirin dəhənsən,
Sənin tək Şirinin Fərhadı vardır.

Bu eşqin öyünə dözməz dağü daş,
Yavuz iti külüng fuladı vardır.

Hər işi eşqilə dutgil cahanda,
Ki, eşqilə olan bünyadı vardır.

Nə yerdə bir guri ahu olursa,
Müqərrərdir, anın səyyadı vardır.

Cəmi, bəndənin vardır niyazı,
Qamu könüllərin müradı vardır.

Uda bilməz munu dövri-zəmanə,
Ki, bir oynayıcı nərradı vardır.

Zühur oldu oyunçu rindü qəllaş,
Vilayətdən anın irşadı vardır.

Sağınmanız Xətai, dərdini sor,
Ki, söylər söylədir ustadı vardır.

* * *

Əz qeylü qal mədrəsə xoşdur ki, olsa dur,
Ey dil, həzər qıl onda ki, yoxdur sana qüsur.

Meyxanə küncün istə, deyər, saqiyi-lətif,

Öz vəhdətində ol ki, çü allah imiş qəfur.

Əfsanə sözlü vaizi görsən məlamət et,
Ta xəlq içində eyləməyə razini zühur.

Bulsun bu malü mülkü və gər hiç bulmasın,
Neyçün ki, vəsl yardır ancaq mana zərür.

Səndən Xətai mehrü vəfa iltimas edər,
Yarəb, müradi aşiqi-biçarənin budur!

* * *

Boyun bir sərvi-rənadır güli var,
Səmən üzrə pərişan kakili var.

Nə nazikdir cəmalın gülşəni kim,
Güli-tər üzrə nazik sünbüli var.

Nə gülşəndir yüzün kim çevrəsində,
Həzaran əndəlibü bülbüli var.

Necə məstü xumar olmaya çeşmin,
Önündə ləblərin kimi müli var.

Inanma zülf-əhdinə, Xətai,
Kim onun bir başıvü min dili var!

* * *

Aşiq oldur kim, sözü canü dililə yar bir,
Bir durur aşiq əzəldən sevgili dildar bir.

Əhli-eşqin məniyi-zatü süfati bir durur,
Adəmə qıl səcdə zahid, qılmagil inkar bir.

Cümlənin halın bilən sənsən niyə bildirməyən,
Demə hər naməhrəmə gər qılmasa iqrar bir.

Olmadı bu sirrə məhrəm hər xəsisi-kəcsüxən,
Dərdimin dərmanı doğru, yar bir, əttar bir.

Pir birdir, sirr bir, iqrar bir, köftar bir,
Ikilik sığmaz bu yolda, sirr ilə sirdar bir.

Sən bilirsən bəndənin halın, nə bilsin bilməyən,
Birmidir, ya yüzmidir, ya minmidir, bazar bir.

Atəşi-eşqin tutuşdurdu vücudim şəhrini,
Baxaram ki, hur birdir, nur birdir, nar bir.

Sədhəzaran zülm edərsən, dönməzəm, döndərməzəm,
Yüzümü, ya sözümü, ya gözümü, ğəmxar bir.

Canə minnətdir nə gəlsə ğəm yemən şükr eylərəm,
Canı verdim, başı qoydum, olmuşam bimar bir.

Məsti-eşq etdin məni, Məcnunü əmni neylərəm,
Ey susamış qanıma, nərgizləri xunxar bir.

Ömr birdir, gün bu gündür, yetsə dəm, saət deməz,
Baqi olmaz can bu təndə, fanidir, ədvar bir.

Heç günahsız bəndə olmaz, heç xətasız kimsə yox,
Sən günahın görə görkil əfv edən ğəffar bir.

Bu dükan yüz min dükandır, həq dükanıdır vəli,
Şəhr birdir, kar birdir, asılırsan dar bir.

Ey Xətai, sən təvəkkül həqqə qılgil çəkmə ğəm.
On səkiz min aləmə hökm eyləyən sərdar bir.

* * *

Şəmi-hüsnin çövrəsində canü dil pərvanədir,
Yanmayan ol şəmə qarşı bixəbər pərva nədir?

Qaşların mehrabü yüzün məscidi-beytülhəram,
Gözlərin meyxanəvü ləli-ləbin peymanədir.

Ey müsəlmanan, məni eyb etməyiz aşiq deyib,
Kim məni valeh qılan ol nərkisi-məstanədir.

Dilbərin vəslindən ayrı bu dili-məhcurimin,

Fikri ənduhü fəraqü dərdilə həm xanədir.

Ey Xətai, əhli-tohidin qatında bilmiş ol,
Vaizin bihudə göftari qamu əfsanədir.

* * *

Sənsizin könlüm şəha, bir külbeyi-viranədir,
Kimsəyə ərz etməzəm kim, bir yıxılmış xanədir.

Canə-can etdim yəqin, eylə əzəldən həq bilür,
Canımın, canı mənim, şol dilbəri-cananədir.

Getdi ömrüm hiç dinlənmən vüsalindən anın,
Şol məhi-namehribanın meyli çün hicranədir.

Hər gecə ta sübh hüsnün şəminə pərvanə tək,
Cümlə aləmlər fəğanimdən tutuşub yanədir.

Ey Xətai, sən yəqin bil kim bu fani dünyada,
Bivəfalərdən məhəbbət istəyən divanədir.

* * *

Bir qətreyi-ərəq ki, yüzündən nisar olur.
Səhni-zəmin baharü gülü laləzar olur.

Ta şanə qıldı zülfini məşşateyi-əzəl,
Tabindən açılır ki, cahan müşkbar olur.

Rəna qədin, ki, sərv səhidir müqabili,
Yarəb, münasibi nə səbəbdən çinar olur.

Yarın Xətai, kuyinə can ver, besidqi-dil,
Yarım deyən sənə xaçan əğyarə yar olur!

* * *

Ol gedən yarımmıdır, ya ixtiyarımdır gedir,
Bilməzəm canımmıdır, ya suvlu yarımdır gedir.

Təndə canım qalmadı, anunla olmuşdur rəvan,
Ol mənim ruhi-rəvanım, ya nigarımdır gedir.

Canım andan ayrı təndə, bir dəm əylənməz mənim,
Ğəm məni eylər həlak, ol qəmküsarımdır gedir.

Qalmadı heç karü bari bu Xətai xəstənin,
Anın ilə karü barım hərçi varımdır gedir.

* * *

Yandım eşqindən əya, gül yüzlü dildar, üştə gör,
Sənsizin aləmdə gəzmək oldu dişvar, üştə gör.

Sinəmin suzindən ey dilbər, yanır ərşilə fərş,
Ağlaram bülbül kimi bivəsl-gülzar, üştə gör.

Lalətək bənzim saralmışdır fəraqindən sənin.
Olmuşam dilxəstəvü məcruhü bimar, üştə gör.

Əhdü peymanını məndən ey pəri, sındırma gəl,
Kim, mənə zülm eyləmişdir, cövri-əğyar, üştə gör.

Bu Xətai şol büti-tərsa cəmalın görgəcin,
Rahibi-deyr olduvü bağladı zünnar, üştə gör.

* * *

Pərişan zülfi-müşkinin güli-xəndanə düşmüşdür,
Ucundan dürlü sevdalar xəti reyhanə düşmüşdür.

Məgər xurşidimiş hüsnin ki, qıldı aləmi rövşən,
Kim ol rəxşəndə ənvari məhi-tabanə düşmüşdür.

Qaşın yayını qurmuşsan, bizə əz ğəmzə hər saət,
Əya dilbər, onun səhmi yəqin kim, canə düşmüşdür.

Cəmalın iştiyaqından eşitməzsən fəğanimni,
Vüsalın iftiraqından könül hicranə düşmüşdür.

Xətai bəndəyə saqi içirmiş cami səhbadən,
Görün meyxanə küncündə, əcəb, məstanə düşmüşdür...

Aşiqin aqilə daim sözü divanə gəlür,
Aşiqin daim anınçün özü divanə gəlür.

Satma raygan sənəm, Xızrə dodağın suyunu,
Xızr əgər istəyə su çeşmeyi-heyvanə gəlür.

Əsrimiş xuni-dilimdən sənəmin xuni gözü,
Gər sən inanmaz isən gör ki, nə məstanə gəlür.

Gahü bigah verir tövbə mana vaizi-şəhr,
Vaizin tövbəsi şaha, mənə əfsanə gəlür.

Aşinadir bu Xətai, sözü iman bilənə,
Özünü bilməyənə demə ki, biganə gəlür.

* * *

Ey könül, hərcai yari ixtiyar etmək nədir?
Yari-hərcai sözünə etibar etmək nədir?

Güli-xoşbu var ikən, əlim tikanə sürtməzəm,
Kəbki-rəna var ikən, zaği şikar etmək nədir?

Dəgmə bir cahil nigarın cövrini çəkmək nədən,
Kərrə bir nakəs ilə qövlü qərar etmək nədir?

Ahu gözlü bir sənəm aslanları seyd eyləmiş,

Ey müsəlman, ahular şiri şikar etmək nədir?

Ey Xətai, sirrini sən dəgmə yerdə söyləmə,
Sirri aşiq dəgmə yerdə aşikar etmək nədir?

* * *

Ey könül, hər mənisiz cahili yar etmək nədir?
Mənisiz cahil sözünə etibar etmək nədir?

Çün onun qövli xətadır, həm qərarı bivəfa,
Ey könül, naəhl ilə qövlü qərar etmək nədir?

Əhli-həqqə can fəda qıl, cəhl ilə olma rəfiq,
Çün ənadil var ikən zaği şikar etmək nədir?

Xanda kim, hər əhli-ürfan görsən olgil xaki-pa,
Ey könül, naəhl olub andan kənar etmək nədir?

Bir neçə gün yar olub, bir kimsənin halın duyub,
Sonra anın gizli sirrin aşikar etmək nədir?

Hər kim öz eybi ilə sübhaninə dutmuş yüzün,
Kimsənin eybin açıban şərməsar etmək nədir?

Ey Xətai, qıl fəda canın vəfalı yar üçün,
Hər vəfasız, bivəfa kimsəni yar etmək nədir?

Ey sənin yüzinə baxdıq, qutlu oldu mahimiz,
Nə əcəb surət yaratdı sünilə allahimiz.

Çün irişdim yüzinə, buldum siratəlmüstəqim,
Abi-heyvanə irişdi, vardığınca rahimiz.

Dün sağınur kim ki, görsə zülfinin şəbrəngini,
Kim qarayə boyayıbdır anu dudi-ahimiz.

Xızri-cavidan əlindən içmişüz abi-həyat,
Isayi-Məryəm qatında qurmuşuz xərgahimiz.

Kəbəyi-vəslinə verdim canımı qurban, dedim,
Hacı oldum, qan tökərəm, xanı qurbangahimiz?

Qaşların taqini gördüm, qibləgahım eylədim,
Çün əyağın torpağında oldu mənzilgahimiz.

Bu Xətai, Kəbəyi-eşqinə ehram bağladı,
Ol saatda ərşə çıxdı zikri illəllahimiz.

* * *

Həsrətindən dilbəra, qaldı du çeşmim xabsiz,
Eylə kim yulduzlar olur gecə göydə xabsiz.

Ta sədəf ağzında yarın görmüşəm dür dişlərin,
Eşq bəhrində könül ol mənidən ğərqabsiz.

Zülməti-hicranda qaldım bir mədəd qıl halimə,
Ey pərişən, çünki rüxsar ilə siz məhtabsiz.

Əhli-həq qapından özgə heç yerə qılmaz sücud,
Ey sənəm, çün daima aşiqlərə mehrabsiz.

Bu Xətainin vücudi oldu nurindən zühur,
Iki aləm zərrədir, xurşidi-aləmtabsiz.

* * *

Biz əzəldən ta əbəd meydanə gəlmişlərdənüz,
Şahi-mərdan eşqinə, mərdanə gəlmişlərdənüz.

Yazmağa həqdən kəlamüllahi-natiq şərhini,
Kim bəyani-elm ilən Quranə gəlmişlərdənüz.

Kainati-surəti-rəhmani təfsir etməyə,
Ruhi-qüdsi surəti-rəhmanə gəlmişlərdəniz,

Bir müənbər türrənin küfrinə "amənna" döyüb,
Həqqə təslim olmuşuz, imanə gəlmişlərdənüz.

Saqiyi-baqi əlində məst olub içməkdəyüz,
Nərgisi-məstin kimi məstanə gəlmişlərdənüz.

Qeybi-mütləqdən təmaşayi-rüxi, ziba üçün,

Bu şəhadət mülkinə seyranə gəlmişlərdənüz.

Ey Xətai, eydi-əkbərdir, cəmali dilbərin,
Biz bu eydi-əkbərə qurbanə gəlmişlərdənüz.

* * *

Ta düşübmən eşqinə, hicrində mən zarəm hənuz,
Dami-zülfin bəndinə mürğı-giriftarəm Hənuz.

Ta ki, mən bülbül təki gülzari-hüsnin görmüşəm,
Ta əbəd tərk eyləmən dəreşqi-gülzarəm Hənuz.

Şəmi-rüxsarini ta kim, görmişəm, ey məhliqa.
Gögdə yıldızlar kimi hər gecə bidarəm hənuz.

Ta yüzin gördim sənin, mən ey təbibi-dərdi-eşq,
Sanma kim, buldum şəfa dərdilə bilmarəm hənuz.

Bu Xətai yar ilən qalu bəlidən qıldı əhd,
Həq bilür kim, bərsəri-an əhdü iqrarəm hənuz.

* * *

Dilbəra, şəmsüz-zühadür şöleyi-rüxsariniz,
Ayəti-Tahavü Yasin surəti-didariniz.

Qamətin Tuba durur, Nun vəlqələmdir qaşların,
"Hazihi-cənnatü ədnin" ləli-şəkərbariniz.

Surəyi-Vəlleyl zülfin, gözlərin "nəmülbəsər",
Leyk "sübhanəlləzi, əsra" durur əsrariniz.

Sureyi-Təviz oxurmən, dəmbədəm ixlas ilən,
Ta ki, hüsnini bəladən saxlasun cəbbariniz.

"Qüll-kəfa" billah-durur, zikri Xətai xəstənin,
Həq bilür kim, "sümmə vəchüllah"dir, didarınız.

* * *

Hali-dilimni bəndədən ol yarə söyləniz,
Hicr oxu bağrımı necə bir yarə, söyləniz.

Əhvalimi sorarsa mənim ol cəfalı yar,
Зarü nəzarü xəstəvü avarə, söyləniz.

Gülgün yanağların ğəmü cövrü cəfaləri,
Qıldı həvalə bağrımı yüz xarə, söyləniz.

Çox möhnətü cəfanızı çəkdim, vəfa xanı?
Ğəm həddən ötdü, dilbəri-ğəmxarə, söyləniz.

Səhrayə saldı ahuyi-çeşmin Xətaini,
Ol buyi-zülfi, nafeyi-tatarə söyləniz.

Qəbai fəqrü Fənadır qümaşi-faxirimiz,
Ğəriqi-badeyi (ğəmdir) libasi-zahirimiz.

Qapunda nola məhü mehrə baş əgməz isəm,
Fərazi-künküreyi ərşdir şəha, yerimiz.

Xudayə şükr, əcəb rahətü səfamız var,
Bir oldi dust ğəmindən dərunü zahirimiz.

Ğubar dəhri-dənidən kədərpəzir olmaz,
Imarət eylədi lütfin, şikəstə xatirimiz.

Nola tökərsəm eşikində, əşk xun alud.
Xətai, simüzərə meyl edər əkabirimiz.

* * *

Övliyadan hasil etdik eşq ilə sevdayi biz;
Зahidə verdik onunçün zöhdilə təqvayi biz.

Dedilər ki, yeddi tamu zülmətin hicranidir,
Olmadan ondan cahanda çəkdik ol ğovğayi biz.

Dedilər ki, səkkiz uçmaq, sirr olubdur zahidə,
Pərdəsiz nur onda gördük cənnətül-məvayi biz.

Cənnət ilyindən içəri bir əcayib mülk var,
Bihicab ol ildə gördük, pirim ol həmtayi biz.

Canü canan bilmişidik, küfrü dini biədəb,
Qəreyi-ümmanə daldıq, keçdik ol dəryayi biz.

Neçələr talib olubdur bu hüma kölgəsinə,
Çin elindən seyr edərkən bulduq ol hümayi biz,

Ey Xətai, dedi Tuba pirimin yek boyuna,
Heydərin yüzündə gördük ol gülü rənayi biz.

* * *

Sənsən həmişə surəti-mənidə şahımız
Bilgil yəqin ki, aradə həqdir güvahımız.

Ey xubların güzidəsi rövşən yüzün kimi,
Nola əgər səfid ola bəxti-siyahımız.

Vəslindən ayrı möhnətü hicran içində mən,
Əflakə düşdü ğülğüleyi-suzi-ahımız.

Billah, inan bu doğru sözü əyri sanma kim,
Lütfündən özgə dünyada yoxdur pənahımız.

Ğəmdən Xətai, dərdilən incəldi çün hilal,
Ey afitab-tələti süni ilahımız.

* * *

Sənsən həmişə surəti mənidə şahımız,
Ruzi-əzəldə həzrətin oldu pənahimiz.

Cövr etmə mən şikəstə, dilü binəvayə kim,
Çün səndən özgə kimsənə yox dadi-xahimiz.

Hər xanda kim sücud edərisəm be etiqad,
Mehrab qaşlarında durur qibləgahimiz.

Bir gün tərəhhüm eyləmədin-xaksarinə,
Yarəb, nə sadir oldu qapında günahimiz.

Ğəmdən Xətai, dərdilən incəldi çün hilal,
Ey afitab-tələti süni ilahımız.

* * *

Ey dodağın şəhdü şəkkərdir siyəh xalın məkəs,
Olmasın eşqindən ayru təndə canım bir nəfəs.

Ey pəri, hərdəm nigəhban qapuna hacət degil,
Kim yetər küyində hər şəb naləvü ahim cərəs.

Neylərəm eşqindən ayru dünyənin ləzzatini,
Kim hüzuri-dil ğəmi-mehrin mənim könlümdə bəs.

Çün əzəldən eşqiniz canımda həqdəndir nəsib,

Həq bilür kim, ta əbəd könlümdə vardır ol həvəs.

Ey Xətai, ğəm yemə, hər sözdə şükr et xaliqə,
Çün sana hər işdə daim həqqdir fəryadrəs.

* * *

Yarı gördüm bu gün xəndan oturmuş,
Yanağı tazə gül reyhan oturmuş.

Yüzünə qarşı ğönçə güldügiçün,
Səhər ağzına çalmış qan oturmuş.

Səninlə hüsn içində bəhs edənlər,
Necə peşman olub, heyran oturmuş.

Sənin sibi-zənəxdanına, ey dust,
Nə həddim var desəm, dəndan oturmuş.

Dodağın çevrəsində qoşa xallar,
Iki zəngi ona dərban oturmuş.

Sənin Leyli cəmalın görmək üçün,
Yolunda Məcnuni-heyran oturmuş.

Xətaiyə nəzər qıl çeşmin ilən,
Qapunda sübhi-şam giryan oturmuş.

* * *

Həq ləbindən ğönçəni gülşəndə xəndan eyləmiş,
Leyk bu nazikliyi lütf ilə çəndan eyləmiş.

Qamətinin kölgəsi tərhin götürmüş bağiban,
Bağda əksindən onun sərvi-xuraman eyləmiş.

Div oğurlamışdı bir zərrə dəhanın nəqşini,
Varmış, ondan xatəmi-mehri-Süleyman eyləmiş,

Зülməti-zülfində içmiş, ləblərin abini Xızr,
Heyyi baqi bulmuş adın abi-heyvan eyləmiş.

Şanədən məşşatə salmış hər saçın, qılın yerə,
Sərbəsər xaki-cəhani ənbərəfşan eyləmiş.

Arizin bağində bir mürği-hərim olmuş Xəlil,
Ol səbəbdən həq ona odu gülüstan eyləmiş.

Bu Xətai qanını tökməkdə ikən, tökmədin,
Onda hər müfti ki, mən etmiş səni, qan eyləmiş.

* * *

Məclis əhli çaxır içəndə dutar əldə əyağ,
Sanəsən bir şəmdir kim üstə yanır bir çırağ.

Gülşəni-məclisdə bir şuxi pəridür dilrüba,
Sanəsən bir lalədir bağrında onun dürlü dağ.

Dustkam olsun həmişə ol berəcmi-dustan,
Oldu məclisdə müşərrəf busəsindən solu sağ.

Müşkü ənbər məcməridir, yoxsa cami-mey durur.
Buyi-xubindən onun daim müəttərdir dimağ.

Mehr ilən yari ki, gəlmişdir, zi gülşən yadigar,
Bu Xətai xəstədildir, xaki-ol məhruyi-bağ.

* * *

Ol pəripeykər mənə yar olmadı, heyf oldu heyf,
Aldı könlümnü vəfadar olmadı, heyf oldu heyf,

Saxlar idim qəhrini könlümdə daim can kimi,
Sirrimi faş etdi, əsrar olmadı, heyf oldu heyf.

Kim ki, yüzbin məkr ilə qıldı məni səndən cüda,
Yüz bəlayə ol giriftar olmadı, heyf oldu heyf.

Firqətin oduna yandım, canü dil oldu kəbab,
Kimsə halimdən xəbərdar olmadı, heyf oldu heyf.

Eşq əlindən xəstə düşdü bu Xətainin təni,

Ləblərindən bircə timar olmadı, heyf oldu heyf.

* * *

Ey deyən kim, aqiləm, divanə xoş gəlmək gərək,
Kim qılır lafi-hünər, meydanə xoş gəlmək gərək.

Gər Əzizi-Misri-eşq olmaq dilərsən, ey könül,
Yusifi-Misri kimi zindanə xoş gəlmək gərək.

Ey könül, laf etmə kim mənidə laf edən kişi,
Mərifət meydanına mərdanə xoş gəlmək gərək.

Зahida, vird eylə daim zikrü fikri-ruyi-dust,
Əhli-islaməm deyən imanə xoş gəlmək gərək.

Aşiqəm dersən könül şərti budur aşiqlərin,
Hər nə kim cananə qılsa canə xoş gəlmək gərək.

Ey dil, ol şəh qatinə, kəndusi vəsfindən ayıt.
Kim qulun hər bir sözü sultanə xoş gəlmək gərək.

Aşiqəm dersəm könül eşq atəşindən dönmə kim,
Şəm oduna yanmağa pərvanə xoş gəlmək gərək.

Kim ki, qərq olmaq dilər dər bəhri-eşqi-bikəran,
Gəştisiz bu Dəcleyi-ümmanə xoş gəlmək gərək.

Ey Xətai, şerini ol yar istər dinləyə,
Dilrübalər guşinə dürdanə xoş gəlmək gərək.

* * *

Firqətin çəkdim, nigara, vəsli-rüxsarın gərək,
Xəstəhaləm, dilbəra, ləli-şəkərbarın gərək.

Baxmanam gül yüzünə, hüsnün var ikən, ey pəri,
Neylərəm mən nərgisi, ol çeşmi-bimarın gərək.

Bəhri-çeşmim ağlamaqdan əbrtək baran tökər,
Bu pərişan könlümə ləfzi-göhərbarın gərək.

Mürği-bağı-eşqsən, əbsəm oturma can quşu,
Dilbərin kuyində daim naleyi-zarın gərək.

Ey Xətai, gülşənə var, xaki-payin gör onun,
Gər sana ol ahu gözlü, müşkbu yarın gərək.

* * *

Hər kimin kim, dərdi var, dərmanə göndərmək gərək,
Hər kimin kim, dərdi yox, viranə göndərmək gərək.

Hər kimin canında xublar həsrəti vardır müdam,
Dünyədə ar etməsin, didarə göndərmək gərək.

Dinməyən, dindirməyən, girmək gərək öz küncünə,
Hər kimin sevdası var seyranə göndərmək gərək.

Hər kim iqrar əhlidir, yoxdur niza qoy dinləsin,
Hər kimin dəvası var, divanə göndərmək gərək.

Bu Xətaidir bu gün meydanda zərbi-dəstilən,
Hər kimin sövdası var, meydanə göndərmək gərək.

* * *

Yazmışam bu rüqəni, ol yarə göndərmək gərək,
Zari-əhvalım mənim dildarə göndərmək gərək.

Ləlinizdən cami-mey bir kimsəyə vermək nədən,
Ləblərin şərbətləri bimarə göndərmək gərək.

Qaşların mehrabına çox səcdeyi-şükr eylərəm,
Şeyx Sənan tək məni zünnarə göndərmək gərək.

Çün təcəlla nurini görmək təmənna eylərəm,
Şimdi Mənsurəm məni bir darə göndərmək gərək.

Ey Xətai, ondan özgə kimsəyə yoxdur ümid,
Naleyi-zarim mənim ol yarə göndərmək gərək.

* * *

Mən görmədim zəmanədə hüsnin kəmali tək,
Bu canə munis olmadı mehrin xəyalı tək.

Зülmati-hicr içində bulunmaz susuzlara,
Şol çeşmeyi-dodağının abi-zülali tək.

Çeşmi ağardı, nöh fələkin qəddi oldu xəm,
Dövri-qəmərdə görmədi qaşın hilali tək.

Min yil yazarsa katibi-təqdiri-ləmyəzəl,
Bir hərfü nöqtə yazmaz onun xəttü xalı tək.

Yusif cəhanə gəlmədi yar tək Xətaiyə,
Yəqubi-xəstə çəkmədi könlüm məlali tək.

* * *

Ta xəyali-arizin gəldi gözümə xabtək,
Gecələr hərdəm gözümə görünür məhtabtək.

Ixtiyar ilən mənim düşməzdi canım eşqinə,
Neyləyim çəkdi xəyali-zülfiniz qüllabtək.

Gər namazım fövt ola, zahid, mənə tən etmə kim,
Yar qaşıdır mənə məsciddəki mehrabtək.

Ol zamandan bərlü kim, çeşmim yüzünü görmədi,
Yaş gözümdən cari oldu dəmbədəm seylabtək.

Yarə gər aləm nəzər qılsa, Xətai, ğəm yemə,
Baxmaq olmaz yüzinə, xurşidi-aləmtabtək.

* * *

Cahanda görmədim ziba sənin tək,
Bu aləm içrə hüsnara sənin tək.

Bu xublar gülşənində yoxdurur heç,
Yanağı bir güli-həmra sənin tək.

Olammaz doğrusu can bağı içrə,
Qədi çün sərv xoş bala sənin tək.

Çü xublar-çoxdurur insan içində,
Heç olmaz, ey pəri, rəna sənin tək.

Zəmanə şairində görmədim heç,
Xətai, bülbüli-güya sənin tək.

* * *

Yüzündür bu cahan içrə, fələkdə mahi-taban tək,
Bitibdir hüsni-bağında boyun sərvi xuraman tək.

Vüsalinə irən derlər, həyati-cavidan buldu,
Saçın zülmatının içrə, ləbindir abi-heyvan tək.

Məgər ki vəhyi-münzəldir qaşınla, kipriyin, zülfün.
Yüzün ovraqinin üstə yazılmış sətri-Quran tək.

Əcəbmi olsa, ey dilbər, vücudim eşqinə məhkum,
Oturmuş, hökm edər daim könül təxtində sultan tək.

Müşəvvəşxatir olmuşdur, Xətai xəstədil daim,
Sənin ol gül yüzün üstündəki zülfi-pərişan tək.

* * *

Ta vicudim eşqiniz yolunda bulmuşdur həlak.
Ayağın tozundan ayru oldu canım dərdnak.

Ta ola hərdəm mənim baş üstə qaim dövlətim,
Asitanında yatur, mən daima bər ruyi-xak.

Hər necə cəhd etdim, əlyim daməninə yetmədi,
Payi-busin həsrətindən eylərəm yaxamı çak.

Xalis oldum ta ki, mən qan-yaş axıtdım didədən,
Yumayınca qanilən olarmi mərdüm yüzü pak.

Bir pərini sevdi bu miskin Xətai, könlü kim,
Eşqinə məqtul olubdur əz səmək ta bər səmak.

* * *

Ey ki, eşqindən olubdur canü dil ğəmdən həlak,
Sən nə məzhərsən cahanda, ey cəmali nuri-pak.

Ey pəri, eşqində mənə çox cəfalar qılma kim,
Xəstəvü heyraninəm, oldum ğəmindən dərdnak.

Damənini qoymanam, əldən əgər çıxsa rəvan,
Gərçi hicranın əli qıldı yəxəmni çak-çak.

Cümlə aləm gər həsud olsa yanımda bir civə,
Sən mənimlə dust bulsan cövri-düşməndən nə bak.

Bəndəni lütfü kərəm birlə nəzərdən salmagil,
Ey Xətainin pənahi, leysə fi hübbi səvak!

* * *

Istəmən cismində can, ol ləbləri canım gərək,
Bir dəxi ol ay yüzün görsəm ki, imanım gərək.

Çox bəlavü dərdü qəm çəkdim yolunda səbr edib,
Dərdi-hicran həddən ötdü, şimdi dərmanım gərək,

Dil ğəmin səfrasına ləlindən istər qətrə su,
3ülməti-firqətdə qaldım, abi-heyvanım gərək.

Ey fələk, qıldın məni dilbərdən ayru natəvan,

Mən həvadə zərrəyəm, xurşidi-tabanım gərək.

Bu Xətai qulluğa bağlandı xidmət qurşağın,
Ol gözüm nuri sənəm, ol sevgili canım gərək.

* * *

Ey sənəm, yüzində müşkin zülfini dağıtmagil,
Bağrımın yüz dağı üstə bir dəxi dağ etməgil.

Ta yüzini görmişəm, divanə oldum dərd ilə,
Zülfinizdən özgə dəxi boynuma bağ etməgil.

Şol qara yüzlü rəqibi qoyma küyin kirdinə,
Xəstə bülbültək məqamın mənzili-zağ etməgil.

Ey pəri, aşiqlərin divanə qılma könlünü,
Aşiqin Məcnun misali məskənin dağ etməgil.

Ey məsiha, bəndəni kuyində yad et bir nəfəs,
Bu Xətainin yerin hicrində topraq etməgil.

* * *

Ahu vaveyla kim ol gülrüx pəri yarım degil,
Mən ona yar oldum, ol yarü vəfadarım degil.

Mən sana bir bəndəyəm, ey yarü dilxahim mənim,
Billah iqrarımdurur, bu sözlər inkarım degil,

Naseh aydır dün mənə, tərk eylə anun eşqini,
Vəh, nedim kim, ol mənim həmrazi əsrarım degil.

Sevgili yarın visalı xoşdur, amma neyləyim,
Möhnəti-hicran günündə bir mədədkarım degil.

Dilbər aydır, ey Xətai, möhnətimdən çəkmə ğəm,
Kimdurur eşqimdə ol zarü diləfkarım degil.

* * *

Ey mələk, hüsnin sənin nuri-xudadır, bilmiş ol,
Sidrədir boyun, nə sidrə müntəhadır, bilmiş ol.

Mən sənin dərdi-ğəmindən incimən, ey bivəfa,
Hər nə cövr etsən mənə, eyni vəfadır, bilmiş ol.

Yoxdurur əşya içində kimsənə həqdən cüda,
Cilvə qılan aləmə nuri-xudadır bilmiş ol.

Gərçi çox gəldi, nəbi, bu dövri-Adəmdən bəri,
Xətmi cümlə ənbiyanın Müstafadır, bilmiş ol.

Gər vəfa qıl bu Xətai bəndənə, ya qılma kim,
Ruzü şəb virdim sana zikrü duadır, bilmiş ol.

* * *

Axan ol sərvin yanında su degil, yaşımdır ol,
Ayağın altındakı başmaq degil, başımdır ol.

Ta xəyalinlə sənin dəfi-məlal eylər könül,
Getməsün dildən ki, xoş həmrazü sirdaşımdır ol.

Mən dedim kim, çeşmü ğəmzən sehri dutdu aləmi,
Onların sərfitnəsi kimdir? - dedi: qaşımdır ol.

Gözümin yaşın ki, saldım içdigim sudur mana,
Bağrımın qanın ki, gördüm ağulu aşımdır ol.

Can fəda qıldı Xətai, demədi ol bivəfa,
"Heyf", getdi aşiqim, sərbazi-qəllaşımdır ol".

* * *

Riştədir cismim mənim, kirpiklərin syzən misal,
Yaylığın yanına dutur, natəvan könlüm misal.

Gül-gül oldu arizin, şövqin görübən şəmi-dil,
Düşsə zülfün əksi şol gül yaylıq üstə dal-dal.

Dəmbədəm yaylıq arasında həbibim, qaşların,

Sanasən kim görünür el gözünə gögdən hilal.

Natəvan könlüm düşər yaylıq misal əldən-ələ,
Ta məgər ləli-ləbindən tapıla bir an visal.

Rəhm qılgil, yaylığın götür yüzündən, ey sənəm,
Qüssədən bulmuş Xətai xəstədil aşüftəhal.

* * *

Kim ki, sərməst oluban aşiqi-didar degil,
Sən ona yar demə, yar degil, yar degil.

Ruzi-məhşərdə dutub, damənini sanki derəm,
Bu dəxi, ey gözəlüm, dünyəyi-qəddar degil!

Зahid ol yüzini divarə dutub, əl götürər,
Aşiqin məqsədi didar ola, divar degil.

Şahimin könlü bilür, ol ki, ğənidir həmişə,
Münkir oldur ki, belə sözlərə iqrar degil.

Ləşgərim, ğazilərim, sufilərim, pirlərim,
Can ilə baş bu yolda mənə inkar degil.

Qır Yezid ilə xəvarici tükət, qalmaya heç,
Neşə kim Cəfəri məzhəbyə tələbkar degil.

Ey Xətai, bu cahan mülkini sən, qalmaya gər,
Çünki heç kimsəyə qalmadı sənə yar degil.

* * *

Bu əzilmiş canü dildən ah, ah əksik deyil,
Gecə-gündüz müttəsil dərgah gah əksik deyil.

Başə çizginsəm vəleykin ğəm deyildir dilbərin,
Ol səadət əhlidir, andan külah əksik deyil.

Çəngi aldım mən bekəf, birdəm fərağət bulmadım,
Həzrətindən xaliqə heç rusiyah əksik deyil.

Başın üstən getməzəm onca ki, canım təndədir,
Çətrü xərgahi-hümayun barigah əksik deyil.

Çün Xətai könlünü verməz vəfasız dilbərə,
Qul olana sidq ilə kim padişah əksik deyil.

* * *

Sünbülün küfründən, ey şahzadə, iman münfəil,
Xətti-səbzin rövnəqindən bərgi-reyhan münfəil.

Zülmətə nur oldu zülfün, ay yüzündən şərmisar
Ləblərin şövqindən ol ləli-bədəxşan münfəil.

Pərtövi-hüsnin ziyasından Sürəyyadır xəcil,
Surətin tabindən ol xurşidi-taban münfəil.

Ey səba, billah dilimdən söylə kim çox olmasın,
Mahitab üstündən ol zülfi-pərişan münfəil.

Qeyrətindən bir nəzər fanus yüzün göstərmədi,
Məclisində yandırır çün şəmi pünhan münfəil.

Ol zaman kim dilbərim, bustanə girdi seyr üçün,
Qamətindən oldu hər sərvi-xuraman münfəil.

Uş Xətai, sözlərindən əhli-ürfan utanır,
Cahilü nadan rəqibü namüsəlman münfəil.

* * *

Dilbəra, yüzünü görsəm, mahi-tabanım derəm,
Boyunu görgəc, budur, sərvi-xuramanım derəm.

Kirpiyin, qaşın görüb, tirü kəmanım söylərəm,
Zülf ilə vəchin görüb, şəmi-şəbistanım derəm.

Zəhməti-dərdin könüldə eyni dərmandır mana,
Can demən mehrinə təndə bəlkə cananım derəm.

Bülbüli-bağī-vüsalım, ey güləndamım mənim,
Arizü rüxsarını görsəm gülüstanım derəm.

Eşqiniz könlündə çün tutmuş Xətainin məqam,
Mən onu, viran içində gənci-pünhanım derəm.

* * *

Dilbəra, hüsni-rüxün gülzari-cənnət bilmişəm,
Hər nə kim zəhmət görərsəm, eyni rəhmət bilmişəm.

Necə kim cövrü cəfa qılsan bu ğəmgin könlümə,
Ol ğəmindən ağrıman, canımda minnət bilmişəm.

Təndə can olduqca getmən asitanından sənin,
Ayağın torpağını baş üstə dövlət bilmişəm.

Hər nə kim səndən gələrsə, xəstə könlüm nuş edər,
Qəhrini rahət sanıb, cövrini rəhmət bilmişəm.

Mən Xətai, bəndəyəm bir padişah qatinə kim,
Eşiyində qulluğu, sultanca izzət bilmişəm.

* * *

Təala şənəhu əkbər ki, bir nuri-xuda gördüm,
Qaşını qibləgah etdim, yüzün şəmsi-züha gördüm.

Mənim Pərvin təki çeşmim gecələr uyxusuz qaldı,
Səadət asimanında yüzün bədri-düca gördüm.

Mənim dərdim, əlacım şol həkimi-ləmyəzəldir kim,
Içəndən şərbəti-ləlin vücudimdə şəfa gördüm.

Şəbi-hicranda ey salik, hidayət şəminə yetdim,
Yüzünün afitabından yüz ənvari-ziya gördüm.

Görəndən bərlü dildarın, Xatai xəstədir heyran,
Onun ki, asitanında səlatinlər gəda gördüm.

* * *

Dil sana heyran olubdur, ta cəmalın görmüşəm,
Ta göz açıb, ol rüxi-fərxəndə falın görmüşəm.

Ruzi-şəb dünya içində məstü heyranəm müdam,
Gecələr uyxu içində ta xəyalın görmüşəm.

Dünyəvü üqbadə mən ovsafi-hüsnin söylərəm,
Bağçada andan bərü qəddi-şümalın görmüşəm.

Bir pərinin yüzünə heyranü zarəm can ilə,
Şol ləbü zülfü rüxü həm xəttü xalın görmüşəm.

Bu Xətainin gözü səyyarə tək bixabdir,
Gül yüzün üstində ta qaşi hilalın görmüşəm.

* * *

Xeyli dəmdir, ey pəri, ol məh camalın görməzəm,
Dünyada bir dəxi misli-xəttü xalın görməzəm.

Hər zaman dersən mana kim, xatirin qılma məlul,
Necə olum şadman kim, cüz məlalın görməzəm.

Xeyli müddətdir cahanda firqətinlə həmdəməm,
Hicr ilən ömrüm tükəndi, heç vüsalın görməzəm.

Gözümü yaş etdi hicrin, vəsli-ruyin görmədim,
Qamətim xəm qıldı qəm, qəddi-şümalın görməzəm.

Dil müşəvvəşdir Xətai, ey səadət kövkəbi.
Ta sənin ol təlati-fərxəndə-falın görməzəm.

* * *

Ey pəri, hüsnin sənin mahi-münəvvər görmüşəm,
Ol yüz üstə əbr tək zülfin müənbər görmüşəm,

Gərçi məhşər bir olur əhli-cahanda, ey sənəm
Firqətinin hər günün mən razi-məhşər görmüşəm.

Bəski, bülbültək cahanda eşq ilən fəryad edəm,
Arizin baqi gülün çün vərdi-əhmər görmüşəm.

Bəs mənim mülki-cahanda taleim firuz ola,
Ta sənin yüzün kimi bir səd əkbər görmüşəm.

Bu Xətainin məqami asitanındır müdam,
Çün səni şahi-kərəm, özümni Qənbər görmüşəm.

* * *

Ol pəri rəna gedən sərvi-rəvanımdır mənim,
Sayə sanma, sürünən yanınca canımdır mənim.

Bülbüli-zarəm ki, hüsnün gülşənidir məskənim,
Həlqeyi-zülfin şikənci aşiyanımdır mənim.

Mu təki belin xəyalı, incə fikrimdir müdam,
Zərrəcə ağzın sözü razi-nihanımdır mənim.

Mən nola gövkəb kimi, hər şəb ğəmindən ölməyim.
Çün cəmalın kökdə mahi-asimanımdır mənim.

Dedim: ey dilbər: Xətai kimdurur kuyində zar?
Dedi: bir heyrani-valeh, natəvanımdır mənim.

* * *

Ol pəri kim, çeşmi-saqi, ləli-camimdir mənim,
Qaşi mehrabim, yüzü beytül-həramimdir mənim.

Dilbərin vəslindən ayru istəmən hər sübhü şam,
Yüzü sübhümdür və leykin zülfi damimdür mənim.

Ol pəripeykər neçün canım quşun seyd etməsün,
Danədir xali pərişan zülfü damimdür mənim.

Valehəm bir qəddi-tuba, ləli kövsərbarə kim,
Asitani, rövzeyi-darüs-səlamımdır mənim.

Bu Xətainin sözünə münkir olma, zahida,
Bir pərinin hüsni vəsfində kəlamımdır mənim.

* * *

Çıxmadı eşqin sənin bir ləhzə canimdən mənim,
Mehri-hüsnin yeg durur, ruhi-rəvanimdən mənim.

Gül-yüzünü yad edəndə, ey pəriru, qönçə ləb,
Od çıxar susəntəki hərdəm zəbanimdən mənim.

Əksi-sayəndir vücudim, ey boyun sərvi-rəvan,
Getməsün sayən sənin bir ləhzə yanimdən mənim,

Pərtövi-xyrşidi-ruyini görəndə, zərrə tək,
Bulmaya heç kimsənə namü nişanimdən mənim.

Firqəti qəsd etmədin, miskin Xətai xəstəyə,
Bir xəbər ver, ey səba, ol gülsitanimdən mənim.

* * *

Batinim hicrində cana, dobdolu qandır mənim,
El yüzündə zahirim gül kimi xəndandır mənim.

Зəhri-Hicrin ləşgərindən kişvəri-canə nə ğəm,
Çün xəyalın könlümün təxtində sultandır mənim.

Bülbüli-zarəm, yüzün bağİ-gülüstanım durur,
Ol gülüstan üstünə zülfin şəbistandır mənim.

Çeşmi-məstin gecələr neçün oyanmaz xabdən,
Kim işim hər sübhü şam ah ilə əfğandır mənim.

Bu Xətaiyə rəqibin fitnəsi kar eyləməz,
Daima çün dəstigirim, fəzli-sübhandır mənim.

* * *

Ta məni ayırdı dövran sovlü yarımdan mənim.
Incidi gögdə məlayik ahü zarimdan mənim.

Surətin gördüm, nigara, valehü sövdaiyəm,
Firqətin dövr eylədi, səbrü qərarımdan mənim.

Ey pəripeykər, səni ondan bərü kim görmüşəm,
Hüsnin ayırdı qərarü ixtiyarımdan mənim.

Həsrətəm Yəqubtək, Yusif yüzünə ey səba,
Tanrı üçün bir xəbər algil, nigarımdan mənim.

Ey Xətai, hər tükün titrər xəzan yaprağı tək,
Ta məni dur etdi dövran nobaharımdan mənim.

* * *

Ol pəri eşqinə mən candan giriftar olmuşam.
Kim fəraqü möhnətində ruzü şəb zar olmuşam.

Taki düşdüm ol nigarın məh yüzü hicranına,
Dərd ilən, səyyarətək, hər gecə bidar olmuşam.

Taki gülzari-cəmalından cüdayəm, ey sənəm,
Hər zaman bülbül təki dər eşqi gülzar olmuşam.

Çünki eşqin gəncini könlümdə pünhan eylədim,
Ruzü şəb ol gəncə mən hərdəm nigəhdar olmuşam.

Ta səni gördi rəqib ilən Xətai xəstədil,
Dəmbədəm yanır vücudum, sərbəsər nar olmuşam.

* * *

Ey pəri, şirin ləbin eşqində Fərhad olmuşam.
Ta sana qul olmuşam, aləmdə azad olmuşam.

Taki, səndən ayru düşdüm, ey dilaramım mənim,
Dəmbədəm dər naləvü əfğanü fəryad olmuşam.

Gərçi ğəmginəm qəmi-hicrində, ey arami-can,
Ta səni gördü gözüm ğəmgin ikən şad olmuşam.

Ey sənəm bu möhnəti-hicrü fəraqından sənin,
Gər xərab idim, vəli vəslindən abad olmuşam.

Ta səni gördi Xətai bilməz özün xandadır,
Ta sana mən aşina buldum, özüm yad olmuşam.

* * *

Sənmisən yanımda cana, yoxsa xabımdır mənim?
Kim fələkdən yerə enmiş mahitabımdır mənim?

Eşigində dəmbədəm baran degildir su səpən,
Çeşmeyi-dildən çıxan çeşmi-pürabımdır mənim.

Ey rəqiba, sən buludtək arada olma hicab,
Hüsni onun dünyada bir afitabımdır mənim.

Sanmanız kim gəştidir dəryalər üstə seyr edən,
Gözlərim yaşında bu çeşmi-hübabımdır mənim.

Aytım: ey dilbər, Xətaiyə cəfalər qılma çox,
Dedi kim: qəm çəkməgil, nazü itabımdır mənim.

* * *

Sənintək dilbəri-cananə yetdim,
Zi hicran ölmüş ikən, canə yetdim.

Saçın küfrinə olmuşdum giriftar.
Yüzünü görgəcin imanə yetdim.

Eşigin itlərilə həmnişinəm,
Nə dövlətli qulam sultanə yetdim.

Könül qalmışdı hicran zülmətində,
Ləbindən çeşmeyi-heyvanə yetdim.

Ğəmindən gözlərim kövkəb kimidir,
Şükür kim bir məhi-tabanə yetdim.

Misali-qətrə idim, qətrə qaldım,
Behəmdüllah yenə ümmanə yetdim.

Xətai xəstədir vəslin gədası,
Qapından vayə-vü ehsanə yetdim.

* * *

Cəmalın gülşəniçün mürği-zarəm,
Nədən kim həsrəti-ol mərği-zarəm.

Bu mənidən xilas olmaz ğəmindən,
Vüsalindən sənin ümmidvarəm,

Cəmalın vərdini gülşəndə gördüm,
Fəraqından saçıntək biqərarəm.

Yüzünü görməyə can vermədim çün,
Bu işimdən bəğayət şərmsarəm.

Xətai, ömr xətm oldu, hənuz, ah!
Cəmalın görmək üçün intizarəm.

* * *

Vüsalindən sənin dur oldu könlüm,
Qəti bizarü bizur oldu könlüm.

Dili-viranimə ta gəldi eşqin,
Sanasan beyti-məmur oldu könlüm.

Cəmalın ta ki, gördüm ey pəriru,
Yüzin şövqilə pürnur oldu könlüm.

Cəfavü möhnətin ta gəldi canə,
Bəlalərdən qamu dur oldu könlüm.

Gözündən çün iraq oldu Xətai,
Qəti bimarü rəncur oldu könlüm.

* * *

Ey pərivəş hüsni-gəncim, yar, səndən küsmüşəm,
Ləbi şəkkər, dişi incim, yar səndən küsmüşəm.

Ayda, ildə bir gəzər, gözüm görər, yüzin sənin,
Ey mənim görəki güvəncim, yar, səndən küsmüşəm.

Gögdə istərdim səni, mən yerdə gördüm bigüman,
Töhfə, qüdrət, mahi-əncüm, yar, səndən küsmüşəm.

Yar yarı böylə sorar, ey vəfasız bivəfa?
Həddən ötdü dərdü rəncim, yar, səndən küsmüşəm.

Bu Xətai gərçi kuyindən dilər, dur olmaya,
Vara bilmən şuxü şəncim, yar, səndən küsmüşəm.

* * *

Ta kim ey dilbər, vüsalin getdi yanımdan mənim,
Dürlü möhnətlər keçər, hər ləhzə canımdan mənim.

Gər vücudim qəbr içində, yüz min il qalsa müdam,
Çıxmağa bu nar eşqin üstüxanımdan mənim.

Xanüman əhvalini məndən fəraqın sormasın,
Keçmişəm səndən cüda öz xanümanimdən mənim.

Qəbrim üstinə səba, lütf eylə gəl, qılgil güzər.
Bir xəbər algil mana, canu cəhanımdan mənim.

Həq bilür səyyarə tək, gözümə uyxu gəlmədi,
Ta fələk qıldı cüda ol mehribanımdan mənim.

Novcəvan ikən məni hicran günü pir eylədi.
Taki düşmüşəm cüda ömrü cavanımdan mənim.

Qəddi xəm oldu qəmindən, bu Xətai xəstənin,
Ta cüda düşdi könül qaşi kəmanımdan mənim.

* * *

Ey cəmalında sənin nuri-ilahidir tamam,
Ol sifatın zikridir, fikrim həmişə sübhü şam.

Ol şəhənşahi-cahansan kim, qul olub qapuna,
Qənbərinin xidmətiçün Qeysərü Cəmdir ğulam.

Hələtadə həq sənə, çün saqiyi-mütləq dedi,
Abi-kövsərdən sənin dəstindədir, yaquti-cam.

Ol Əlisən kim qamü peyğəmbərə sənsən şəfi,
Cümlə bu ümmid ilə qapuna gəlir xasü am.

Çün sənin ovsafinə yetməz Xətainin sözü,
Uş bu əbyat üstə xətm oldu kəlamim, vəssəlam!

* * *

Gecə-gündüz istəgim dildarü yarım bulmuşam,
Canü dil qurtuldu ğəmdən, ğəmküsarım bulmuşam.

Gögdə istərdim mən ol mahimi buldum, yerdə uş,
Həmdlillah kim, könüldə intizarım bulmuşam.

Heç qərarım yoxdu, səbrim tükənmişdi, vəli,
Bərqərarəm kim, ənisi-ruzigarım bulmuşam.

Bəxtvarəm bəxt əlindən, şadmanəm dil fərəh,
Çünki mən canü könüldən ixtiyarım bulmuşam.

Var ikən könlüm açıldı, sərbüləndəm neşə kim,
Sərv boylu, ğönçə ləbli gülüzarım bulmuşam.

Зülməti-hicran yenə firuz buldu, getdi ğəm,
Taleim fərxəndə mahi-tabidarım bulmuşam.

Ey Xətai, şükr qıl, həq verdügünə ruzü şəb,
Süni sane qüdrəti-pərvərdigarım bulmuşam.

* * *

Ta ki, mən gördüm cəmalın, ey pərivəş dilbərim,
Mənzəri-xurşid tək, yaş ilə doldu gözlərim.

Bülbüli-zarəm yüzündən ayru taqət qılmazam
Kim, yüzündir bu cahan bağında vərdi-əhmərim.

Mən dəxi yad eyləmən, dünyadə cənnət bağını,
Ləblərin ta kim olubdur məşki-abi-kövsərim.

Şərbəti-hicrilə qılma, dilbəra, ağzımnı təlx,
Tutiyəm, ləlin durur qəndü nəbatü şəkkərim.

Neçə gündür ki, Xətai asitanın yastanur,
Sormadın bir gün ki, xanı ol qulami-kəmtərim?

* * *

Gözləri meyxanədir, meyxanəyə göndərmişəm,
Ləbləri peymanədir, peymanəyə göndərmişəm.

Dilbərin ağzı sədəfdir, dedilər, ey dilrüba.
Dişləri dürdanədir, dürdanəyə göndərmişəm.

Gözləri fəttanədir, saxla özün fəttanədən,
Ol xədəngi-ğəmzəni fəttanəyə göndərmişəm.

Canımın cananəsidir, şol nigarın ğəmzəsi,
Canıma nuş eylədim, cananəyə göndərmişəm.

Yandırır gör dəmbədəm, eşq odilən dilxəstəni.
Nuri-vahiddür bu gün, pərvanəyə göndərmişəm.

Bu Xətai söylədi, zülmat içindədir yəqin,
Yar mənə həmxanədir, həmxanəyə göndərmişəm.

Dərdü fəraqü həsrətilən canə gəlmişəm,
Küfri-saçınla vəchinə imanə gəlmişəm.

Zülfin şəbində təşnəyəm ol abi-ləlinə,
Zülmat içində çeşmeyi-heyvanə gəlmişəm.

Bir əndəlibi-kuhi-fəraq idim, ey sənəm,
Yüzünü görməgə bu gülüstanə gəlmişəm.

Xoş aqiləm ki, dünyada isbati-eşq üçün,
Divanə gəlmişəm, vəli divanə gəlmişəm.

Qapundan ayru oldu Xətai şikəstə hal,
Ümmid ilən eşiginə dərmanə gəlmişəm!

* * *

Ta ki, gördüm mən səni, aləmdə heyran olmuşam,
Naləvü əfğan edər, mən didə-giryan olmuşam.

Ta fəraqindən könül, məcruh olubdur hər zaman,
Dəmbədəmdir, naləvü fəryadü əfğan olmuşam.

Gül yüzün ovsafini, ta kim eşitdim, ey pəri,
Hüsninin bağında bir mürği-gülüstan olmuşam.

Necə cəm olsun bu könlüm sənsiz, ey arami-can,
Kim səri-zülfin kimi, ğəmdən pərişan olmuşam.

Ta dodağın cərəsindən qılmışam bir qətrə nuş,
Xızrtək sirabi-nuşi-abi-heyvan olmuşam:

Ey əzizim- firqətindən çıxmazam ğəmxanədən,
Sən təki Yusifdən ayrı, piri-Kənan olmuşam.

Bu Xətai ta hilal qaşlarını gördü sənin,
Şol mübarək tələtin eydinə qurban olmuşam.

* * *

Dünyəvü üqbadə səntək yari-qəmxar istərəm,
Xəlq edər divarə səcdə, bən də didar istərəm.

Tutitək təlx oldu ağzım, istərəm şəkkər ləbin,
Bülbüli-sərkəştəyəm hər gündə gülzar istərəm.

Hər vəfasız dilbərə vermən könül, ey dilrüba
Bir sənintək dilbəri-yari-vəfadar istərəm.

Çün sən ey, dərdim təbibi, etməsən dərmanımı.
Bu vücudi-zarimi hər gündə bimar istərəm.

Bu Xətai bəndə ol qaşın quliyəm sidq ilən,
Qılmışam bir qatilə iqrar, nə inkar istərəm.

* * *

Ey can, mən cəmalını gördükcə, can derəm,
Görsət kim, ol cəmalını görsəm, rəvan derəm.

Bir şəmə gər götürsə səba buyi-zülfi-yar,
Başilə əqlü canü könül tərcüman derəm.

Vəqti-əcəl gəlürsə mələk can üçün mənə,
Yüzünü görmədin ona canım xaçan derəm.

Hər kim ki, gül yüzün xəbərini gətirsə yar,
Mən anə müjdə yerü gögü asiman derəm.

Dedi Xətai dilbərə: lütfin nədir mənə,
Dedi: yüzündə aşiqə min gülüstan derəm.

* * *

Mənəm ki, bu zəmanə şimdi gəldim,
Rəvan oldum, rəvanə şimdi gəldim.

Aşığam məstü heyran, şahə çün mən,
Mühübbəm, xanədanə şimdi gəldim.

Şəha, müştaq idim, ğayətdə billah!
Şükr kim asitanə şimdi gəldim!

Yezidü müşrikin kökün kəsərəm,
Çirağam, yana-yana şimdi gəldim.

Əzəldən gəlmişəm şah əmri ilən,
Sağınmagil cəhanə şimdi gəldim.

Mühübbəm on iki şahə əzəldən,
Vəleykin bu dükanə şimdi gəldim.

Süleyman xatəmi, Musa əsasi,
Cahanda Nuh-tufanə şimdi gəldim,

Məhəmməd möcüzü, şah Zülfqari,
Əlimdədir nişanə, şimdi gəldim.

Xəvaric əhlini qoyman cəhanə,
Xətaiyəm cəhanə şimdi gəldim.

* * *

Əzəldən eşqilə divanə gəldim,
Yerim meyxanədir, məstanə gəldim.

Həzaran dona girdim, mən dolandım,
Bu gün xəsm ilə mən meydanə gəldim.

Imamımdır mənim ol şahi-mərdan,
Bu gün nəsli-Əli divanə gəldim.

Imam eşqinə çalaram qılıncı,
Münafiq qırmağa mərdanə gəldim.

Mənəm bunda Xətai Heydər oğlu,
Şu Ismayıl kimi qurbanə gəldim.

* * *

Ol pəripeykər sənəm cismimdə canımdır mənim,
Getməsün könlümdən ol, ruhi-rəvanımdır mənim.

Sordum: ağzın zərrəmi, ya qönçəmidir, ya dəhan?
Bu sözüm, yoxsa xəyalım, ya gümanımdır mənim.

Görəli ahu gözün, eşqilə Məcnun olmuşam,
Ol səbəbdən kuhü səhra xanimanımdır mənim.

Sərvə bənzətdin boyunu, ey rəqibi-kəmnəzər,
Necə dersən sərv onu, ömri-cavanımdır mənim.

Zülfi-müşkin oxudum, aydır ki: əbsəm, söyləmə!
Müşk daxi bir türabi - asitanımdır mənim.

Gözmidir, ya çeşmi-ahu, yoxsa nərgis məstdir?
Yüzmidir ol, yoxsa mahi-asimanımdır mənim.

Sordular kim: ey Xətai, necə sevdin yari sən?
Dedi: yoxdur ixtiyarım, dilistanımdır mənim.

* * *

Mən səni candan sevirəm, ey dilaramim mənim,
Şol səbəbdən zarü giryan keçdi əyyamim mənim.

Gecəm ilə gündüzüm, fərq edə bilməm, ey sənəm,
Ruy ilən zülfin olubdur, sübh ilən şamım mənim.

Ruzü şər bülbültəki fəryadü zaridir işim,
Ta yüzindən ayru düşdüm, ey güləndamım mənim.

Munca kim cövri-cəfa çəkdim mənə yar olmadı.
Ol sənəmdiz bilmənəm, nolur sərəncamım mənim.

Bu Xətai dünyada hüşyar olmaz bir zaman,
Ta kim ol peymanəyi ləlindurur camım mənim.

* * *

Könüldə eşqini cantək, dilərdim,
Saçın küfrini imantək, dilərdim.

Könül bimar olanda hicr odunda,
Visalın dərdə-dərmantək, dilərdim.

Mənəm diltəşnə səhralarda daim,
Ləbini abi-heyvantək, dilərdim.

Qalanda zülməti-hicran evində,
Cəmalın şəmi-tabantək, dilərdim.

Xətai varsa vəslin gülşəninə,
Boyun sərvi-xuramantək, dilərdim.

* * *

Pürşərab olsun həmişə uş, bu cami-dustkam,
Məclis içrə düşməsün ol dust əlindən mey müdam.

Saqiya, ol cami sən doldur, təmamət sun bizə,
Ömrü nöqsan olsun anun, kim dedi onu həram.

Badədən pürdür sürahi, damənində ol müdam,
Sanəsən güllər bitər, pəhluyi-sərvi-xoş xüram.

Зəhi gülzari-müsəffa, zəhi cami-pürsəfa,
Ol bizə eylər təvazö, biz ona hərdəm səlam.

Zikrü fikrim hərdəm ol sultani-aləmdir mənim,
Bu Xətai xəstə anin Qənbərinə bir qulam.

* * *

Ey gül yanağlu, qəddinə sərvi-rəvan derəm,
Eşqin yolunda canımı versəm, rəvan derəm.

Dil ahusinə etməgə peyvəstə, ey pəri,
Kirpüklərin oxunavü qaşun, kəman derəm.

Bir zərəcə cəmalını ərz eyləsən mənə,
Canivü həm cahani sənə, tərcüman derəm.

Qəddin qiyamə gəlsə, qiyamət nişanıdır,
Fəttan gözünə fitneyi-axır zaman derəm.

Sorsa, Xətai kimdir, eşigimdə ol pəri,
Bir binəvayi-xəstədilü natəvan derəm.

* * *

Yer yox ikən, gög yox ikən, ta əzəldən var idim,
Gövhərin yekdanəsindən iləri pərgar idim.

Gövhəri ab eylədim, tutdu cahanı sərbəsər,
Yeri, gögi, ərşü kürsi yarədən səttar idim.

Gah hüseynilən belə pustimi soydu qadilər,
Gah o Mənsur donuna, girdim "ənəlhəq" dar idim.

Girdim Adəm cisminə, kimsənə bilməz sirrimi,
Mən bu Beytullah içində ta əzəldən var idim.

On səkkiz min aləmə, mən gərdiş ilə gəlmişəm,

Ol səbəbdən həqq ilə sirdar idim, sərdar idim.

Dünyasından mən onun sirrin bilirdim, ol mənim,
Dəryanın altındakı sac qızdıran ənnar idim.

Mən Xətaiyəm, həqi həq tanımışam bigüman,
Onun üçün ol yaratdı, mən ona dərkar idim.

* * *

Yüzün görəndə, ey sənəm, allaha şükr edim,
Sürtdüm üzümü torpağa, dərgahə şükr edim.

Gərçi yüzündən ayrıyam, amma xəyalinə,
Hicran şəbində göyə baxıb, mahə şükr edim.

Göründüyü, məlamətiyü aşiqəm vəli,
Bağrım yaxanda zahidi-gümrahə şükr edim.

Ruzi-əzəldə gördü səni bir nəzər gözüm,
Ömrümcə baxuban, o nəzərgahə şükr edim.

Bəndə Xətai düşmüş idi yardən iraq,
Yetdim çü asitani-şəhənşahə, şükr edim.

* * *

Bu cahan mülkündə mən sən yarə möhtac olmuşam,
Hər zaman ol yar ilə didarə möhtac olmuşam.

Bülbüli-məstəm, şəha, bimarü zarəm ruzü şəb,
Arizuyi-gül qəmindən xarə möhtac olmuşam.

Girmişəm bazari-eşqə bir xiridar istərəm,
Istəmən sudü ziyan, girdarə möhtac olmuşam.

Eşq içində valehü sərməstü heyranəm vəli,
Gör necə Mənsur təki mən darə möhtac olmuşam.

Söz içində bu Xətainin cahan möhtacidir,
Bir nəfəs səndən, şəha, göftarə möhtac olmuşam.

* * *

Hüsnini mən Yusifi-Kənanə nisbət qılmışam,
Qılmışam nisbət vəli, şahanə nisbət qılmışam.

Canımi tərh etmişəm yolunda, ey arami-can,
Könlüm içində xəyalın canə nisbət qılmışam.

Dişlərin incu, ləbin mərcandır, ey bəhri-kərəm,
Həlqeyi-dövri-dəhanın kanə nisbət qılmışam.

Ey şəhi-xubani-aləm bağ içində mən sənin,
Boyunu sərvə, saçın reyhanə nisbət qılmışam.

Bu Xətai bir qulundur asitanında sənin,
Mürvət eylə, mən səni sultanə nisbət qılmışam.

* * *

Ey həbibim, sən təki ziba cəmali sevmişəm,
Əqli kamil hüsnə bay, bir doğru hali sevmişəm.

Sevmişəm bir lalərüx, bir cadu gözlü dilbəri,
Höqqəyi-mərcantək ağızı, xəttü xali sevmişəm.

Yüzü gül, gül zülfi sünbül, gözləri ceyran kimi,
Qaşları şol yayə bənzər, ol hilali sevmişəm.

Ləli-meykunun sənin, bir məclis içrə dəmbədəm,
Saqinin çəngində ol abi-zülali sevmişəm.

Xeyli dəmdir kim, Xətai yarının vəsfin yazar,
Birinə min dürr anın, didarü xali sevmişəm.

* * *

Könül verdim, cəfasın bilməz idim,
"Bəli" dedim, bəlasın bilməz idim.

Ləbinə can dedimsə, tökmə qanım,
Sorub, səndən bahasın bilməz idim.

Vüsalindən doyunca almadım kam,
Anın ruzi-cəzasın bilməz idim.

Saçın pürçin dedim, bəndinə düşdüm,
Bu çin söznün xətasın bilməz idim.

Xətai tələtin həqdən dilərdi,
Qəbul olmuş duasın bilməz idim.

* * *

Xəyalimdir mənim, ya düşdə gördüm,
Behəmdullah cəmalın üştə gördüm.

Sözün hər biri gövhər olduğuyçun,
Asılmışdır həmişə guşdə gördüm.

Necə ki, bilicisən əpsəm olgil,
Səadət olmağı xamuşdə gördüm.

Bəlasindən bu eşqinin sağıngil,
Yüküş aşiqləri sərgəştə gördüm.

Sənin ol zülfünin hər bir qılını,
Xətai boynuna bir riştə gördüm.

* * *

Bu gün mən bir büti-məhparə gördüm,
Əlindən yürəgim sədparə gördüm.

Məni səndən sorar olsa səba, de!
Zəifü xəstəvü avarə gördüm.

Qara zülfin görəndə, ey həbibim,
Könül meyl eylədi zünnarə gördüm.

Çəməndə gəşt edər gördüm həbibi,
Tərəhhüm qılmadi, yalvarə gördüm.

Necə miskin Xətai qanın içmiş,
Şol iki nərkisi-xunxarə gördüm.

* * *

Avlaxda bu gün avlarikən, yarə yoluxdum,
Bir aydan-arı, gün kimi didarə yoluxdum.

Biçarə könül güzgüsü açıldı səfadən,
Hey-hey, nə əcəb ahuyi-tatarə yoluxdum.

Dün varmış idim bağçaya gül dərməyə amma,
Sundum əlimi bir gülə, sədxarə yoluxdum.

Çox mehrü vəfa umar idim-yardən amma,
Bir cövri yüküş yari-cəfakarə yoluxdum.

Şah eşginə səcdə qılıbdır bu Xətai,
Bəhri-Nəcəfə irdimü şəhvarə yoluxdum.

* * *

Könlüm fəraq içində cəmalın dilər sənin,
Baxmaz çinarə, qəddi-şümalın dilər sənin.

Nov ayı gögdə istər isə xəlq, eyd üçün,
Çeşmim həmişə qaşi-hilalin dilər sənin.

Ya rəb, zəvalın olmasun, ey aftabi-hüsn,
Aşiq cahanda hüsni-kəmalın dilər sənin.

Dünyadə gərçi olmadı vəslin mənə nəsib
Könlüm gözümdə xeyli xəyalın dilər sənin.

Ta kim, Xətai gördü yüzün, ey məhi-Xötən,
Səhrayi-dildə çeşmi-ğəzalın dilər sənin.

* * *

Cana, ğəmində qismi-cəfadır Xətainin,
Leykin dilində möhrü vəfadır Xətainin.

Ləlin əgər verürsə dəva, dərdməndinə,
Bir busəsinə cani fədadır Xətainin.

Hərdəm ki, xaki-payini der tutiyayi-çeşm,
Giryan gözünə eyni şəfadır Xətainin.

Ta görmüşəm yüzün günəşin, ey qəmərliqa.
Hərdəm dilində şəmsü zühadir Xətainin.

Könlün alub, bəhasini versən vüsal ona,
Mürvət sənin bu işdə, rizadır Xətainin.

Ta ağ yüzündə çin saçındır məqami-dil,
Iqlimi Rumü-Çinü Xətadır Xətainin.

Gəldi Xətai qapuna vergil murad ona,
Hüsnin həqinə, zikri-duadır Xətainin.

* * *

Ta necə xab içində xəyalın görüm sənin,
Vəqti durur ki, şimdi cəmalın görüm sənin.

Dərdü fəraq içində qəti zarəm, ey sənəm,
Bir gün ola ki, ruzi-visalın görüm sənin.

Yetdi kəmalə, ey ğəmi-hicran cəfalərin
Şimdi məhəl durur ki, zəvalın görüm sənin.

Canımni eydi-vəslinə qurban edim rəvan,
Bir gün ola ki, qaşi-hilalın görüm sənin.

Yarəb, Xətai görməsün ol möhnətü fəraq,
Yetib vüsalə, rəfi məlalın görüm sənin.

* * *

Ta ki, sən ey qönçə ləb, ləlini xəndan eylədin,
Dərdə saldın lalətək, bağrım qara qan eylədin.

Eşqiniz qıldı müsəxxər, bu vücudim şəhrini,
Ta ki, mehrini könül mülkində sultan eylədin.

Könlümə cəm oldu yüz min dürlü sövdayi-siyah,
Gül yüzün üstündə ta zülfin pərişan eylədin.

Ta ki, gülşən gəştinə çıxdın, əya gülrüx sənəm.
Bağça içində boyun sərvi-xuraman eylədin.

Qəhri-cövrin lütf qıldı bu Xətai xəstəyə,
Mərhəba, xoş gəldin, ey can, lütfü ehsan eylədin!

* * *

Ol günəş bir zərrədir, nuri-cəmalindən onun,
Utanıbdır sərvü ərər qəddi-balindən onun.

Ol zəmandan bərlü kim, yüzün görübdür göydə mah,
Gizlənibdir yengi ay, qaşi-hilalindən onun.

Gül yanağından qızardı, daim oldu şərmsar,
Rusiyəhdir müşki-ənbər, xətti-xalindən onun.

Yerdə bir ay nuridir, aləm ona heyran olub,
Ayü gün bir ləmədir hüsni-kəmalindən onun.

Bu Xətai xəstədil, kim dərdinin dərmanı yox,
Bir mədəd ola məgər kim, zülcəlalindən onun.

* * *

Dilbəra, mahim mənim, fərrüx cəmalındır sənin,
Gün dəxi şol tələti-fərxəndə halındır sənin,

Özgə gözlər göyə baxır, görmək üçün mahi-nov,
Eyd üçün mən baxdığım, qaşi-hilalındır sənin.

Dinləmən ahəngi-qümri, bülbülün sövti ki, var,
Güşi-dildə hər dəmadəm qeylü qalındır sənin.

Munca dəmdir dilbərin, gördün vüsalın, ey rəqib,
Çün kəmalə yetmədin, imdi zəvalındır sənin.

Xatəmi-mülki-Süleymanda Xətai xəstəyə,
Çünki bir muri-zəifi-payimalındır sənin.

* * *

Firqətin çəkdim nigara, şimdi yar olmazmisən?
Ixtiyarım getdi əldən, ixtiyar olmazmisən?

Intizarım həddən ötdü, hicr ilən oldum həlak,
Ğəmli könlüm halına, bir ğəmküsar olmazmisən?

Düşmədim sevda əlindən, bülbüli-can oldu lal,
Vəqti-güldür, çöhrən açıb, novbahar olmazmisən?

Munca möhnət çəkdim, ey dil, zülməti-hicran şəbi,
Ol məhin vəslinə yetdün, bəxtiyar olmazmisən?

Gər günahın çoxdur, ey miskin Xətai, ğəm yemə,
Rəhmətinə xaliqin ümmidvar olmazmisən?

* * *

Gəl ey dilbər, tənimdə can olubsan,
Nə canım, bəlkə həm canan olubsan.

Hədisi-Mustafadır "əkrəmüzzef
Könül mülkində xoş mehman olubsan.

Əzəldən kovkəbi-rəxşan idin sən,
Bu dövranda məhi-taban olubsan.

Könül, ta gül yanağın gördün anun,
Oxu, kim bülbüli-xoşxan olubsan.

Xətai, könlin aldın xəndə birlən,
Əya, gül bərgisən xəndan olubsan!

* * *

Qarşudan dün gəldin, ey sərvi-rəvanım, sənmidin?
Zində qıldın, uş, bu cansiz cismi, canım, sənmisən?

Dün xəyal ilən pəritək, əzm qıldın suyi-mən,
Bəs rəvan keçdin, əya ruhi-rəvanım, sənmidin?

Sirrimi pünhan edərdim xəlqə, çün gördim səni,
Xəlqə faş oldu qamu sirri-nihanım, sənmidin?

Munca eşqin barı çəkdi, bu Xətai cövr ilən,
Sormadın bir qatlə, hali-pəhləvanım, sənmidin?

* * *

Dedi ol məh: gün nədir? Dedim: cəmalındır sənin!
Ay dəxi şol tələti-fərxəndə falındır sənin.

Ruzi-meraci-nəbi, vəslin günidür ey mələk,
Qabi-qövseyn ol du əbruyi-hilalındır sənin.

Dilbərin vəsli-kəmalın çox görübsən, ey rəqib,
Ey kəmalə yetməmiş, imdi zəvalındır sənin.

Ağzımı təlx eylədi hicrin, təkəllüm qıl mana,
Tutiyi-şəkkər şikən, şirin məqalındır sənin.

Ey Süleymani-zəmanə aşiqin sor halını,
Kim qapında mur nisbət payimalındır sənin.

Ay yüzünin səfhəsidir ayəti "fəthün qərib",
Hərfi-nöqtə ol yüz üstə, xəttü xalındır sənin.

Danla derlər, dideyi, mömin liqayi-həq görür,
Bu Xətai xəstəyə ruzi vüsalındır sənin.

* * *

Aqibət, ey məh, məni aləmdə heyran eylədin,
Çeşmimi giryan qılıb bağrımı büryan eylədin.

Xatirim məcmu ikən aşuftə qıldın, ey pəri,
Sən anı zülfin kimi əmdən pərişan eylədin.

Şol günəştək hicrdən ey tölbə, könlüm buldu kim,
Qönçətək başdan-başa çaki-giriban eylədin.

Dil ara aşiqliyim pünhan ikən, sən ey pəri,
Xalq arasən anı yüz dillərdə dəstan eylədin.

Cövri-eşqin, ey həbibim, öylə həddən ötdü kim,

Bu Xətai xəstəyə qanımnı asan eylədin.

* * *

Sataşdı ta mana məstanə çeşmin,
Yazıbdır adımi dəstanə çeşmin.

Məgər kafirdir ol, mehrab içində,
Oturmuş, gəlməz heç imanə çeşmin?

Geyibdir qaranı zahid kimi ol,
Mey içməkdir işi rindanə çeşmin.

Içibdir qanımı derəm inanmaz,
Deyim, mən kim, sana inanə çeşmin.

* * *

Xətü xalinlə zülfindir, dəlili əhli-ürfanın,
Ki, andan aşikar oldu bəyani elmi-Quranın.

Götürdün pərdə yüzündən bəhəmdüllah ki, ey dilbər.
Səni gördü xəcalətdən qaraldı yüzi şeytanın.

Rüxün, yarəb, nə güldür kim, fəğanə düşdü bülbüllər,
Ki, şövqindən anın hər dəm hüzuri var gülüstanın.

Əya sultani-adil kim, işim sənsiz keçər müşkül,
Budur səndən müradim kim, gədadən kəsmə ehsanın.

Cənabi-asitanında, diriğa, qiymətim yoxdur,
Vüsalın özgələr gördi, məni yandırdı hicranın.

Qaşilə kipriyin, eynin, nə sehri-Samiridir kim.
Oların məkrü alından cəhanı dutdu dastanın?

Xətai çeşmi-məstindən həbibin ehtiraz eylə,
Əgər qanın tökər hər dəm ki, oldur canü cananın.

* * *

Sünbülini arizin dövründə əfşan eylədin,
Xatiri-məcmuimi ğəmdən pərişan eylədin.

Xoş məqami-əzəm olmuşdur, bu könlüm guşəsi,
Bilməzəm, yarəb, nədən cövr ilə viran eylədin.

Istər idim sayeyi-vəslində, ey can, dincələm,
Üştə zülm etdin mana vəslini hicran eylədin.

Çeşmi-məstindən həzaran fitnə saldın könlümə,
Türki-yəğmaçi kimi, billah, yüküş qan eylədin.

Bu Xətaini çıxardınmı könüldən, ey həbib,
De məgər özgələr ilən əhdü peyman eylədin?

* * *

Dilbəra dərdi-fəraqın qoymadı cismimdə can,
Onca axdı qanlu yaşım, qalmadı bağrımda qan.

Ta səri-zülfin sənin yüz üstə gördüm, ey pəri,
Sən məni sövdayə saldın, ey məhi-namehriban.

Kim sənin yüzün durur xurşidi xavər nisbəti,
Qaşlarınlən gözlərindür fitneyi-axırzaman.

Dün demişsən kim, sənə, yüz göstərübən can alam,
Yüzünü göstərmədin, aldın rəvanimdən-rəvan.

Rumi-ruyində Xətai, ta görübdür ruyi-həq,
Cümleyi-aləm gözündə, ruyi-həqqindir nişan.

* * *

Könlüm istər vəslini, ey suvlü canan, yengidən,
Abi-ləlindən qılam bu dərdə dərman yengidən.

Yüzünə şeytan kimi, ta qılmadı zahid sücud,
Mütləqa kafərdir ol, götürsün iman yengidən.

Eşq gəldi könlimə, hökm etdi canım mülkinə,

Şükr, kim, öz təxtinə, uş, gəldi sultan yengidin.

Gəl vəfa rəsmin aradan sən götürmə, mən dəxi,
Qılalı bir sidq ilən, bir əhdü peyman yengidən.

Зülfilən xəttü ləbini kim ki, gördü söylədi,
Xızr ilən zülmatə girmiş, abi-heyvan yengidən.

Mahi-rüxsarın görüb, iqrarə gəldi müddəi,
Çün zühur oldu yüzindən nuri-iman yengidən.

Qapuna gəldi gədatək, bu Xətai, xəstədil,
Sən ona qıl, ey sənəm, bir lütfi-ehsan yengidən.

* * *

Səndən özgə, dilbəra, heç kim mana yar olmasun,
Cövri-eşqindən mənim tək kimsə bimar olmasun.

Kafərin rəhmi gəlür, mən dərdməndin halinə,
Leyk kafər səntəki yari-sitəmkar olmasun.

Istəməz bu xəstə könlüm özgələrnin minnətin,
Canıma vəslindən özgə nəstə ğəmxar olmasun.

Gərçi bülbüllər qamu gülzarı istər zar-zar,
Səndən özgə könlümə aləmdə gülzar olmasun.

Bu Xətai xəstəni divanə zahid məst oxur,
Eşqiniz canimdə ol bir ləhzə hüşyar olmasun.

* * *

Dilbəra, gözdən cəmalın bir nəfəs dur olmasun,
Yaşlu çeşmimdə yüzindən ayru heç nur olmasun.

Ta ki, eşqinlə sənin məmur olubdur dil evi,
Eşqin ol viranədən bir ləhzə məzur olmasun.

Əbri-neysan ta cəmalın gülşəninə su verür,
Qətreyi-yaşimdən özgə onda yəğmur olmasun.

Ta ki, səndən ayru düşdüm görmədim səbrü qərar,
Hiç aşiq dilbərindən zarü məhcur olmasun.

Ta səni sevdi Xətai oldu dəstan aləmə,
Kimsənə anun təki eşqində məşhur olmasun.

* * *

Aşiqi-dilxəstə gör dildarə döndərmiş yüzün,
Aləmi tərh eyləmiş sən yarə döndərmiş yüzün.

Haşə-lillah kim, könül yüzün qapundan döndərə,
Bülbüli-biçarədir, gülzarə döndərmiş yüzün.

Döndərib zahid yüzin, divarə hər dəm yaş tökər,
Aşiqin divari yox, didarə döndərmiş yüzün.

Yarə döndərmiş yüzün görgəc, rəqibə söylədim,
Ol güli-xəndani gör kim, xarə döndərmiş yüzün.

Dünyadə məqsudinə hər kimsə yüzün döndərir,
Bu Xətaisə büti-əyyarə döndərmiş yüzün.

* * *

Cəmalın görəli can buldum, ey can,
Yüzini nuri-iman buldum, ey can.

Yüzün dərdində gərçi xəstə idim,
Vüsalin dərdə dərman buldum, ey can.

Sənin mehri-cəmalın, şükr lillah,
Könül təxtində sultan buldum, ey can.

Behəmd-illah ki, hicran zülmətində,
Ləbini abi-heyvan buldum, ey can.

Xətaiyəm əyağın torpağında,
Bu gün mülki-Süleyman buldum, ey can!

* * *

Səndən özgə yarım olsa, ey pərivəş simtən,
Asitanin çövrəsində qoy ki, xak olsun bədən!

Ol rəqiblər tənəsindən ehtirazın ta nədir,
Bəndəyə heç iltifatın yoxdurur, yarəb, nədən.

Ol yüzü gül, zülfi sünbül, qaməti sərvi-rəvan,
Ruzü şəb tutmuşdurur, çeşmim kənarında vətən.

Sorsam ol şirin dodağın, püstəmidir, ya nabat,
Yarəb, ol nazik vücudin ya səmindir, ya səmən?

Çini-zülfində Xətai, ta dutubdur məskənin,
Yarəb, ol gülgün yanağın gülmidir, ya nəstərən?

* * *

Üş yenə güllər açıldı, xari söylən gəlməsün,
Söhbəti-xasdır bu gün, əğyarə söylən gəlməsün.

Gəlməsün meyxanəyə, vəhdətdə qoyma müddəi,
Abi-kövsərdən içən xümmarə, söylən gəlməsün.

Bir hərəmdir bu ki, iqrar əhlidir, məhrəm ona,
Munda naməhrəm düşər inkarə, söylən gəlməsün.

Eyşü işrət dəmidir, eşq əhlinə edin səlah,
Yüzü çirkin, xui-bədkirdarə söylən gəlməsün.

Çünki sərrafüz, bu bazar içrə gövhər görməniz,
Almazız hər möhrədən, bazarə söylən gəlməsün.

Sərxoşuz ruzi-əzəl peymanə şahdan içmişüz,
Bu qədəhdən içməyən hüşyarə, söylən gəlməsün.

Çün Xətaidir, bu gün gülzari-vəhdət bülbüli,
Dəxi, ol zaği-siyəh gülzarə söylən gəlməsün.

* * *

Can durur cismimdə eşqin, canım əldən getməsün,
Can gedərsə ğəm degil, cananım əldən getməsün.

Зülfini rüxsarın üstə salma, cana, tanrıçün,
Küfri-imanım dutub, imanım əldən getməsün.

Xəttü xalın dutmuş ol ləlin kənarında məqam,
Eylə qıl, kim çeşməyi-heyvanım əldən getməsün.

Ta ki, eşqin dutdi bu könlüm evində məskənin,
Həmdəm olmuşam ona, mehmanım əldən getməsün.

Bu cahanda getsə-getsin malü mülkü təxtü rəxt,
Ey Xətai, ğəm yemə, sübhanım əldən getməsün.

* * *

Mən sənə daim çü yarəm, sən mənə əğyarsən,
Məndən özgə cümleyi-üşşaqə sən dildarsən.

Görəyim, allah səni badi-fənadən saxlasın,
Kim cahan bağında sən bir sərvi-xoş rəftarsən.

Çünki ol mahin cəmalın istəməzdin görməyi,
Hər gecə, çeşmim, nədən kövkəb kimi bidarsən?

Ey pəri, çün kim təbibi-dərdi-eşq olmuş ləbin,
Bəs nədəndir sən həmişə gözləri bimarsən?

Bu Xətai saçların çinində çin-çin bağlıdur,
Olmanam çindən pərişan, çün mənə ğəmxarsən.

* * *

Ey ki, heyrandır könül, sən dilbəri-dildar üçün,
Qamətin sərvi-rəvandır, rüxlərin gülzar üçün.

Ey təbibi-əhli-ürfan, bir dəva qıl dərdimə,
Xəstəhal oldu könül sən gözləri bimar üçün.

Зahida, çox tənə qılma, məzhəbi-aşiqlərə,
Sən çü divar əhlisən, mən aşiqəm didar üçün.

Ey könül, ol dilbərin möhnətlərindən incimə,
Kimsə kim, gül dərmək istər, qayramaz ol xar üçün.

Bu Xətainin kəlamın qıl qəbul, ey görkə bay,
Zikrdir hərdəm duası hüsni-bərxurdar üçün.

* * *

Surətin gördüm nigara, məstü heyranəm bu gün,
Ol qara zülfün təki, qəmdən pərişanəm bu gün.

Dünyada hər kim ki, yüzin gördi aləm şahidir,
Ta yüzini görmişəm, mən dəxi sultanəm bu gün.

Sən məni qulluğa məqbul eyləgil, ya eyləmə,
Asitanəndə sənin, ey şah, dərbanəm bu gün.

Asitanin itlərindən ta ki, bulmişəm şərəf,
Ey pəri, eşqində mən mehr ilə səgbanəm bu gün.

Der Xətai, ta əzəldən qulluğa xət vermişəm,
Hər nə kim, hökm eyləsən, əmrində fərmanəm bu gün.

* * *

Ey ki, çox düşdüm fəraqindən fəğanü vayə mən,
Eşqi-zülfindən müdami düşmüşəm sevdayə mən.

Ta sənin gülgün yanağın görmüşəm, ey məhliqa,

Gülşən içrə baxmazam hərgiz güli-həmrayə mən.

Hüsni-ruyindən kim, ol xuroşidi-aləm nur alur,
Heyf ola nisbət qılam mehri-ruxini ayə mən.

Bağ ilən bustan içində sərvə qılman iltifat,
Ta ki, qıldım bir nəzər, şol qaməti-balayə mən.

Ta könül oldu sənin ruzi-vüsalindən cüda,
Bu Xətai dilşikəstə eşq ilən həmsayə mən.

* * *

Görmək istər yüzüni eşqilə bu can şimdidən,
Ey pəri, vəslilə qılgil, dərdə dərman şimdidən.

Zahidi gümrahə göstər yüzin ey nüri-ilah,
Ta kim ol kafər gətirsün həqqə iman şimdidən.

Qəmdə zülfintək pərişan oldu ol nikbət rəqib,
Yüz səadət bəndəyə göstərdi dövran şimdidən.

Tifl ikən dilbər dilər, kim rəf edüb yüzdən niqab,
Zərrəni gör kim olur xurşidi-taban şimdidən.

Ey Xətai, fikri-bikrin eylədin əşarə sərf,
Dutdu ürfan məclisin dəftərlə divan şimdidən.

* * *

Hər gələn dünya mənəm der, sən qədim bünyadsən,
Cümlənin könlün alıbsan, nə əcəb səyyadəsən?!

Hər kəsə bir yüz ilə verdin muradın dünyada,
Xızr olan buldu həyatı, bildi kim, zülmatsən.

Hər kiminlən oynadın, çəkdin-çevirdin çərxini,
Hiç arif nəqşini duymaz, əcəb nərradisən.

Dünyanın malıvü mülki, gəncinə aldanma kim,
Əvvəli rizqü nişatdır, axırı şəhmatsən.

Ey Xətai, sən cahanın cövrünə şad ol müdam,
Çünki sevgin dust iləndür, eşq ilə ustadsən.

* * *

Yüzündür sureyi-Yusif, dodağın abi-kövsərdən,
Yüzün Tuba durur əmma, saçındir sünbüli-tərdən.

Cəmalın "hazihi cənnət", dedi həq "fədxülu fiha",
Təala şanəhu əkbər, yanağın virdi-əhmərdən.

Üzarın yüzüdür Yasin, onun şənindədir Əlhəmd,
Ləbin yaquti-əhmərdir, dişin lölöyi gövhərdən.

Qaşındır qabi-qövseyni, saçın zilli-ilahidir,
Ziyad olmuşdurur cana, cəmalın şəmi-xavərdən.

Yüzüni sureyi-Ənam oxudum qudrət-allahdan,
Xətai bulmadı bir dəm xilas allahü əkbərdən.

* * *

Müşkin saçına taki, sənəm çaldı şanəsin,
Sədparə qıldı can quşunun aşiyanəsin.

Lənlinə, can baha dedi, verdim rəvan ona,
Ol bivəfayi gör ki, gedərməz bəhanəsin.

Eşqin ki, gəldi mehr ilə şəhri-vücudimə,
Mehmandır ol ki, canü könül tutdu xanəsin.

Munca ki, göz yaşın tökərəm, bulmazam xilas,
Eşqin könüldə yığdı tükənməz xəzanəsin.

Ta ki, Xətai gördü onun çeşmi-məstini,
Heyran durur ki, gözdə bilməz zəmanəsin.

* * *

Gəl ki, dərdi-bidəva dərmanə gəlsün yengidən,

Tən Məsiha ləblərindən canə gəlsün yengidən.

Zülməti-zülfində kamin tapmadım, hökm eylə kim,
Ta Skəndər çeşmeyi-heyvanə gəlsün yengidən.

Ğəm ki, dün meydani-eşqində mənimlə qıldı rəzm.
Onda məlum olmadı, meydanə gəlsün yengidən.

Çün rəqib ömrinə taət qılmadı, mərdud qıl,
Tuqi-lənət ta kim, ol şeytanə gəlsün yengidən.

Eşigin qulluğuna gəlsün səlatinlər qamu,
Qul təkəbbür qılmasın, sultanə gəlsün yengidən.

Aytım: ey dilbər, demişdin göstərəm şəmi-rüxüm,
Der: qəbul etmən onu, pərvanə gəlsün yengidən.

Xeyli dəmdir ki, Xətai gözləri qan ağladı,
Seyli-xunin bir dəxi ümmanə gəlsün yengidən!

* * *

Olu kim, laf edər meydanə gəlsün,
Müxənnət gəlməsün, mərdanə gəlsün.

Ərənlər mənzili həq mənzilidir,
Ərənlər sahibi-ürfanə gəlsün.

Cuş etdi zülfiqarım qında durmaz,
Kim inkar əhlidir, imanə gəlsün.

Əzəldən həq deyən əhli-təriqət,
O kandan sürülüb, bu kanə gəlsün.

Aralıxdan küdurətlər ərindi,
Sürüldü lənət ol şeytanə gəlsün.

Günəhkarın günahından keçərlər,
Yüz üstə sürülüb sultanə gəlsün.

Axan çaylar, axan arxlar, bulaqlar,
Yerindən mövc urub ümmanə gəlsün.

Rəvayətdir hədisi-Müstafadən,
Min il ölüb yatanlar canə gəlsün.

Xətai xəstədir, kani-səxavət,
Xəbər ver dərdlilər dərmanə gəlsün.

* * *

Ey məni hicran əlində zarü giryan eyləyən,
Çeşmimi giryan edib, sinəmni büryan eyləyən.

Gərçi bu dərdə məni saldın, əya arami-can,
Həm yenə dərdin durur, bu dərdə dərman eyləyən.

Gərçi eyd oldu cəmalın xəlqə, ey əbru hilal,
Bəndəyəm, ol eyd üçün canımnı qurban eyləyən.

Gərçi ğəmzən tiğ olubdur qətl-üşşaqə, vəli,
Çeşmi-xunxarın durur həm dəmbədəm qan eyləyən.

Eşqinin sərbazları çoxdur, vəli yoxdur dəxi,
Bu Xətai xəstətək ahəngi-meydan eyləyən.

* * *

Bu gün gəldim cahanə, sərvərəm mən,
Yəqin bilin ki, nəqdi-heydərəm mən.

Firidun, Xosrövü Cəmşidü 3öhhak,
Ki, Rüstəm-Zaləmü Iskəndərəm mən.

Ənəlhəqq sirri, uş könlümdə gizli,
Ki, həqqi-mütləqəm, həq söylərəm mən.

Nişanimdir mənim taci-səadət,
Süleyman əlyinə əngüştərəm mən.

Məhəmməd nuridən, Əli sirindən,
Həqiqət bəhri içrə kövhərəm mən.

Xətaiyəm, şəha, əskikli qulam,
Qapında bir kəminə kəmtərəm mən.

Çün sənintək yar buldum, özgə dildar istəmən,
Səndən ayru cümleyi-aləmdə mən, var istəmən.

Istərəm ki, mən çəkəm, dərdü fəraqın zəhmətin,
Məndən özgə eşqinizdə kimsə bimar istəmən.

Istərəm kuyində avaz etməyə, nakəs rəqib,
Öz ünümdən, özgə anda naleyi-zar istəmən.

Dün demişsən istərəm bir busəyə yüz can bəha,
Ol mətaə məndən özgə, heç xiridar istəmən.

Ol səbəbdən bu Xətainin sözü həqqanidir,
Həqdən özgə dünyada, mən yarü ğəmxar istəmən.

* * *

Gəl ki, cana, səndən özgə təndə mən can istəmən,
Taki sən varsan mənim yanımda, canan istəmən.

Gər əlac eylər mana aləm təbibi sərbəsər,
Şərbəti-ləlindən özgə dərdə dərman istəmən.

Görəli hüsnin gülünü olmuşam çün əndəlib,
Bağçalarda səndən ayru vərdi-xəndan istəmən.

Ta əzəl gündə sənin eşqinə iqrar etmişəm,
Səndən özgə yar ilən mən əhdü peyman istəmən.

Eylə sanma kim, Xətai mehri-ruyin tərk edər,
Var ikən dildə xəyalın özgə mehman istəmən.

* * *

Dün dedim tərk et yolunda, məndə candır sən deyən,
Leyk bu cismim içində laməkandır sən deyən.

Yarə sordum ki, dəhanın ğönçədir, ya zərrədir,
Yar aydır: mən də bilmən, binişandır sən deyən.

Mən dedim: gördüm şəbistan pərdədən ol çöhrəni,
Yar aydır: yar degil, bir təndə candır, sən deyən.

Mən dedim: mənzərdə gördüm bir cəmalın hər gecə,
Yar aydır: təkdi, mahi-asimandir sən deyən.

Bu Xətai dedi kim, yüzündə gördü həq yüzün,
Der, xəyalındır sənin, gözdən nihandır sən deyən.

* * *

Ey sənin yüzinə baxdıq, qutlu oldu mahimiz,
Nə əcəb surət yaratdı sünilə allahimiz.

Çün irişdim yüzinə, buldum siratəlmüstəqim,
Abi-heyvanə irişdi, vardığınca rahimiz.

Dün sağınur kim ki, görsə zülfinin şəbrəngini,
Kim qarayə boyayıbdır anu dudi-ahimiz.

Xızri-cavidan əlindən içmişüz abi-həyat,
Isayi-Məryəm qatında qurmuşuz xərgahimiz.

Kəbəyi-vəslinə verdim canımı qurban, dedim,
Hacı oldum, qan tökərəm, xanı qurbangahimiz?

Qaşların taqini gördüm, qibləgahım eylədim,
Çün əyağın torpağında oldu mənzilgahimiz.

Bu Xətai, Kəbəyi-eşqinə ehram bağladı,
Ol saatda ərşə çıxdı zikri illəllahimiz.

* * *

Həsrətindən dilbəra, qaldı du çeşmim xabsiz,
Eylə kim yulduzlar olur gecə göydə xabsiz.

Ta sədəf ağzında yarın görmüşəm dür dişlərin,
Eşq bəhrində könül ol mənidən ğərqabsiz.

Zülməti-hicranda qaldım bir mədəd qıl halimə,
Ey pərişən, çünki rüxsar ilə siz məhtabsiz.

Əhli-həq qapından özgə heç yerə qılmaz sücud,
Ey sənəm, çün daima aşiqlərə mehrabsiz.

Bu Xətainin vücudi oldu nurindən zühur,
Iki aləm zərrədir, xurşidi-aləmtabsiz.

* * *

Biz əzəldən ta əbəd meydanə gəlmişlərdənüz,
Şahi-mərdan eşqinə, mərdanə gəlmişlərdənüz.

Yazmağa həqdən kəlamüllahi-natiq şərhini,
Kim bəyani-elm ilən Quranə gəlmişlərdənüz.

Kainati-surəti-rəhmani təfsir etməyə,
Ruhi-qüdsi surəti-rəhmanə gəlmişlərdəniz,

Bir müənbər türrənin küfrinə "amənna" döyüb,
Həqqə təslim olmuşuz, imanə gəlmişlərdənüz.

Saqiyi-baqi əlində məst olub içməkdəyüz,
Nərgisi-məstin kimi məstanə gəlmişlərdənüz.

Qeybi-mütləqdən təmaşayi-rüxi, ziba üçün,
Bu şəhadət mülkinə seyranə gəlmişlərdənüz.

Ey Xətai, eydi-əkbərdir, cəmali dilbərin,
Biz bu eydi-əkbərə qurbanə gəlmişlərdənüz.

* * *

Ta düşübmən eşqinə, hicrində mən zarəm hənuz,
Dami-zülfin bəndinə mürği-giriftarəm Hənuz.

Ta ki, mən bülbül təki gülzari-hüsnin görmüşəm,
Ta əbəd tərk eyləmən dəreşqi-gülzarəm Hənuz.

Şəmi-rüxsarini ta kim, görmişəm, ey məhliqa.
Gögdə yıldızlar kimi hər gecə bidarəm hənuz.

Ta yüzin gördim sənin, mən ey təbibi-dərdi-eşq,
Sanma kim, buldum şəfa dərdilə bilmarəm hənuz.

Bu Xətai yar ilən qalu bəlidən qıldı əhd,
Həq bilür kim, bərsəri-an əhdü iqrarəm hənuz.

* * *

Dilbəra, şəmsüz-zühadür şöleyi-rüxsariniz,
Ayəti-Tahavü Yasin surəti-didariniz.

Qamətin Tuba durur, Nun vəlqələmdir qaşların,
"Hazihi-cənnatü ədnin" ləli-şəkərbariniz.

Surəyi-Vəlleyl zülfin, gözlərin "nəmülbəsər",
Leyk "sübhanəlləzi, əsra" durur əsrariniz.

Sureyi-Təviz oxurmən, dəmbədəm ixlas ilən,
Ta ki, hüsnini bəladən saxlasun cəbbariniz.

"Qüll-kəfa" billah-durur, zikri Xətai xəstənin,
Həq bilür kim, "sümmə vəchüllah"dir, didarınız.

* * *

Hali-dilimni bəndədən ol yarə söyləniz,
Hicr oxu bağrımı necə bir yarə, söyləniz.

Əhvalimi sorarsa mənim ol cəfalı yar,
Зarü nəzarü xəstəvü avarə, söyləniz.

Gülgün yanağların ğəmü cövrü cəfaləri,
Qıldı həvalə bağrımı yüz xarə, söyləniz.

Çox möhnətü cəfanızı çəkdim, vəfa xanı?
Ğəm həddən ötdü, dilbəri-ğəmxarə, söyləniz.

Səhrayə saldı ahuyi-çeşmin Xətaini,
Ol buyi-zülfi, nafeyi-tatarə söyləniz.

* * *

Qəbai fəqrü Fənadır qümaşi-faxirimiz,
Ğəriqi-badeyi (ğəmdir) libasi-zahirimiz.

Qapunda nola məhü mehrə baş əgməz isəm,
Fərazi-künküreyi ərşdir şəha, yerimiz.

Xudayə şükr, əcəb rahətü səfamız var,
Bir oldi dust ğəmindən dərunü zahirimiz.

Ğubar dəhri-dənidən kədərpəzir olmaz,
Imarət eylədi lütfin, şikəstə xatirimiz.

Nola tökərsəm eşikində, əşk xun alud.
Xətai, simüzərə meyl edər əkabirimiz.

* * *

Övliyadan hasil etdik eşq ilə sevdayi biz;
Зahidə verdik onunçün zöhdilə təqvayi biz.

Dedilər ki, yeddi tamu zülmətin hicranidir,
Olmadan ondan cahanda çəkdik ol ğovğayi biz.

Dedilər ki, səkkiz uçmaq, sirr olubdur zahidə,
Pərdəsiz nur onda gördük cənnətül-məvayi biz.

Cənnət ilyindən içəri bir əcayib mülk var,
Bihicab ol ildə gördük, pirim ol həmtayi biz.

Canü canan bilmişidik, küfrü dini biədəb,
Qəreyi-ümmanə daldıq, keçdik ol dəryayi biz.

Neçələr talib olubdur bu hüma kölgəsinə,
Çin elindən seyr edərkən bulduq ol hümayi biz,

Ey Xətai, dedi Tuba pirimin yek boyuna,
Heydərin yüzündə gördük ol gülü rənayi biz.

* * *

Sənsən həmişə surəti-mənidə şahımız
Bilgil yəqin ki, aradə həqdir güvahımız.

Ey xubların güzidəsi rövşən yüzün kimi,
Nola əgər səfid ola bəxti-siyahımız.

Vəslindən ayrı möhnətü hicran içində mən,
Əflakə düşdü ğülğüleyi-suzi-ahımız.

Billah, inan bu doğru sözü əyri sanma kim,
Lütfündən özgə dünyada yoxdur pənahımız.

Ğəmdən Xətai, dərdilən incəldi çün hilal,
Ey afitab-tələti süni ilahımız.

* * *

Sənsən həmişə surəti mənidə şahımız,
Ruzi-əzəldə həzrətin oldu pənahimiz.

Cövr etmə mən şikəstə, dilü binəvayə kim,
Çün səndən özgə kimsənə yox dadi-xahimiz.

Hər xanda kim sücud edərisəm be etiqad,
Mehrab qaşlarında durur qibləgahimiz.

Bir gün tərəhhüm eyləmədin-xaksarinə,
Yarəb, nə sadir oldu qapında günahimiz.

Ğəmdən Xətai, dərdilən incəldi çün hilal,
Ey afitab-tələti süni ilahımız.

* * *

Ey dodağın şəhdü şəkkərdir siyəh xalın məkəs,
Olmasın eşqindən ayru təndə canım bir nəfəs.

Ey pəri, hərdəm nikəhban qapuna hacət degil,
Kim yetər küyində hər şəb naləvü ahim cərəs.

Neylərəm eşqindən ayru dünyənin ləzzatini,
Kim hüzuri-dil ğəmi-mehrin mənim könlümdə bəs.

Çün əzəldən eşqiniz canımda həqdəndir nəsib,
Həq bilür kim, ta əbəd könlümdə vardır ol həvəs.

Ey Xətai, ğəm yemə, hər sözdə şükr et xaliqə,
Çün sana hər işdə daim həqqdir fəryadrəs.

* * *

Yarı gördüm bu gün xəndan oturmuş,
Yanağı tazə gül reyhan oturmuş.

Yüzünə qarşı ğönçə güldügiçün,
Səhər ağzına çalmış qan oturmuş.

Səninlə hüsn içində bəhs edənlər,
Nedə peşman olub, heyran oturmuş.

Sənin sibi-zənəxdanına, ey dust,
Nə həddim var desəm, dəndan oturmuş.

Dodağın çevrəsində qoşa xallar,
Iki zəngi ona dərban oturmuş.

Sənin Leyli cəmalın görmək üçün,
Yolunda Məcnuni-heyran oturmuş.

Xətaiyə nəzər qıl çeşmin ilən,
Qapunda sübhi-şam giryan oturmuş.

* * *

Həq ləbindən qönçəni gülşəndə xəndan eyləmiş,
Leyk bu nazikliyi lütf ilə çəndan eyləmiş.

Qamətinin kölgəsi tərhin götürmüş bağiban,
Bağda əksindən onun sərvi-xuraman eyləmiş.

Div oğurlamışdı bir zərrə dəhanın nəqşini,
Varmış, ondan xatəmi-mehri-Süleyman eyləmiş,

Зülməti-zülfində içmiş, ləblərin abini Xızr,
Heyyi baqi bulmuş adın abi-heyvan eyləmiş.

Şanədən məşşatə salmış hər saçın, qılın yerə,
Sərbəsər xaki-cəhani ənbərəfşan eyləmiş.

Arizin bağində bir mürği-hərim olmuş Xəlil,
Ol səbəbdən həq ona odu gülüstan eyləmiş.

Bu Xətai qanını tökməkdə ikən, tökmədin,
Onda hər müfti ki, mən etmiş səni, qan eyləmiş.

* * *

Məclis əhli çaxır içəndə dutar əldə əyağ,
Sanəsən bir şəmdir kim üstə yanır bir çırağ.

Gülşəni-məclisdə bir şuxi pəridür dilrüba,
Sanəsən bir lalədir bağrında onun dürlü dağ.

Dustkam olsun həmişə ol berəcmi-dustan,
Oldu məclisdə müşərrəf busəsindən solu sağ.

Müşkü ənbər məcməridir, yoxsa cami-mey durur.
Buyi-xubindən onun daim müəttərdir dimağ.

Mehr ilən yari ki, gəlmişdir, zi gülşən yadigar,
Bu Xətai xəstədildir, xaki-ol məhruyi-bağ.

* * *

Ol pəripeykər mənə yar olmadı, heyf oldu heyf,
Aldı könlümnü vəfadar olmadı, heyf oldu heyf,

Saxlar idim qəhrini könlümdə daim can kimi,
Sirrimi faş etdi, əsrar olmadı, heyf oldu heyf.

Kim ki, yüzbin məkr ilə qıldı məni səndən cüda,
Yüz bəlayə ol giriftar olmadı, heyf oldu heyf.

Firqətin oduna yandım, canü dil oldu kəbab,
Kimsə halimdən xəbərdar olmadı, heyf oldu heyf.

Eşq əlindən xəstə düşdü bu Xətainin təni,
Ləblərindən bircə timar olmadı, heyf oldu heyf.

* * *

Ey deyən kim, aqiləm, divanə xoş gəlmək gərək,

Kim qılır lafi-hünər, meydanə xoş gəlmək gərək.

Gər Əzizi-Misri-eşq olmaq dilərsən, ey könül,
Yusifi-Misri kimi zindanə xoş gəlmək gərək.

Ey könül, laf etmə kim mənidə laf edən kişi,
Mərifət meydanına mərdanə xoş gəlmək gərək.

Зahida, vird eylə daim zikrü fikri-ruyi-dust,
Əhli-islaməm deyən imanə xoş gəlmək gərək.

Aşiqəm dersən könül şərti budur aşiqlərin,
Hər nə kim cananə qılsa canə xoş gəlmək gərək.

Ey dil, ol şəh qatinə, kəndusi vəsfindən ayıt.
Kim qulun hər bir sözü sultanə xoş gəlmək gərək.

Aşiqəm dersəm könül eşq atəşindən dönmə kim,
Şəm oduna yanmağa pərvanə xoş gəlmək gərək.

Kim ki, qərq olmaq dilər dər bəhri-eşqi-bikəran,
Gəştisiz bu Dəcleyi-ümmanə xoş gəlmək gərək.

Ey Xətai, şerini ol yar istər dinləyə,
Dilrübalər guşinə dürdanə xoş gəlmək gərək.

* * *

Firqətin çəkdim, nigara, vəsli-rüxsarın gərək,
Xəstəhaləm, dilbəra, ləli-şəkərbarın gərək.

Baxmanam gül yüzünə, hüsnün var ikən, ey pəri,
Neylərəm mən nərgisi, ol çeşmi-bimarın gərək.

Bəhri-çeşmim ağlamaqdan əbrtək baran tökər,
Bu pərişan könlümə ləfzi-göhərbarın gərək.

Mürği-baği-eşqsən, əbsəm oturma can quşu,
Dilbərin kuyində daim naleyi-zarın gərək.

Ey Xətai, gülşənə var, xaki-payin gör onun,
Gər sana ol ahu gözlü, müşkbu yarın gərək.

* * *

Hər kimin kim, dərdi var, dərmanə göndərmək gərək,
Hər kimin kim, dərdi yox, viranə göndərmək gərək.

Hər kimin canında xublar həsrəti vardır müdam,
Dünyədə ar etməsin, didarə göndərmək gərək.

Dinməyən, dindirməyən, girmək gərək öz küncünə,
Hər kimin sevdası var seyranə göndərmək gərək.

Hər kim iqrar əhlidir, yoxdur niza qoy dinləsin,
Hər kimin dəvası var, divanə göndərmək gərək.

Bu Xətaidir bu gün meydanda zərbi-dəstilən,
Hər kimin sövdası var, meydanə göndərmək gərək.

Yazmışam bu rüqəni, ol yarə göndərmək gərək,
Zari-əhvalım mənim dildarə göndərmək gərək.

Ləlinizdən cami-mey bir kimsəyə vermək nədən,
Ləblərin şərbətləri bimarə göndərmək gərək.

Qaşların mehrabına çox səcdeyi-şükr eylərəm,
Şeyx Sənan tək məni zünnarə göndərmək gərək.

Çün təcəlla nurini görmək təmənna eylərəm,
Şimdi Mənsurəm məni bir darə göndərmək gərək.

Ey Xətai, ondan özgə kimsəyə yoxdur ümid,
Naleyi-zarim mənim ol yarə göndərmək gərək.

* * *

Mən görmədim zəmanədə hüsnin kəmali tək,
Bu canə munis olmadı mehrin xəyalı tək.

3ülmati-hicr içində bulunmaz susuzlara,
Şol çeşmeyi-dodağının abi-zülali tək.

Çeşmi ağardı, nöh fələkin qəddi oldu xəm,
Dövri-qəmərdə görmədi qaşın hilali tək.

Min yil yazarsa katibi-təqdiri-ləmyəzəl,
Bir hərfü nöqtə yazmaz onun xəttü xalı tək.

Yusif cəhanə gəlmədi yar tək Xətaiyə,
Yəqubi-xəstə çəkmədi könlüm məlali tək.

* * *

Ta xəyali-arizin gəldi gözümə xabtək,
Gecələr hərdəm gözümə görünür məhtabtək.

Ixtiyar ilən mənim düşməzdi canım eşqinə,
Neyləyim çəkdi xəyali-zülfiniz qüllabtək.

Gər namazım fövt ola, zahid, mənə tən etmə kim,
Yar qaşıdır mənə məsciddəki mehrabtək.

Ol zamandan bərlü kim, çeşmim yüzünü görmədi,
Yaş gözümdən cari oldu dəmbədəm seylabtək.

Yarə gər aləm nəzər qılsa, Xətai, ğəm yemə,
Baxmaq olmaz yüzinə, xurşidi-aləmtabtək.

* * *

Cahanda görmədim ziba sənin tək,
Bu aləm içrə hüsnara sənin tək.

Bu xublar gülşənində yoxdurur heç,
Yanağı bir güli-həmra sənin tək.

Olammaz doğrusu can bağı içrə,
Qədi çün sərv xoş bala sənin tək.

Çü xublar-çoxdurur insan içində,
Heç olmaz, ey pəri, rəna sənin tək.

Zəmanə şairində görmədim heç,
Xətai, bülbüli-güya sənin tək.

* * *

Yüzündür bu cahan içrə, fələkdə mahi-taban tək,
Bitibdir hüsni-bağında boyun sərvi xuraman tək.

Vüsalinə irən derlər, həyati-cavidan buldu,
Saçın zülmatının içrə, ləbindir abi-heyvan tək.

Məgər ki vəyi-münzəldir qaşınla, kipriyin, zülfün.
Yüzün ovraqinin üstə yazılmış sətri-Quran tək.

Əcəbmi olsa, ey dilbər, vücudim eşqinə məhkum,
Oturmuş, hökm edər daim könül təxtində sultan tək.

Müşəvvəşxatir olmuşdur, Xətai xəstədil daim,
Sənin ol gül yüzün üstündəki zülfi-pərişan tək.

Ta vicudim eşqiniz yolunda bulmuşdur həlak.
Ayağın tozundan ayru oldu canım dərdnak.

Ta ola hərdəm mənim baş üstə qaim dövlətim,
Asitanında yatur, mən daima bər ruyi-xak.

Hər necə cəhd etdim, əlyim damənin yetmədi,
Payi-busin həsrətindən eylərəm yaxamı çak.

Xalis oldum ta ki, mən qan-yaş axıtdım didədən,
Yumayınca qanilən olarmi mərdüm yüzü pak.

Bir pərini sevdi bu miskin Xətai, könlü kim,
Eşqinə məqtul olubdur əz səmək ta bər səmak.

* * *

Ey ki, eşqindən olubdur canü dil ğəmdən həlak,
Sən nə məzhərsən cahanda, ey cəmali nuri-pak.

Ey pəri, eşqində mənə çox cəfalar qılma kim,
Xəstəvü heyraninəm, oldum ğəmindən dərdnak.

Damənini qoymanam, əldən əgər çıxsa rəvan,
Gərçi hicranın əli qıldı yəxəmni çak-çak.

Cümlə aləm gər həsud olsa yanımda bir civə,
Sən mənimlə dust bulsan cövri-düşməndən nə bak.

Bəndəni lütfü kərəm birlə nəzərdən salmagil,
Ey Xətainin pənahi, leysə fi hübbi səvak!

* * *

Istəmən cismində can, ol ləbləri canım gərək,
Bir dəxi ol ay yüzün görsəm ki, imanım gərək.

Çox bəlavü dərdü qəm çəkdim yolunda səbr edib,
Dərdi-hicran həddən ötdü, şimdi dərmanım gərək,

Dil ğəmin səfrasına ləlindən istər qətrə su,
Зülməti-firqətdə qaldım, abi-heyvanım gərək.

Ey fələk, qıldın məni dilbərdən ayru natəvan,
Mən həvadə zərrəyəm, xurşidi-tabanım gərək.

Bu Xətai qulluğa bağlandı xidmət qurşağın,
Ol gözüm nuri sənəm, ol sevgili canım gərək.

* * *

Ey sənəm, yüzində müşkin zülfini dağıtmagil,
Bağrımın yüz dağı üstə bir dəxi dağ etməgil.

Ta yüzini görmişəm, divanə oldum dərd ilə,

Zülfinizdən özgə dəxi boynuma bağ etməgil.

Şol qara yüzlü rəqibi qoyma küyin kirdinə,
Xəstə bülbültək məqamın mənzili-zağ etməgil.

Ey pəri, aşiqlərin divanə qılma könlünü,
Aşiqin Məcnun misali məskənin dağ etməgil.

Ey məsiha, bəndəni kuyində yad et bir nəfəs,
Bu Xətainin yerin hicrində topraq etməgil.

* * *

Ahu vaveyla kim ol gülrüx pəri yarım degil,
Mən ona yar oldum, ol yarü vəfadarım degil.

Mən sana bir bəndəyəm, ey yarü dilxahim mənim,
Billah iqrarımdurur, bu sözlər inkarım degil,

Naseh aydır dün mənə, tərk eylə anun eşqini,
Vəh, nedim kim, ol mənim həmrazi əsrarım degil.

Sevgili yarın visalı xoşdur, amma neyləyim,
Möhnəti-hicran günündə bir mədədkarım degil.

Dilbər aydır, ey Xətai, möhnətimdən çəkmə ğəm,
Kimdurur eşqimdə ol zarü diləfkarım degil.

* * *

Ey mələk, hüsnin sənin nuri-xudadır, bilmiş ol,
Sidrədir boyun, nə sidrə müntəhadır, bilmiş ol.

Mən sənin dərdi-ğəmindən incimən, ey bivəfa,
Hər nə cövr etsən mənə, eyni vəfadır, bilmiş ol.

Yoxdurur əşya içində kimsənə həqdən cüda,
Cilvə qılan aləmə nuri-xudadır bilmiş ol.

Gərçi çox gəldi, nəbi, bu dövri-Adəmdən bəri,
Xətmi cümlə ənbiyanın Müstafadır, bilmiş ol.

Gər vəfa qıl bu Xətai bəndənə, ya qılma kim,
Ruzü şəb virdim sana zikrü duadır, bilmiş ol,

* * *

Axan ol sərvin yanında su degil, yaşımdır ol,
Ayağın altındakı başmaq degil, başımdır ol.

Ta xəyalinlə sənin dəfi-məlal eylər könül,
Getməsün dildən ki, xoş həmrazü sirdaşımdır ol.

Mən dedim kim, çeşmü ğəmzən sehri dutdu aləmi,
Onların sərfitnəsi kimdir? – dedi: qaşımdır ol.

Gözümin yaşın ki, saldım içdigim sudur mana,
Bağrımın qanın ki, gördüm ağulu aşımdır ol.

Can fəda qıldı Xətai, demədi ol bivəfa,
"Heyf", getdi aşiqim, sərbazi-qəllaşımdır ol".

* * *

Riştədir cismim mənim, kirpiklərin syzən misal,
Yaylığın yanına dutur, natəvan könlüm misal.

Gül-gül oldu arizin, şövqin görübən şəmi-dil,
Düşsə zülfün əksi şol gül yaylıq üstə dal-dal.

Dəmbədəm yaylıq arasında həbibim, qaşların,
Sanasən kim görünür el gözünə gögdən hilal.

Natəvan könlüm düşər yaylıq misal əldən-ələ,
Ta məgər ləli-ləbindən tapıla bir an visal.

Rəhm qılgil, yaylığın götür yüzündən, ey sənəm,
Qüssədən bulmuş Xətai xəstədil aşüftəhal.

Kim ki, sərməst oluban aşiqi-didar degil,
Sən ona yar demə, yar degil, yar degil.

Ruzi-məhşərdə dutub, damənini sanki derəm,

Bu dəxi, ey gözəlüm, dünyəyi-qəddar degil!

Зahid ol yüzini divarə dutub, əl götürər,
Aşiqin məqsədi didar ola, divar degil.

Şahimin könlü bilür, ol ki, ğənidir həmişə,
Münkir oldur ki, belə sözlərə iqrar degil.

Ləşgərim, ğazilərim, sufilərim, pirlərim,
Can ilə baş bu yolda mənə inkar degil.

Qır Yezid ilə xəvarici tükət, qalmaya heç,
Neşə kim Cəfəri məzhəbyə tələbkar degil.

Ey Xətai, bu cahan mülkini sən, qalmaya gər,
Çünki heç kimsəyə qalmadı sənə yar degil.

* * *

Bu əzilmiş canü dildən ah, ah əksik deyil,
Gecə-gündüz müttəsil dərgah gah əksik deyil.

Başə çizginsəm vəleykin ğəm deyildir dilbərin,
Ol səadət əhlidir, andan külah əksik deyil.

Çəngi aldım mən bekəf, birdəm fərağət bulmadım,
Həzrətindən xaliqə heç rusiyah əksik deyil.

Başın üstən getməzəm onca ki, canım təndədir,
Çətrü xərgahi-hümayun barigah əksik deyil.

Çün Xətai könlünü verməz vəfasız dilbərə,
Qul olana sidq ilə kim padişah əksik deyil.

* * *

Sünbülün küfründən, ey şahzadə, iman münfəil,
Xətti-səbzin rövnəqindən bərgi-reyhan münfəil.

Zülmətə nur oldu zülfün, ay yüzündən şərmisar
Ləblərin şövqindən ol ləli-bədəxşan münfəil.

Pərtövi-hüsnin ziyasından Sürəyyadır xəcil,
Surətin tabindən ol xurşidi-taban münfəil.

Ey səba, billah dilimdən söylə kim çox olmasın,
Mahitab üstündən ol zülfi-pərişan mündəil.

Qeyrətindən bir nəzər fanus yüzün göstərmədi,
Məclisində yandırır çün şəmi pünhan münfəil

Ol zaman kim dilbərim, bustanə girdi seyr üçün,
Qamətindən oldu hər sərvi-xuraman münfəil.

Uş Xətai, sözlərindən əhli-ürfan utanır,
Cahilü nadan rəqibü namüsəlman münfəil.

Dilbəra, yüzünü görsəm, mahi-tabanım derəm,
Boyunu görgəc, budur, sərvi-xuramanım derəm.

Kirpiyin, qaşın görüb, tirü kəmanım söylərəm,
Zülf ilə vəchin görüb, şəmi-şəbistanım derəm.

Zəhməti-dərdin könüldə eyni dərmandır mana,
Can demən mehrinə təndə bəlkə cananım derəm.

Bülbüli-baği-vüsalım, ey güləndamım mənim,
Arizü rüxsarını görsəm gülüstanım derəm.

Eşqiniz könlündə çün tutmuş Xətainin məqam,
Mən onu, viran içində gənci-pünhanım derəm.

* * *

Dilbəra, hüsni-rüxün gülzari-cənnət bilmişəm,
Hər nə kim zəhmət görərsəm, eyni rəhmət bilmişəm.

Necə kim cövrü cəfa qılsan bu ğəmgin könlümə,
Ol ğəmindən ağrıman, canımda minnət bilmişəm.

Təndə can olduqca getmən asitanından sənin,
Ayağın torpağını baş üstə dövlət bilmişəm.

Hər nə kim səndən gələrsə, xəstə könlüm nuş edər,
Qəhrini rahət sanıb, cövrini rəhmət bilmişəm.

Mən Xətai, bəndəyəm bir padişah qatinə kim.
Eşiyində qulluğu, sultanca izzət bilmişəm.

* * *

Təala şənəhu əkbər ki, bir nuri-xuda gördüm,
Qaşını qibləgah etdim,yüzün şəmsi-züha gördüm.

Mənim Pərvin təki çeşmim gecələr uyxusuz qaldı,
Səadət asimanında yüzün bədri-düca gördüm.

Mənim dərdim, əlacım şol həkimi-ləmyəzəldir kim,
Içəndən şərbəti-ləlin vücudimdə şəfa gördüm.

Şəbi-hicranda ey salik, hidayət şəminə yetdim,
Yüzünün afitabından yüz ənvari-ziya gördüm.

Görəndən bərlü dildarın, Xatai xəstədir heyran,
Onun ki, asitanında səlatinlər gəda gördüm.

* * *

Dil sana heyran olubdur, ta cəmalın görmüşəm,
Ta göz açıb, ol rüxi-fərxəndə falın görmüşəm.

Ruzi-şəb dünya içində məstü heyranəm müdam,
Gecələr uyxu içində ta xəyalın görmüşəm.

Dünyəvü üqbadə mən ovsafi-hüsnin söylərəm,
Bağçada andan bərü qəddi-şümalın görmüşəm.

Bir pərinin yüzünə heyranü zarəm can ilə,
Şol ləbü zülfü rüxü həm xəttü xalın görmüşəm.

Bu Xətainin gözü səyyarə tək bixabdir,
Gül yüzün üstində ta qaşi hilalın görmüşəm.

* * *

Xeyli dəmdir, ey pəri, ol məh camalın görməzəm,
Dünyada bir dəxi misli-xəttü xalın görməzəm.

Hər zaman dersən mana kim, xatirin qılma məlul,
Necə olum şadman kim, cüz məlalın görməzəm.

Xeyli müddətdir cahanda firqətinlə həmdəməm,
Hicr ilən ömrüm tükəndi, heç vüsalın görməzəm.

Gözümü yaş etdi hicrin, vəsli-ruyin görmədim,
Qamətim xəm qıldı qəm, qəddi-şümalın görməzəm.

Dil müşəvvəşdir Xətai, ey səadət kövkəbi.
Ta sənin ol tələti-fərxəndə-falın görməzəm.

* * *

Ey pəri, hüsnin sənin mahi-münəvvər görmüşəm,
Ol yüz üstə əbr tək zülfin müənbər görmüşəm,

Gərçi məhşər bir olur əhli-cahanda, ey sənəm
Firqətinin hər günün mən razi-məhşər görmüşəm.

Bəski, bülbültək cahanda eşq ilən fəryad edəm,
Arizin baqi gülün çün vərdi-əhmər görmüşəm.

Bəs mənim mülki-cahanda taleim firuz ola,
Ta sənin yüzün kimi bir səd əkbər görmüşəm.

Bu Xətainin məqami asitanındır müdam,
Çün səni şahi-kərəm, özümni Qənbər görmüşəm.

* * *

Ol pəri rəna gedən sərvi-rəvanımdır mənim,
Sayə sanma, sürünən yanınca canımdır mənim.

Bülbüli-zarəm ki, hüsnün gülşənidir məskənim,
Həlqeyi-zülfin şikənci aşiyanımdır mənim.

Mu təki belin xəyalı, incə fikrimdir müdam,
Zərrəcə ağzın sözü razi-nihanımdır mənim.

Mən nola gövkəb kimi, hər şəb ğəmindən ölməyim.
Çün cəmalın kökdə mahi-asimanımdır mənim.

Dedim: ey dilbər: Xətai kimdurur kuyində zar?
Dedi: bir heyrani-valeh, natəvanımdır mənim.

* * *

Ol pəri kim, çeşmi-saqi, ləli-camimdir mənim.
Qaşi mehrabim, yüzü beytül-həramimdir mənim.

Dilbərin vəslindən ayru istəmən hər sübhü şam,
Yüzü sübhümdür və leykin zülfi damimdür mənim.

Ol pəripeykər neçün canım quşun seyd etməsün,
Danədir xali pərişan zülfü damimdür mənim.

Valehəm bir qəddi-tuba, ləli kövsərbarə kim,
Asitani, rövzeyi-darüs-səlamımdır mənim.

Bu Xətainin sözünə münkir olma, zahida,
Bir pərinin hüsni vəsfində kəlamımdır mənim.

Çıxmadı eşqin sənin bir ləhzə canimdən mənim,
Mehri-hüsnin yeg durur, ruhi-rəvanimdən mənim.

Gül-yüzünü yad edəndə, ey pəriru, qönçə ləb,
Od çıxar susəntəki hərdəm zəbanimdən mənim.

Əksi-sayəndir vücudim, ey boyun sərvi-rəvan,
Getməsün sayən sənin bir ləhzə yanimdən mənim,

Pərtövi-xyrşidi-ruyini görəndə, zərrə tək,
Bulmaya heç kimsənə namü nişanimdən mənim.

Firqəti qəsd etmədin, miskin Xətai xəstəyə,
Bir xəbər ver, ey səba, ol gülsitanimdən mənim.

* * *

Batinim hicrində cana, dobdolu qandır mənim,
El yüzündə zahirim gül kimi xəndandır mənim.

Зəhri-Hicrin ləşgərindən kişvəri-canə nə ğəm,
Çün xəyalın könlümün təxtində sultandır mənim.

Bülbüli-zarəm, yüzün bağı-gülüstanım durur,
Ol gülüstan üstünə zülfin şəbistandır mənim.

Çeşmi-məstin gecələr neçün oyanmaz xabdən,
Kim işim hər sübhü şam ah ilə əfğandır mənim.

Bu Xətaiyə rəqibin fitnəsi kar eyləməz,
Daima çün dəstigirim, fəzli-sübhandır mənim.

* * *

Ta məni ayırdı dövran sovlü yarımdan mənim.
Incidi gögdə məlayik ahü zarimdan mənim.

Surətin gördüm, nigara, valehü sövdaiyəm,
Firqətin dövr eylədi, səbrü qərarımdan mənim.

Ey pəripeykər, səni ondan bərü kim görmüşəm,
Hüsnin ayırdı qərarü ixtiyarımdan mənim.

Həsrətəm Yəqubtək, Yusif yüzünə ey səba,
Tanrı üçün bir xəbər algil, nigarımdan mənim.

Ey Xətai, hər tükün titrər xəzan yaprağı tək,
Ta məni dur etdi dövran nobaharımdan mənim.

* * *

Ol pəri eşqinə mən candan giriftar olmuşam.
Kim fəraqü möhnətində ruzü şəb zar olmuşam.

Taki düşdüm ol nigarın məh yüzü hicranına,
Dərd ilən, səyyarətək, hər gecə bidar olmuşam.

Taki gülzari-cəmalından cüdayəm, ey sənəm,
Hər zaman bülbül təki dər eşqi gülzar olmuşam.

Çünki eşqin gəncini könlümdə pünhan eylədim,
Ruzü şəb ol gəncə mən hərdəm nigəhdar olmuşam.

Ta səni gördi rəqib ilən Xətai xəstədil,
Dəmbədəm yanır vücudum, sərbəsər nar olmuşam.

Ey pəri, şirin ləbin eşqində Fərhad olmuşam.
Ta sana qul olmuşam, aləmdə azad olmuşam.

Taki, səndən ayru düşdüm, ey dilaramım mənim,
Dəmbədəm dər naləvü əfğanü fəryad olmuşam.

Gərçi ğəmginəm qəmi-hicrində, ey arami-can,
Ta səni gördü gözüm ğəmgin ikən şad olmuşam.

Ey sənəm bu möhnəti-hicrü fəraqından sənin,
Gər xərab idim, vəli vəslindən abad olmuşam.

Ta səni gördi Xətai bilməz özün xandadır,
Ta sana mən aşina buldum, özüm yad olmuşam.

* * *

Sənmisən yanımda cana, yoxsa xabımdır mənim?
Kim fələkdən yerə enmiş mahitabımdır mənim?

Eşigində dəmbədəm baran degildir su səpən,
Çeşmeyi-dildən çıxan çeşmi-pürabımdır mənim.

Ey rəqiba, sən buludtək arada olma hicab,
Hüsni onun dünyada bir afitabımdır mənim.

Sanmanız kim gəştidir dəryalər üstə seyr edən,
Gözlərim yaşında bu çeşmi-hübabımdır mənim.

Aytım: ey dilbər, Xətaiyə cəfalər qılma çox,
Dedi kim: qəm çəkməgil, nazü itabımdır mənim.

* * *

Sənintək dilbəri-canana yetdim,
Zi hicran ölmüş ikən, canə yetdim.

Saçın küfrinə olmuşdum giriftar.
Yüzünü görgəcin imanə yetdim.

Eşigin itlərilə həmnişinəm,
Nə dövlətli qulam sultanə yetdim.

Könül qalmışdı hicran zülmətində,
Ləbindən çeşmeyi-heyvanə yetdim.

Ğəmindən gözlərim kövkəb kimidir,
Şükür kim bir məhi-tabanə yetdim.

Misali-qətrə idim, qətrə qaldım,
Behəmdüllah yenə ümmanə yetdim.

Xətai xəstədir vəslin gədası,
Qapından vayə-vü ehsanə yetdim.

Cəmalın gülşəniçün mürği-zarəm,
Nədən kim həsrəti-ol mərği-zarəm.

Bu mənidən xilas olmaz ğəmindən,
Vüsalindən sənin ümmidvarəm,

Cəmalın vərdini gülşəndə gördüm,
Fəraqından saçıntək biqərarəm.

Yüzünü görməyə can vermədim çün,
Bu işimdən bəğayət şərmsarəm.

Xətai, ömr xətm oldu, hənuz, ah!
Cəmalın görmək üçün intizarəm.

* * *

Vüsalindən sənin dur oldu könlüm,
Qəti bizarü bizur oldu könlüm.

Dili-viranimə ta gəldi eşqin,
Sanasan beyti-məmur oldu könlüm.

Cəmalın ta ki, gördüm ey pəriru,
Yüzin şövqilə pürnur oldu könlüm.

Cəfavü möhnətin ta gəldi canə,
Bəlalərdən qamu dur oldu könlüm.

Gözündən çün iraq oldu Xətai,
Qəti bimarü rəncur oldu könlüm.

* * *

Ey pərivəş hüsni-gəncim, yar, səndən küsmüşəm.
Ləbi şəkkər, dişi incim, yar səndən küsmüşəm.

Ayda, ildə bir gəzər, gözüm görər, yüzin sənin,
Ey mənim görəki güvəncim, yar, səndən küsmüşəm.

Gögdə istərdim səni, mən yerdə gördüm bigüman,
Töhfə, qüdrət, mahi-əncüm, yar, səndən küsmüşəm.

Yar yarı böylə sorar, ey vəfasız bivəfa?
Həddən ötdü dərdü rəncim, yar, səndən küsmüşəm.

Bu Xətai gərçi kuyindən dilər, dur olmaya,
Vara bilmən şuxü şəncim, yar, səndən küsmüşəm.

* * *

Ta kim ey dilbər, vüsalin getdi yanımdan mənim,
Dürlü möhnətlər keçər, hər ləhzə canımdan mənim.

Gər vücudim qəbr içində,yüz min il qalsa müdam,

Çıxmağa bu nar eşqin üstüxanımdan mənim.

Xanüman əhvalini məndən fəraqın sormasın,
Keçmişəm səndən cüda öz xanümanimdən mənim.

Qəbrim üstinə səba, lütf eylə gəl, qılgil güzər.
Bir xəbər algil mana, canu cəhanımdan mənim.

Həq bilür səyyarə tək, gözümə uyxu gəlmədi,
Ta fələk qıldı cüda ol mehribanımdan mənim.

Novcəvan ikən məni hicran günü pir eylədi.
Taki düşmüşəm cüda ömrü cavanımdan mənim.

Qəddi xəm oldu qəmindən, bu Xətai xəstənin,
Ta cüda düşdi könül qaşi kəmanımdan mənim.

* * *

Ey cəmalında sənin nuri-ilahidir tamam,
Ol sifatın zikridir, fikrim həmişə sübhü şam.

Ol şəhənşahi-cahansan kim, qul olub qapuna,
Qənbərinin xidmətiçün Qeysərü Cəmdir ğulam.

Hələtadə həq sənə, çün saqiyi-mütləq dedi,
Abi-kövsərdən sənin dəstindədir, yaquti-cam.

Ol Əlisən kim qamü peyğəmbərə sənsən şəfi,
Cümlə bu ümmid ilə qapuna gəlir xasü am.

Çün sənin ovsafinə yetməz Xətainin sözü,
Uş bu əbyat üstə xətm oldu kəlamim, vəssəlam!

* * *

Gecə-gündüz istəgim dildarü yarım bulmuşam,
Canü dil qurtuldu ğəmdən, ğəmküsarım bulmuşam.

Gögdə istərdim mən ol mahimi buldum, yerdə uş,
Həmdlillah kim, könüldə intizarım bulmuşam.

Heç qərarım yoxdu, səbrim tükənmişdi, vəli,
Bərqərarəm kim, ənisi-ruzigarım bulmuşam.

Bəxtvarəm bəxt əlindən, şadmanəm dil fərəh,
Çünki mən canü könüldən ixtiyarım bulmuşam.

Var ikən könlüm açıldı, sərbüləndəm neşə kim,
Sərv boylu, ğönçə ləbli gülüzarım bulmuşam.

Зülməti-hicran yenə firuz buldu, getdi ğəm,
Taleim fərxəndə mahi-tabidarım bulmuşam.

Ey Xətai, şükr qıl, həq verdügünə ruzü şəb,
Süni sane qüdrəti-pərvərdigarım bulmuşam.

* * *

Ta ki, mən gördüm cəmalın, ey pərivəş dilbərim,
Mənzəri-xurşid tək, yaş ilə doldu gözlərim.

Bülbüli-zarəm yüzündən ayru taqət qılmazam
Kim, yüzündir bu cahan bağında vərdi-əhmərim.

Mən dəxi yad eyləmən, dünyadə cənnət bağını,
Ləblərin ta kim olubdur məşki-abi-kövsərim.

Şərbəti-hicrilə qılma, dilbəra, ağzımnı təlx,
Tutiyəm, ləlin durur qəndü nəbatü şəkkərim.

Neçə gündür ki, Xətai asitanın yastanur,
Sormadın bir gün ki, xanı ol qulami-kəmtərim?

* * *

Gözləri meyxanədir, meyxanəyə göndərmişəm,
Ləbləri peymanədir, peymanəyə göndərmişəm.

Dilbərin ağzı sədəfdir, dedilər, ey dilrüba.
Dişləri dürdanədir, dürdanəyə göndərmişəm.

Gözləri fəttanədir, saxla özün fəttanədən,

Ol xədəngi-ğəmzəni fəttanəyə göndərmişəm.

Canımın cananəsidir, şol nigarın ğəmzəsi,
Canıma nuş eylədim, cananəyə göndərmişəm.

Yandırır gör dəmbədəm, eşq odilən dilxəstəni.
Nuri-vahiddür bu gün, pərvanəyə göndərmişəm.

Bu Xətai söylədi, zülmat içindədir yəqin,
Yar mənə həmxanədir, həmxanəyə göndərmişəm.

* * *

Dərdü fəraqü həsrətilən canə gəlmişəm.
Küfri-saçınla vəchinə imanə gəlmişəm.

Zülfin şəbində təşnəyəm ol abi-ləlinə,
Zülmat içində çeşmeyi-heyvanə gəlmişəm.

Bir əndəlibi-kuhi-fəraq idim, ey sənəm,
Yüzünü görməgə bu gülüstanə gəlmişəm.

Xoş aqiləm ki, dünyada isbati-eşq üçün,
Divanə gəlmişəm, vəli divanə gəlmişəm.

Qapundan ayru oldu Xətai şikəstə hal,
Ümmid ilən eşiginə dərmanə gəlmişəm!

* * *

Ta ki, gördüm mən səni, aləmdə heyran olmuşam,
Naləvü əfğan edər, mən didə-giryan olmuşam.

Ta fəraqindən könül, məcruh olubdur hər zaman,
Dəmbədəmdir, naləvü fəryadü əfğan olmuşam.

Gül yüzün ovsafini, ta kim eşitdim, ey pəri,
Hüsninin bağında bir mürği-gülüstan olmuşam.

Necə cəm olsun bu könlüm sənsiz, ey arami-can,
Kim səri-zülfin kimi, ğəmdən pərişan olmuşam.

Ta dodağın cərəsindən qılmışam bir qətrə nuş,
Xızrtək sirabi-nuşi-abi-heyvan olmuşam:

Ey əzizim- firqətindən çıxmazam ğəmxanədən,
Sən təki Yusifdən ayrı, piri-Kənan olmuşam.

Bu Xətai ta hilal qaşlarını gördü sənin,
Şol mübarək tələtin eydinə qurban olmuşam.

* * *

Dünyəvü üqbadə səntək yari-qəmxar istərəm,
Xəlq edər divarə səcdə, bən də didar istərəm.

Tutitək təlx oldu ağzım, istərəm şəkkər ləbin,
Bülbüli-sərkəştəyəm hər gündə gülzar istərəm.

Hər vəfasız dilbərə vermən könül, ey dilrüba
Bir sənintək dilbəri-yari-vəfadar istərəm.

Çün sən ey, dərdim təbibi, etməsən dərmanımı.
Bu vücudi-zarimi hər gündə bimar istərəm.

Bu Xətai bəndə ol qaşın quliyəm sidq ilən,
Qılmışam bir qatilə iqrar, nə inkar istərəm.

Ey can, mən cəmalını gördükcə, can derəm,
Görsət kim, ol cəmalını görsəm, rəvan derəm.

Bir şəmə gər götürsə səba buyi-zülfi-yar,
Başilə əqlü canü könül tərcüman derəm.

Vəqti-əcəl gəlürsə mələk can üçün mənə.
Yüzünü görmədin ona canım xaçan derəm.

Hər kim ki, gül yüzün xəbərini gətirsə yar,
Mən anə müjdə yerü gögü asiman derəm.

Dedi Xətai dilbərə: lütfin nədir mənə,
Dedi: yüzündə aşiqə min gülüstan derəm.

* * *

Mənəm ki, bu zəmanə şimdi gəldim,
Rəvan oldum, rəvanə şimdi gəldim.

Aşığam məstü heyran, şahə çün mən,
Mühübbəm, xanədanə şimdi gəldim.

Şəha, müştaq idim, ğayətdə billah!
Şükr kim asitanə şimdi gəldim!

Yezidü müşrikin kökün kəsərəm,
Çirağam, yana-yana şimdi gəldim.

Əzəldən gəlmişəm şah əmri ilən,
Sağınmagil cəhanə şimdi gəldim.

Mühübbəm on iki şahə əzəldən,
Vəleykin bu dükanə şimdi gəldim.

Süleyman xatəmi, Musa əsasi,
Cahanda Nuh-tufanə şimdi gəldim,

Məhəmməd möcüzü, şah Zülfqari,
Əlimdədir nişanə, şimdi gəldim.

Xəvaric əhlini qoyman cəhanə,
Xətaiyəm cəhanə şimdi gəldim.

* * *

Əzəldən eşqilə divanə gəldim,
Yerim meyxanədir, məstanə gəldim.

Həzaran dona girdim, mən dolandım,
Bu gün xəsm ilə mən meydanə gəldim

Imamımdır mənim ol şahi-mərdan,
Bu gün nəsli-Əli divanə gəldim.

Imam eşqinə çalaram qılıncı,
Münafiq qırmağa mərdanə gəldim.

Mənəm bunda Xətai Heydər oğlu,
Şu Ismayıl kimi qurbanə gəldim.

* * *

Ol pəripeykər sənəm cismimdə canımdır mənim,
Getməsün könlümdən ol, ruhi-rəvanımdır mənim.

Sordum: ağzın zərrəmi, ya qönçəmidir, ya dəhan?
Bu sözüm, yoxsa xəyalım, ya gümanımdır mənim.

Görəli ahu gözün, eşqilə Məcnun olmuşam,
Ol səbəbdən kuhü səhra xanimanımdır mənim.

Sərvə bənzətdin boyunu, ey rəqibi-kəmnəzər,
Necə dersən sərv onu, ömri-cavanımdır mənim.

Zülfi-müşkin oxudum, aydır ki: əbsəm, söyləmə!
Müşk daxi bir türabi - asitanımdır mənim.

Gözmidir, ya çeşmi-ahu, yoxsa nərgis məstdir?
Yüzmidir ol, yoxsa mahi-asimanımdır mənim.

Sordular kim: ey Xətai, necə sevdin yari sən?
Dedi: yoxdur ixtiyarım, dilistanımdır mənim.

* * *

Mən səni candan sevirəm, ey dilaramim mənim,
Şol səbəbdən zarü giryan keçdi əyyamim mənim.

Gecəm ilə gündüzüm, fərq edə bilməm, ey sənəm,
Ruy ilən zülfin olubdur, sübh ilən şamım mənim.

Ruzü şər bülbültəki fəryadü zaridir işim,
Ta yüzindən ayru düşdüm, ey güləndamım mənim.

Munca kim cövri-cəfa çəkdim mənə yar olmadı.
Ol sənəmdiz bilmənəm, nolur sərəncamım mənim.

Bu Xətai dünyada hüşyar olmaz bir zaman,

Ta kim ol peymanəyi ləlindurur camım mənim.

* * *

Könüldə eşqini cantək, dilərdim,
Saçın küfrini imantək, dilərdim.

Könül bimar olanda hicr odunda,
Visalın dərdə-dərmantək, dilərdim.

Mənəm diltəşnə səhralarda daim,
Ləbini abi-heyvantək, dilərdim.

Qalanda zülməti-hicran evində,
Cəmalın şəmi-tabantək, dilərdim.

Xətai varsa vəslin gülşəninə,
Boyun sərvi-xuramantək, dilərdim.

* * *

Pürşərab olsun həmişə uş, bu cami-dustkam,
Məclis içrə düşməsün ol dust əlindən mey müdam.

Saqiya, ol cami sən doldur, təmamət sun bizə,
Ömrü nöqsan olsun anun, kim dedi onu həram.

Badədən pürdür sürahi, damənində ol müdam,
Sanəsən güllər bitər, pəhluyi-sərvi-xoş xüram.

Зəhi gülzari-müsəffa, zəhi cami-pürsəfa,
Ol bizə eylər təvazö, biz ona hərdəm səlam.

Zikrü fikrim hərdəm ol sultani-aləmdir mənim.
Bu Xətai xəstə anin Qənbərinə bir qulam.

* * *

Ey gül yanağlu, qəddinə sərvi-rəvan derəm,
Eşqin yolunda canımı versəm, rəvan derəm.

Dil ahusinə etməgə peyvəstə, ey pəri,
Kirpüklərin oxunavü qaşun, kəman derəm.

Bir zərəcə cəmalını ərz eyləsən mənə,
Canivü həm cahani sənə, tərcüman derəm.

Qəddin qiyamə gəlsə, qiyamət nişanıdır,
Fəttan gözünə fitneyi-axır zaman derəm.

Sorsa, Xətai kimdir, eşigimdə ol pəri,
Bir binəvayi-xəstədilü natəvan derəm.

* * *

Yer yox ikən, gög yox ikən, ta əzəldən var idim,
Gövhərin yekdanəsindən iləri pərgar idim.

Gövhəri ab eylədim, tutdu cahanı sərbəsər,
Yeri, gögi, ərşü kürsi yarədən səttar idim.

Gah hüseynilən belə pustimi soydu qadilər,
Gah o Mənsur donuna, girdim "ənəlhəq" dar idim.

Girdim Adəm cisminə, kimsənə bilməz sirrimi,
Mən bu Beytullah içində ta əzəldən var idim.

On səkkiz min aləmə, mən gərdiş ilə gəlmişəm.
Ol səbəbdən həqq ilə sirdar idim, sərdar idim.

Dünyasından mən onun sirrin bilirdim, ol mənim,
Dəryanın altındakı sac qızdıran ənnar idim.

Mən Xətaiyəm, həqi həq tanımışam bigüman,
Onun üçün ol yaratdı, mən ona dərkar idim.

* * *

Yüzün görəndə, ey sənəm, allaha şükr edim,
Sürtdüm üzümü torpağa, dərgahə şükr edim.

Gərçi yüzündən ayrıyam, amma xəyalinə,

Hicran şəbində göyə baxıb, mahə şükr edim.

Göründüyü, məlamətiyü aşiqəm vəli,
Bağrım yaxanda zahidi-gümrahə şükr edim.

Ruzi-əzəldə gördü səni bir nəzər gözüm,
Ömrümcə baxuban, o nəzərgahə şükr edim.

Bəndə Xətai düşmüş idi yardən iraq,
Yetdim çü asitani-şəhənşahə, şükr edim.

* * *

Bu cahan mülkündə mən sən yarə möhtac olmuşam,
Hər zaman ol yar ilə didarə möhtac olmuşam.

Bülbüli-məstəm, şəha, bimarü zarəm ruzü şəb,
Arizuyi-gül qəmindən xarə möhtac olmuşam.

Girmişəm bazari-eşqə bir xiridar istərəm,
Istəmən sudü ziyan, girdarə möhtac olmuşam.

Eşq içində valehü sərməstü heyranəm vəli,
Gör necə Mənsur təki mən darə möhtac olmuşam.

Söz içində bu Xətainin cahan möhtacidir,
Bir nəfəs səndən, şəha, göftarə möhtac olmuşam.

Hüsnini mən Yusifi-Kənanə nisbət qılmışam,
Qılmışam nisbət vəli, şahanə nisbət qılmışam.

Canımi tərh etmişəm yolunda, ey arami-can,
Könlüm içində xəyalın canə nisbət qılmışam.

Dişlərin incu, ləbin mərcandır, ey bəhri-kərəm,
Həlqeyi-dövri-dəhanın kanə nisbət qılmışam.

Ey şəhi-xubani-aləm bağ içində mən sənin,
Boyunu sərvə, saçın reyhanə nisbət qılmışam.

Bu Xətai bir qulundur asitanında sənin,
Mürvət eylə, mən səni sultanə nisbət qılmışam.

* * *

Ey həbibim, sən təki ziba cəmali sevmişəm,
Əqli kamil hüsnə bay, bir doğru hali sevmişəm.

Sevmişəm bir lalərüx, bir cadu gözlü dilbəri,
Höqqəyi-mərcantək ağızı, xəttü xali sevmişəm.

Yüzü gül, gül zülfi sünbül, gözləri ceyran kimi,
Qaşları şol yayə bənzər, ol hilali sevmişəm.

Ləli-meykunun sənin, bir məclis içrə dəmbədəm.
Saqinin çəngində ol abi-zülali sevmişəm.

Xeyli dəmdir kim, Xətai yarının vəsfin yazar,
Birinə min dürr anın, didarü xali sevmişəm.

* * *

Könül verdim, cəfasın bilməz idim,
"Bəli" dedim, bəlasın bilməz idim.

Ləbinə can dedimsə, tökmə qanım,
Sorub, səndən bahasın bilməz idim.

Vüsalindən doyunca almadım kam,
Anın ruzi-cəzasın bilməz idim.

Saçın pürçin dedim, bəndinə düşdüm,
Bu çin söznün xətasın bilməz idim.

Xətai tələtin həqdən dilərdi,
Qəbul olmuş duasın bilməz idim.

* * *

Xəyalimdir mənim, ya düşdə gördüm,
Behəmdullah cəmalın üştə gördüm.

Sözün hər biri gövhər olduğuyçun,
Asılmışdır həmişə guşdə gördüm.

Necə ki, bilicisən əpsəm olgil,
Səadət olmağı xamuşdə gördüm.

Bəlasindən bu eşqinin sağıngil.
Yüküş aşiqləri sərgəştə gördüm.

Sənin ol zülfünin hər bir qılını.
Xətai boynuna bir riştə gördüm.

* * *

Bu gün mən bir büti-məhparə gördüm,
Əlindən yürəgim sədparə gördüm.

Məni səndən sorar olsa səba,de!
Zəifü xəstəvü avarə gördüm.

Qara zülfin görəndə, ey həbibim,
Könül meyl eylədi zünnarə gördüm.

Çəməndə gəşt edər gördüm həbibi,
Tərəhhüm qılmadi, yalvarə gördüm.

Necə miskin Xətai qanın içmiş,
Şol iki nərkisi-xunxarə gördüm.

* * *

Avlaxda bu gün avlarikən, yarə yoluxdum,
Bir aydan-arı, gün kimi didarə yoluxdum.

Biçarə könül güzgüsü açıldı səfadən,
Hey-hey, nə əcəb ahuyi-tatarə yoluxdum.

Dün varmış idim bağçaya gül dərməyə amma,
Sundum əlimi bir gülə, sədxarə yoluxdum.

Çox mehrü vəfa umar idim-yardən amma,
Bir cövri yüküş yari-cəfakarə yoluxdum.

Şah eşginə səcdə qılıbdır bu Xətai,
Bəhri-Nəcəfə irdimü şəhvarə yoluxdum.

* * *

Könlüm fəraq içində cəmalın dilər sənin,
Baxmaz çinarə, qəddi-şümalın dilər sənin.

Nov ayı gögdə istər isə xəlq, eyd üçün
Çeşmim həmişə qaşi-hilalin dilər sənin.

Ya rəb, zəvalın olmasun, ey aftabi-hüsn,
Aşiq cahanda hüsni-kəmalın dilər sənin.

Dünyadə gərçi olmadı vəslin mənə nəsib
Könlüm gözümdə xeyli xəyalın dilər sənin.

Ta kim, Xətai gördü yüzün, ey məhi-Xötən,
Səhrayi-dildə çeşmi-ğəzalın dilər sənin.

* * *

Cana, ğəmində qismi-cəfadır Xətainin,
Leykin dilində möhrü vəfadır Xətainin.

Ləlin əgər verürsə dəva, dərdməndinə,
Bir busəsinə cani fədadır Xətainin.

Hərdəm ki, xaki-payini der tutiyayi-çeşm,
Giryan gözünə eyni şəfadır Xətainin.

Ta görmüşəm yüzün günəşin, ey qəmərliqa.
Hərdəm dilində şəmsü zühadir Xətainin.

Könlün alub, bəhasini versən vüsal ona,
Mürvət sənin bu işdə, rizadır Xətainin.

Ta ağ yüzündə çin saçındır məqami-dil,
Iqlimi Rumü-Çinü Xətadır Xətainin.

Gəldi Xətai qapuna vergil murad ona,
Hüsnin həqinə, zikri-duadır Xətainin.

* * *

Ta necə xab içində xəyalın görüm sənin,
Vəqti durur ki, şimdi cəmalın görüm sənin.

Dərdü fəraq içində qəti zarəm, ey sənəm,
Bir gün ola ki, ruzi-visalın görüm sənin.

Yetdi kəmalə, ey ğəmi-hicran cəfalərin
Şimdi məhəl durur ki, zəvalın görüm sənin.

Canımni eydi-vəslinə qurban edim rəvan,
Bir gün ola ki, qaşi-hilalın görüm sənin.

Yarəb, Xətai görməsün ol möhnətü fəraq,
Yetib vüsalə, rəfi məlalın görüm sənin.

* * *

Ta ki, sən ey qönçə ləb, ləlini xəndan eylədin,
Dərdə saldın lalətək, bağrım qara qan eylədin.

Eşqiniz qıldı müsəxxər, bu vücudim şəhrini,
Ta ki, mehrini könül mülkində sultan eylədin.

Könlümə cəm oldu yüz min dürlü sövdayi-siyah,
Gül yüzün üstündə ta zülfin pərişan eylədin.

Ta ki, gülşən gəştinə çıxdın, əya gülrüx sənəm.
Bağça içində boyun sərvi-xuraman eylədin.

Qəhri-cövrin lütf qıldı bu Xətai xəstəyə,
Mərhəba, xoş gəldin, ey can, lütfü ehsan eylədin!

* * *

Ol günəş bir zərrədir, nuri-cəmalindən onun,
Utanıbdır sərvü ərər qəddi-balindən onun.

Ol zəmandan bərlü kim, yüzün görübdür göydə mah.
Gizlənibdir yengi ay, qaşi-hilalindən onun.

Gül yanağından qızardı, daim oldu şərmsar,
Rusiyəhdir müşki-ənbər, xətti-xalindən onun.

Yerdə bir ay nuridir, aləm ona heyran olub,
Ayü gün bir ləmədir hüsni-kəmalindən onun.

Bu Xətai xəstədil, kim dərdinin dərmanı yox,
Bir mədəd ola məgər kim, zülcəlalindən onun.

Dilbəra, mahim mənim, fərrüx cəmalındır sənin,
Gün dəxi şol tələti-fərxəndə halındır sənin,

Özgə gözlər göyə baxır, görmək üçün mahi-nov,
Eyd üçün mən baxdığım, qaşi-hilalındır sənin.

Dinləmən ahəngi-qümri, bülbülün sövti ki, var,

Güşi-dildə hər dəmadəm qeylü qalındır sənin.

Munca dəmdir dilbərin, gördün vüsalın, ey rəqib,
Çün kəmalə yetmədin, imdi zəvalındır sənin.

Xatəmi-mülki-Süleymanda Xətai xəstəyə,
Çünki bir muri-zəifi-payimalındır sənin.

* * *

Firqətin çəkdim nigara, şimdi yar olmazmisən?
Ixtiyarım getdi əldən, ixtiyar olmazmisən?

Intizarım həddən ötdü, hicr ilən oldum həlak,
Ğəmli könlüm halına, bir ğəmküsar olmazmisən?

Düşmədim sevda əlindən, bülbüli-can oldu lal,
Vəqti-güldür, çöhrən açıb, novbahar olmazmisən?

Munca möhnət çəkdim, ey dil, zülməti-hicran şəbi.
Ol məhin vəslinə yetdün, bəxtiyar olmazmisən?

Gər günahın çoxdur, ey miskin Xətai, ğəm yemə,
Rəhmətinə xaliqin ümmidvar olmazmisən?

* * *

Gəl ey dilbər, tənimdə can olubsan,
Nə canım, bəlkə həm canan olubsan.

Hədisi-Mustafadır "əkrəmüzzef
Könül mülkində xoş mehman olubsan.

Əzəldən kovkəbi-rəxşan idin sən,
Bu dövranda məhi-taban olubsan.

Könül, ta gül yanağın gördün anun,
Oxu, kim bülbüli-xoşxan olubsan.

Xətai, könlin aldın xəndə birlən,
Əya, gül bərgisən xəndan olubsan!

* * *

Qarşudan dün gəldin, ey sərvi-rəvanım, sənmidin?
Zində qıldın, uş, bu cansiz cismi, canım, sənmisən?

Dün xəyal ilən pəritək, əzm qıldın suyi-mən,
Bəs rəvan keçdin, əya ruhi-rəvanım, sənmidin?

Sirrimi pünhan edərdim xəlqə, çün gördim səni,
Xəlqə faş oldu qamu sirri-nihanım, sənmidin?

Munca eşqin barı çəkdi, bu Xətai cövr ilən,
Sormadın bir qatlə, hali-pəhləvanım, sənmidin?

Dedi ol məh: gün nədir? Dedim: cəmalındır sənin!
Ay dəxi şol tələti-fərxəndə falındır sənin.

Ruzi-meraci-nəbi, vəslin günidür ey mələk,
Qabi-qövseyn ol du əbruyi-hilalındır sənin.

Dilbərin vəsli-kəmalın çox görübsən, ey rəqib,
Ey kəmalə yetməmiş, imdi zəvalındır sənin.

Ağzımı təlx eylədi hicrin, təkəllüm qıl mana,
Tutiyi-şəkkər şikən, şirin məqalındır sənin.

Ey Süleymani-zəmanə aşiqin sor halını,
Kim qapında mur nisbət payimalındır sənin.

Ay yüzünin səfhəsidir ayəti "fəthün qərib",
Hərfi-nöqtə ol yüz üstə, xəttü xalındır sənin.

Danla derlər, dideyi, mömin liqayi-həq görür,
Bu Xətai xəstəyə ruzi vüsalındır sənin.

* * *

Aqibət, ey məh, məni aləmdə heyran eylədin,
Çeşmimi giryan qılıb bağrımı büryan eylədin.

Xatirim məcmu ikən aşuftə qıldın, ey pəri,
Sən anı zülfin kimi əmdən pərişan eylədin.

Şol günəştək hicrdən ey tölbə, könlüm buldu kim,
Qönçətək başdan-başa çaki-giriban eylədin.

Dil ara aşiqliyim pünhan ikən, sən ey pəri,
Xalq arasən anı yüz dillərdə dəstan eylədin.

Cövri-eşqin, ey həbibim, öylə həddən ötdü kim,
Bu Xətai xəstəyə qanımnı asan eylədin.

* * *

Sataşdı ta mana məstanə çeşmin,
Yazıbdır adımi dəstanə çeşmin.

Məgər kafirdir ol, mehrab içində,
Oturmuş, gəlməz heç imanə çeşmin?

Geyibdir qaranı zahid kimi ol,
Mey içməkdir işi rindanə çeşmin.

Içibdir qanımı derəm inanmaz,
Deyim, mən kim, sana inanə çeşmin.

* * *

Xətü xalinlə zülfindir, dəlili əhli-ürfanın,
Ki, andan aşikar oldu bəyani elmi-Quranın.

Götürdün pərdə yüzündən bəhəmdüllah ki, ey dilbər.
Səni gördü xəcalətdən qaraldı yüzi şeytanın.

Rüxün, yarəb, nə güldür kim, fəğanə düşdü bülbüllər,
Ki, şövqindən anın hər dəm hüzuri var gülüstanın.

Əya sultani-adil kim, işim sənsiz keçər müşkül,
Budur səndən müradim kim, gədadən kəsmə ehsanın.

Cənabi-asitanında, diriğa, qiymətim yoxdur,
Vüsalın özgələr gördi, məni yandırdı hicranın.

Qaşilə kipriyin, eynin, nə sehri-Samiridir kim.
Oların məkrü alından cəhanı dutdu dastanın?

Xətai çeşmi-məstindən həbibin ehtiraz eylə,
Əgər qanın tökər hər dəm ki, oldur canü cananın.

* * *

Sünbülini arizin dövründə əfşan eylədin,
Xatiri-məcmuimi ğəmdən pərişan eylədin.

Xoş məqami-əzəm olmuşdur, bu könlüm guşəsi,
Bilməzəm, yarəb, nədən cövr ilə viran eylədin.

Istər idim sayeyi-vəslində, ey can, dincələm,
Üştə zülm etdin mana vəslini hicran eylədin.

Çeşmi-məstindən həzaran fitnə saldın könlümə,
Türki-yəğmaçi kimi, billah, yüküş qan eylədin.

Bu Xətaini çıxardınmı könüldən, ey həbib,
De məgər özgələr ilən əhdü peyman eylədin?

* * *

Dilbəra dərdi-fəraqın qoymadı cismimdə can,
Onca axdı qanlu yaşım, qalmadı bağrıida qan.

Ta səri-zülfin sənin yüz üstə gördüm, ey pəri,
Sən məni sövdayə saldın, ey məhi-namehriban.

Kim sənin yüzün durur xurşidi xavər nisbəti,
Qaşlarınlən gözlərindür fitneyi-axırzaman.

Dün demişsən kim, sənə, yüz göstərübən can alam,
Yüzünü göstərmədin, aldın rəvanimdən-rəvan.

Rumi-ruyində Xətai, ta görübdür ruyi-həq,
Cümleyi-aləm gözündə, ruyi-həqqindir nişan.

* * *

Könlüm istər vəslini, ey suvlü canan, yengidən,
Abi-ləlindən qılam bu dərdə dərman yengidən.

Yüzünə şeytan kimi, ta qılmadı zahid sücud,
Mütləqa kafərdir ol, götürsün iman yengidən.

Eşq gəldi könlimə, hökm etdi canım mülkinə,
Şükr, kim, öz təxtinə, uş, gəldi sultan yengidin.

Gəl vəfa rəsmin aradan sən götürmə, mən dəxi,
Qılalı bir sidq ilən, bir əhdü peyman yengidən.

Зülfilən xəttü ləbini kim ki, gördü söylədi,
Xızr ilən zülmatə girmiş, abi-heyvan yengidən.

Mahi-rüxsarın görüb, iqrarə gəldi müddəi,
Çün zühur oldu yüzindən nuri-iman yengidən.

Qapuna gəldi gədatək, bu Xətai, xəstədil,
Sən ona qıl, ey sənəm, bir lütfi-ehsan yengidən.

* * *

Səndən özgə, dilbəra, heç kim mana yar olmasun,
Cövri-eşqindən mənim tək kimsə bimar olmasun.

Kafərin rəhmi gəlür, mən dərdməndin halinə,
Leyk kafər səntəki yari-sitəmkar olmasun.

Istəməz bu xəstə könlüm özgələrnin minnətin,
Canıma vəslindən özgə nəstə ğəmxar olmasun.

Gərçi bülbüllər qamu gülzarı istər zar-zar,
Səndən özgə könlümə aləmdə gülzar olmasun.

Bu Xətai xəstəni divanə zahid məst oxur,
Eşqiniz canimdə ol bir ləhzə hüşyar olmasun.

* * *

Dilbəra, gözdən cəmalın bir nəfəs dur olmasun,
Yaşlu çeşmimdə yüzindən ayru heç nur olmasun.

Ta ki, eşqinlə sənin məmur olubdur dil evi,
Eşqin ol viranədən bir ləhzə məzur olmasun.

Əbri-neysan ta cəmalın gülşəninə su verür,
Qətreyi-yaşimdən özgə onda yəğmur olmasun.

Ta ki, səndən ayru düşdüm görmədim səbrü qərar,
Hiç aşiq dilbərindən zarü məhcur olmasun.

Ta səni sevdi Xətai oldu dəstan aləmə,
Kimsənə anun təki eşqində məşhur olmasun.

* * *

Aşiqi-dilxəstə gör dildarə döndərmiş yüzün
Aləmi tərh eyləmiş sən yarə döndərmiş yüzün.

Haşə-lillah kim, könül yüzün qapundan döndərə,
Bülbüli-biçarədir, gülzarə döndərmiş yüzün.

Döndərib zahid yüzin, divarə hər dəm yaş tökər.
Aşiqin divari yox, didarə döndərmiş yüzün.

Yarə döndərmiş yüzün görgəc, rəqibə söylədim,
Ol güli-xəndani gör kim, xarə döndərmiş yüzün.

Dünyadə məqsudinə hər kimsə yüzün döndərir,
Bu Xətaisə büti-əyyarə döndərmiş yüzün.

* * *

Cəmalın görəli can buldum, ey can,
Yüzini nuri-iman buldum, ey can.

Yüzün dərdində gərçi xəstə idim,
Vüsalin dərdə dərman buldum, ey can.

Sənin mehri-cəmalın, şükr lillah,
Könül təxtində sultan buldum, ey can.

Behəmd-illah ki, hicran zülmətində,
Ləbini abi-heyvan buldum, ey can.

Xətaiyəm əyağın torpağında,
Bu gün mülki-Süleyman buldum, ey can!

Səndən özgə yarım olsa, ey pərivəş simtən,
Asitanin çövrəsində qoy ki, xak olsun bədən!

Ol rəqiblər tənəsindən ehtirazın ta nədir,
Bəndəyə heç iltifatın yoxdurur, yarəb, nədən.

Ol yüzü gül, zülfi sünbül, qaməti sərvi-rəvan,
Ruzü şəb tutmuşdurur, çeşmim kənarında vətən.

Sorsam ol şirin dodağın, püstəmidir, ya nabat,
Yarəb, ol nazik vücudin ya səmindir, ya səmən?

Çini-zülfində Xətan, ta dutubdur məskənin,
Yarəb, ol gülgün yanağın gülmidir, ya nəstərən?

* * *

Üş yenə güllər açıldı, xari söylən gəlməsün,
Söhbəti-xasdır bu gün, əğyarə söylən gəlməsün.

Gəlməsün meyxanəyə, vəhdətdə qoyma müddəi,
Abi-kövsərdən içən xümmarə, söylən gəlməsün.

Bir hərəmdir bu ki, iqrar əhlidir, məhrəm ona,
Munda naməhrəm düşər inkarə, söylən gəlməsün.

Eyşü işrət dəmidir, eşq əhlinə edin səlah,
Yüzü çirkin, xui-bədkirdarə söylən gəlməsün.

Çünki sərrafüz, bu bazar içrə gövhər görməniz,
Almazız hər möhrədən, bazarə söylən gəlməsün.

Sərxoşuz ruzi-əzəl peymanə şahdan içmişüz,
Bu qədəhdən içməyən hüşyarə, söylən gəlməsün.

Çün Xətaidir, bu gün gülzari-vəhdət bülbüli,
Dəxi, ol zaği-siyəh gülzarə söylən gəlməsün.

* * *

Can durur cismimdə eşqin, canım əldən getməsün,
Can gedərsə ğəm degil, cananım əldən getməsün.

Зülfini rüxsarın üstə salma, cana, tanrıçün,
Küfri-imanım dutub, imanım əldən getməsün.

Xəttü xalın dutmuş olləlin kənarında məqam,
Eylə qıl, kim çeşməyi-heyvanım əldən getməsün.

Ta ki, eşqin dutdi bu könlüm evində məskənin,
Həmdəm olmuşam ona, mehmanım əldən getməsün.

Bu cahanda getsə-getsin malü mülkü təxtü rəxt,
Ey Xətai, ğəm yemə, sübhanım əldən getməsün.

* * *

Mən sənə daim çü yarəm, sən mənə əğyarsən,
Məndən özgə cümleyi-üşşaqə sən dildarsən.

Görəyim, allah səni badi-fənadən saxlasın,
Kim cahan bağında sən bir sərvi-xoş rəftarsən.

Çünki ol mahin cəmalın istəməzdin görməyi,
Hər gecə, çeşmim, nədən kövkəb kimi bidarsən?

Ey pəri, çün kim təbibi-dərdi-eşq olmuş ləbin,
Bəs nədəndir sən həmişə gözləri bimarsən?

Bu Xətai saçların çinində çin-çin bağlıdur,
Olmanam çindən pərişan, çün mənə ğəmxarsən.

* * *

Ey ki, heyrandır könül, sən dilbəri-dildar üçün,
Qamətin sərvi-rəvandır, rüxlərin gülzar üçün.

Ey təbibi-əhli-ürfan, bir dəva qıl dərdimə,
Xəstəhal oldu könül sən gözləri bimar üçün.

Зahida, çox tənə qılma, məzhəbi-aşiqlərə,
Sən çü divar əhlisən, mən aşiqəm didar üçün.

Ey könül, ol dilbərin möhnətlərindən incimə,
Kimsə kim, gül dərmək istər, qayramaz ol xar üçün.

Bu Xətainin kəlamın qıl qəbul, ey görkə bay,
Zikrdir hərdəm duası hüsni-bərxurdar üçün.

* * *

Surətin gördüm nigara, məstü heyranəm bu gün,
Ol qara zülfün təki, qəmdən pərişanəm bu gün.

Dünyada hər kim ki, yüzin gördi aləm şahidir,
Ta yüzini görmişəm, mən dəxi sultanəm bu gün.

Sən məni qulluğa məqbul eyləgil, ya eyləmə,
Asitanəndə sənin, ey şah, dərbanəm bu gün.

Asitanin itlərindən ta ki, bulmişəm şərəf,
Ey pəri, eşqində mən mehr ilə səgbanəm bu gün.

Der Xətai, ta əzəldən qulluğa xət vermişəm,
Hər nə kim, hökm eyləsən, əmrində fərmanəm bu gün.

* * *

Ey ki, çox düşdüm fəraqindon fəğanü vayə mən,
Eşqi-zülfindən müdami düşmüşəm sevdayə mən.

Ta sənin gülgün yanağın görmüşəm, ey məhliqa,
Gülşən içrə baxmazam hərgiz güli-həmrayə mən.

Hüsni-ruyindən kim, ol xuroşidi-aləm nur alur,
Heyf ola nisbət qılam mehri-ruxini ayə mən.

Bağ ilən bustan içində sərvə qılman iltifat,
Ta ki, qıldım bir nəzər, şol qaməti-balayə mən.

Ta könül oldu sənin ruzi-vüsalindən cüda,
Bu Xətai dilşikəstə eşq ilən həmsayə mən.

* * *

Görmək istər yüzüni eşqilə bu can şimdidən,
Ey pəri, vəslilə qılgil, dərdə dərman şimdidən.

Zahidi gümrahə göstər yüzin ey nüri-ilah,
Ta kim ol kafər gətirsün həqqə iman şimdidən.

Qəmdə zülfintək pərişan oldu ol nikbət rəqib,
Yüz səadət bəndəyə göstərdi dövran şimdidən.

Tifl ikən dilbər dilər, kim rəf edüb yüzdən niqab,
Zərrəni gör kim olur xurşidi-taban şimdidən.

Ey Xətai, fikri-bikrin eylədin əşarə sərf,
Dutdu ürfan məclisin dəftərlə divan şimdidən.

* * *

Hər gələn dünya mənəm der, sən qədim bünyadsən,
Cümlənin könlün alıbsan, nə əcəb səyyadəsən?!

Hər kəsə bir yüz ilə verdin muradın dünyada,
Xızr olan buldu həyatı, bildi kim, zülmatsən.

Hər kiminlən oynadın, çəkdin-çevirdin çərxini,
Hiç arif nəqşini duymaz, əcəb nərradisən.

Dünyanın malıvü mülki, gəncinə aldanma kim,
Əvvəli rizqü nişatdır, axıri şəhmatsən.

Ey Xətai, sən cahanın cövrünə şad ol müdam,
Çünki sevgin dust iləndür, eşq ilə ustadsən.

* * *

Yüzündür sureyi-Yusif, dodağın abi-kövsərdən,
Yüzün Tuba durur əmma, saçındir sünbüli-tərdən.

Cəmalın "Hazihi cənnət", dedi həq "fədxülu fiha",
Təala şanəhu əkbər, yanağın virdi-əhmərdən.

Üzarın yüzüdür Yasin, onun şənindədir Əlhəmd,
Ləbin yaquti-əhmərdir, dişin lölöyi gövhərdən.

Qaşındır qabi-qövseyni, saçın zilli-ilahidir,
Ziyad olmuşdurur cana, cəmalın şəmi-xavərdən.

Yüzüni sureyi-Ənam oxudum qudrət-allahdan,
Xətai bulmadı bir dəm xilas allahü əkbərdən.

* * *

Müşkin saçına taki, sənəm çaldı şanəsin,
Sədparə qıldı can quşunun aşiyanəsin.

Ləlinə, can baha dedi, verdim rəvan ona,
Ol bivəfayi gör ki, gedərməz bəhanəsin.

Eşqin ki, gəldi mehr ilə şəhri-vücudimə,
Mehmandır ol ki, canü könül tutdu xanəsin.

Munca ki, göz yaşın tökərəm, bulmazam xilas,
Eşqin könüldə yığdı tükənməz xəzanəsin.

Ta ki, Xətai gördü onun çeşmi-məstini,
Heyran durur ki, gözdə bilməz zəmanəsin.

* * *

Gəl ki, dərdi-bidəva dərmanə gəlsün yengidən,
Tən Məsiha ləblərindən canə gəlsün yengidən.

Zülməti-zülfində kamin tapmadım, hökm eylə kim.
Ta Skəndər çeşmeyi-heyvanə gəlsün yengidən.

Ğəm ki, dün meydani-eşqində mənimlə qıldı rəzm.
Onda məlum olmadı, meydanə gəlsün yengidən.

Çün rəqib ömrinə taət qılmadı, mərdud qıl,
Tuqi-lənət ta kim, ol şeytanə gəlsün yengidən.

Eşigin qulluğuna gəlsün səlatinlər qamu,
Qul təkəbbür qılmasın, sultanə gəlsün yengidən.

Aytım: ey dilbər, demişdin göstərəm şəmi-rüxüm.
Der: qəbul etmən onu, pərvanə gəlsün yengidən.

Xeyli dəmdir ki, Xətai gözləri qan ağladı,
Seyli-xunin bir dəxi ümmanə gəlsün yengidən!

* * *

Olu kim, laf edər meydanə gəlsün,
Müxənnət gəlməsün, mərdanə gəlsün.

Ərənlər mənzili həq mənzilidir,
Ərənlər sahibi-ürfanə gəlsün.

Cuş etdi zülfiqarım qında durmaz,

Kim inkar əhlidir, imanə gəlsün.

Əzəldən həq deyən əhli-təriqət,
O kandan sürülüb, bu kanə gəlsün.

Aralıxdan küdurətlər ərindi,
Sürüldü lənət ol şeytanə gəlsün.

Günəhkarın günahından keçərlər,
Yüz üstə sürülüb sultanə gəlsün.

Axan çaylar, axan arxlar, bulaqlar,
Yerindən mövc urub ümmanə gəlsün.

Rəvayətdir hədisi-Müstafadən,
Min il ölüb yatanlar canə gəlsün.

Xətai xəstədir, kani-səxavət,
Xəbər ver dərdlilər dərmanə gəlsün.

* * *

Ey məni hicran əlində zarü giryan eyləyən,
Çeşmimi giryan edib, sinəmni büryan eyləyən.

Gərçi bu dərdə məni saldın, əya arami-can,
Həm yenə dərdin durur, bu dərdə dərman eyləyən.

Gərçi eyd oldu cəmalın xəlqə, ey əbru hilal,
Bəndəyəm, ol eyd üçün canımnı qurban eyləyən.

Gərçi ğəmzən tiğ olubdur qətl-üşşaqə, vəli,
Çeşmi-xunxarın durur həm dəmbədəm qan eyləyən.

Eşqinin sərbazları çoxdur, vəli yoxdur dəxi,
Bu Xətai xəstətək ahəngi-meydan eyləyən.

* * *

Bu gün gəldim cahanə, sərvərəm mən,
Yəqin bilin ki, nəqdi-heydərəm mən.

Firidun, Xosrövü Cəmşidü 3öhhak,
Ki, Rüstəm-Zaləmü Iskəndərəm mən.

Ənəlhəqq sirri, uş könlümdə gizli,
Ki, həqqi-mütləqəm, həq söylərəm mən.

Nişanimdir mənim taci-səadət,
Süleyman əlyinə əngüştərəm mən.

Məhəmməd nuridən, Əli sirindən,
Həqiqət bəhri içrə kövhərəm mən.

Xətaiyəm, şəha, əskikli qulam,
Qapında bir kəminə kəmtərəm mən.

Çün sənintək yar buldum, özgə dildar istəmən,
Səndən ayru cümleyi-aləmdə mən, var istəmən.

Istərəm ki, mən çəkəm, dərdü fəraqın zəhmətin,
Məndən özgə eşqinizdə kimsə bimar istəmən.

Istərəm kuyində avaz etməyə, nakəs rəqib,
Öz ünümdən, özgə anda naleyi-zar istəmən.

Dün demişsən istərəm bir busəyə yüz can bəha,
Ol mətaə məndən özgə, heç xiridar istəmən.

Ol səbəbdən bu Xətainin sözü həqqanidir,
Həqdən özgə dünyada, mən yarü ğəmxar istəmən.

* * *

Gəl ki, cana, səndən özgə təndə mən can istəmən,
Taki sən varsan mənim yanımda, canan istəmən.

Gər əlac eylər mana aləm təbibi sərbəsər,
Şərbəti-ləlindən özgə dərdə dərman istəmən.

Görəli hüsnin gülünü olmuşam çün əndəlib,
Bağçalarda səndən ayru vərdi-xəndan istəmən.

Ta əzəl gündə sənin eşqinə iqrar etmişəm,
Səndən özgə yar ilən mən əhdü peyman istəmən.

Eylə sanma kim, Xətai mehri-ruyin tərk edər,
Var ikən dildə xəyalın özgə mehman istəmən.

* * *

Dün dedim tərk et yolunda, məndə candır sən deyən,
Leyk bu cismim içində laməkandır sən deyən.

Yarə sordum ki, dəhanın ğönçədir, ya zərrədir,
Yar aydır: mən də bilmən, binişandır sən deyən.

Mən dedim: gördüm şəbistan pərdədən ol çöhrəni,
Yar aydır: yar degil, bir təndə candır, sən deyən.

Mən dedim: mənzərdə gördüm bir cəmalın hər gecə,
Yar aydır: təkdi, mahi-asimandir sən deyən.

Bu Xətai dedi kim, yüzündə gördü həq yüzün,
Der, xəyalındır sənin, gözdən nihandır sən deyən.

* * *

Ey xublər içrə tələtü hüsn ilə bay olan,
Ol sərv qədü sayəsi zilli-hümay olan.

Canlar şikarın etməyə səyyad gözləri,
Kirpügi oxü qaşları peyvəstə yay olan.

Baği-rüxün suvarmaq üçün bağiban kimi,
Hər bir kənarə qanlu yaşım dürlü çay olan.

Ahvay ki, kami-vayimi verməz, tükəndi ömr,
Eşqində gecə-gündüz işim ahüvay olan.

Qılsan bu xaki-payinə bir gəz nəzər, nola,
Salmazmı xakə yüzünü xurşidü ay olan.

Vəslin nəvasın istəsə canım, əcəb degil,
Möhtac olur həmişə ğəniyə gəday olan.

Aldı şikəstə könlüni miskin Xətainin.
Çindir, vəfalı bulmağı xubi-Xətay olan.

* * *

Firqətin çəkdim nigara, şimdi yar olmazmısan?
Ixtiyarım getdi əldən, ixtiyar olmazmısan?

Intizarım həddən ötdü hicrilə oldum həlak,
Ğəmli könlüm halına bir qəmküsar olmazmısan?

Düşməni-dəmsərd əlindən bülbüli-can oldu lal,
Vəqtdir, gülçöhrən açıb, novbahar olmazmısan?

Munca möhnət çəkdin, ey dil, zülməti-hicranilə,
Ol məhin vəslinə yetdin, bəxtiyar olmazmısan?

Gər günahın yox isə miskin Xətai ğəm yemə,
Rəhmətinə xaliqin ümmidvar olmazmısan?

* * *

Qızıl gül, bağü bustanım, nə dersən?
Fəda olsun sənə canım, nə dersən?

Qərarü səbrü aramım tükəndi,
Kəsildi, gülli fərmanım, nə dersən?

Əridi iliyim, qaldı sümiyim,
Bu təni tərk edər canım, nə dersən?

Qamu dərdlilərə dərman bulundu,
Dəvasız dərdə dərmanım nə dersən?

Qamunun küfr ilə imanı vardır,
Mənim küfr ilə imanım, nə dersən?

Sənin məqsudun oldur kim, ölüm, mən
Həlal olsun sənə qanım, nə dersən?

Əgər yatsam min il torpaq içində,
Dürüstdür əhdü peymanım, nə dersən?

Xətai can ilə çün səni sevdi,
Sevən ölsünmi, sultanım, nə dersən?!

* * *

Çıxmaz, ey dilbər, sənin, xeyli-xəyalin yaddən,
Könlümün şəhrini yıxdı eşqiniz bünyaddən.

Ta ki, düşdüm, ey pəripeykər, fəraqın dərdinə,
Dutdi avazim cahanı ah ilə fəryaddən.

Onca kim, dünya yüzündə xəstə canım təndədir,
Çıxmaya dərdi-fəraqın bu xərab-abaddən.

Ta ki, çeşmim qarşusundan ayru düşdün, ey sənəm.
Çıxmaya hərgiz xəyalın xatiri-naşaddən.

Bu Xətai sözünə diq tutma, ey nakəs həsud,
Ta əzəl təlim alıbdır bu həkim ustaddən.

* * *

Qulunam bəndə, şahın könlü bilsin,
Bu könlüm səndə, şahın könlü bilsin.

Şəhi görəndə şad olur sevinir,
Bu canım təndə, şahın könlü bilsin.

Həzaran dürlü-dürlü səndən ötrü,

Ki vardır məndə, şahın könlü bilsin.

Cahan xublarının içində gördüm,
Səni Türündə, şahın könlü bilsin.

Necə miskin Xətai kimi könlü,
Alur bir xəndə, şahın könlü bilsin.

* * *

Ta vicudim şəhrini buldum dürü dürdanə mən,
Mən anı ərz etmənəm hər cahilü nadanə mən.

Küfrü iman sirrini bildim ki, mənidə nədir,
Yüzümü döndərmişəm andan bərü rəhmanə mən.

Gör necə zari verir ol lənəti şeytan mana,
Dünü gün lənət oxurmən, lənəti şeytanə mən.

Versə idi kamimi ol şahi-sultanım mənim,
Canımı qurban qılayım ol şəhü sultanə mən.

Mən Xətai çəkmənəm ğəm, çün ənəlhəq demişəm,
Çəkmişəm Heydər təki meydanda hu mərdanə mən.

* * *

Bəhəmdullah, səfa bulduq cəmali-novbaharindən,
Könül mirati yeng olmaz anın xətti-ğübarindən.

Görüb guyində dildarın rəqibi, çəkmə ğəm hərgiz,
Məsəldir gül dərənlər ağlamaz gülşəndə xarindən.

Keçib hər masəvadən talibi-didar olan aşiq,
Əlin çəkmək gərək ey dil, cəhanın cümlə varindən.

Xəyali-yar ilə qane olub, meyli-vüsal etmə,
Şikayət eyləməz sadiq olanlar ruzigarindən.

Xətai ölməyə can verməyib meydani-eşq içrə,
Yezid ollam dönərsəm Mürtəzanın zülfüqarindən.

* * *

Dilbəra, gördüm yüzün, heyranəm ol dəmdən bərü,
Göz yaşında qan ilən ğəltanəm ol dəmdən bərü.

Ta əyağın torpağından mən səadət bulmuşam,
Eşigində ruzü şəb dərbanəm ol dəmdən bərü.

Zərrə idim gün yüzün mehrinə düşdüm nagəhan,
Aləm içrə şöhreyi-dövranəm ol dəmdən bərü.

Ta sənin ruzi-əzəldən eşqinə dedim, bəli,
Əhdi pozman, bər səri-peymanəm ol dəmdən bərü.

Ta sənin ahu gözün gördü Xətai, ey pəri,
Məcnunam, viranələrdir xanəm ol dəmdən bərü.

* * *

Nigara, neyləyim mən səndən ayru,
Bu könlüm xali olmaz ğəmdən ayru.

Vüsalin həsrətindən, ey dilaram,
Gözümdə nəstə gəzməz nəmdən-ayru.

Quşum pərvaz edər hərdəm qəfəsdən,
Qərar etməz, məgər vəslindən ayru.

Ki səndən ayru heç yoxdur həyatim,
Qərar edər neçün can təndən ayru?

Xətai gül yüzün heyran bulmuş,
Xaçan bülbül durur gülşəndən ayru!

* * *

Yüzün gördüm sənin, ey yari-məhru,
Könüllər afəti ya yüzmidir bu?

Dodağın həsrətindən xəstə haləm,

Axıtdı gözlərim yaşın behər su.

Həbəşdir kim, müsafir Rumə düşmüş,
Yüzün səfhəndəki ol xali-hindu?

Gözündən ahutək dağlara düşdüm,
Nə sehr etdi mənə ol iki cadu?

Xətai der: yüzün xurşidə nisbət,
Sözü rövşən dedim, yüzünə qarşu!

* * *

Yüzüm sürüb varıram yarə qarşu,
Həbibü munisü dildarə qarşu.

Fəraqçün gözlərin könlüm apardı,
Iki heyva bitibdir narə qarşu.

Boyun sərv ağacı bustan içində,
Qızıl güllər açılmış xarə qarşu.

Rəqibi, görəyim, nabina olsun,
Otursun ol müdam divarə qarşu.

Ləbindən şərbət içdi bu Xətai,
Müdam sərməst gəzər didarə qarşu.

Kim alum göndərim, sən yarə qarşu,
Ki, artar həsrətilə yarə qarşu.

Qərarım qalmadı, səbr ötdü həddən,
Du çeşmim nərgisi-bimarə qarşu.

Gər uymaz gözlərim hicrin ğəmindən,
Nola, ah eyləsəm bidarə qarşu.

Ki, sənsiz olmuşam bülbüli-şeyda,
Nola, fəryad edəm gülzarə qarşu.

Yüzündə zülfüni gördüm, dedim ki,
Imanı bağlama zünnarə qarşu.

Asıldım ənkəbut tək, ey dilaram,
Müənbər türreyi-tərrarə qarşu.

Mənimçün dər əgər qılsan bəşarət,
Həmişə ğönçə nar əğyarə qarşu.

Xətai xəstədir, istər vüsalin,
Dəmadəm qıl nəzər bimarə qarşu.

* * *

Bahar oldu ki, aləm gülşən oldu,
Gözün aç gör cahan nə rövşən oldu.

Bəzəndi hər bir ağac bir gül ilə,
Ağaclar cümlə gülpirahən oldu.

Açıldı yazilər, bitdi çiçəklər,
Gül ilə şol bənəfşə, susən oldu.

Irişdi vədəsi badi-xəzanın,
Bəhər su gəl həzaran xərmən oldu.

Mana ol dust bulsa, dust ancaq,
Nə ğəm gər cümlə aləm düşmən oldu.

Çox əyləndin gələndə ey Xətai,
Məgər sana bu yerlər məskən oldu?

* * *

Qılır qəmzən cəfalər dürlü-dürlü,
Verir ləlin səfalər dürlü-dürlü.

Eşiyində sənin hər gecə ey şah,
Sürər yüz min bəlalər dürlü-dürlü.

Asılmış zülfinin hər bir muyində,
Mənimtək mübtəlalər dürlü-dürlü.

Rəqiblər, çəkdiyim cəfalər üçün,
Qılırmən bəd dualar dürlü-dürlü.

Xərabə könlümün içində eşqin,
Dutubdur çox binalər dürlü-dürlü.

Xətai, eşigində kəmtərindir,
Umar səndən ötalər dürlü-dürlü.

* * *

Mənə dərdü bəlalər yaxşı gəldi,
Sənə zövqü səfalər yaxşı gəldi.

Sənə xoş oldu, yarın yar buldu,
Mənə şol aşinalər yaxşı gəldi.

Sənin yüz qiymətin bir pula düşdü,
Mənə bu pürbəhalər yaxşı gəldi.

Sən ol pərvanə tək həsrət odunda,
Mənə şəmi-ziyalər yaxşı gəldi.

Sənə cövrü cəfa bulsun müsəlləm,
Mənə əhli-vəfalər yaxşı gəldi.

Xətai vəslə yetdi, çinü təhqiq,
Sənə yardən xətalər yaxşı gəldi.

* * *

Canım tükəndi, həsrəti-cananəyəm yenə,
Şəmi-rüxinə eşq ilə pərvanəyəm yenə.

3ahirdə gərçi dərdi-fəraq oldu həmdəmim,
Batin yüzündə yar ilə həmxanəyəm yenə.

Dünya yüzündə eşqlə zarəm, derəm, sənəm,
Bir söyləgil ki, üqbada cananəyəm yenə.

Daim könül quşu ki, düşər dami-zülfünə,
Başdan ayağa yaralu çün şanəyəm yenə.

Ta kim, Xətai ahu təki düşdü bəndinə,
Səhradə dərdi-eşqlə divanəyəm yenə!

* * *

Gül yüzin kim, düşmüş ol zülfi-pərişan üstünə,
Bir bulutdur kim, düşübdür mahi-taban üstünə.

Arizin üstə düşübdür qətrə-qətrə şol ərəq,
Sanəsən şəbnəm dürü düşmüş gülüstan üstünə.

3ülfi-çin olmuş durur, hər dəm düşər şol arizə,
3ülməti-dövrani gör kim, düşmüş iman üstünə.

Şol rəqibi-divi gör kim, kuyinə hökm eyləmiş,
Şöylə kim, qəsd eylər ol mülki-Süleyman üstünə.

Bu Xətai, yüzün üstə zülfini görgəc dedi:
3ülməti görün, düşübdür abi-heyvan üstünə!

* * *

Gərçi hicrindən zəifü natəvan oldum yenə,
Pir ikən yüzüni gördüm, novcəvan oldum yenə.

Dövri-hüsnində günəştək, olmuş idim aşikar,
Hicr səhrasinə düşdüm, binişan oldum yenə.

Aqil idim dünyada, Leyli cəmalin görmədən,
Eşq ilən Məcnun təki, bixaniman oldum yenə.

Ta ki, aşubi-fələkdən görməyə hüsnin zəval,
Eşigində gecə-gündüz pasiban oldum yenə.

Bu Xətainin dilində eşqiniz pünhan ikən,
Cümleyi-aləm dilində dasitan oldum yenə.

* * *

Daneyi-xali-siyəh kim, düşdü rüxsar üstünə,
Laleyi-pürdağdir kim, düşdü gülzar üstünə.

Həlqələnmiş zülfüniz rüxsarın üstə, ey sənəm,
Gəncə bənzər kim, onun yatmış durur mar üstünə.

Ta ki, zahid gördü yüzin, qılmadı bir gəz nigah,
Kafəri-mütləqdir ol, kim, gəlməz iqrar üstünə.

Sanasan kim, çeşmeyi-heyvanın üstə gəldi Xızr,
Düşdü ta xəttin sənin ləli-şəkərbar üstünə.

Ta ki, vəslin oldu vasil, bu Xətai xəstəyə,
Bir təbibə bənzər ol kim, gəldi bimar üstünə.

* * *

Mövsimi-qış getdi, dövri-novbahar oldu yenə,
Məclisi-gəştə əcayib ruzigar oldu yenə.

Saqiya, vəqti-tərəbdir, əldə dutgil cami-mey,
Kim, bənəfşə məst olub, nərgis xumar oldu yenə.

Mövsimi-gül gəldi, gül-gülşən bəzəndi bəzm üçün,
Bağü səhra, cümlə yeksər laləzar oldu yenə.

Gəldi növruzü baharü eydü, dövri-dustkam,
Yar əli-tək-yer-yüzü nəqşü nigar oldu yenə.

Əbri-neysan cuşə gəldi, tökdü rəhmət yağmurun,
Göy yüzündən yer yüzünə dür nisar oldu yenə.

Bağçayə seyranə çıxdı gəşt üçün ol gülstan,
Gül xəcalətdən qızarıb, şərmisar oldu yenə.

Qamətinlən bəhs edərdi, daima ol sərvi-bağ,
Gör xəcalətdən ona mənzil, kənar oldu yenə.

Gül yüzünü görəli artdı fəğani quşların,
Lal ikən bülbüllərin sövti hezar oldu yenə.

Ey Xətai, şad olub, beytül-həzəndən çıx bu gün,
Bağü bağça suyinə vəqti-güzar oldu yenə.

* * *

Dərdi-eşqin dilbəra, çün gəldi bu can üstinə,
Sanasan kim, Xızr gəldi abi-heyvan üstinə.

Bu cahan bağini bünyad etdi dəsti-ləmyəzəl,
Sən təki bir gül xaçan bitdi gülüstan üstinə?

Sərvəri hindudur ol kim, düşdü Rum iqliminə,
Ol siyəh xalın ki, düşmüş ruyi-xəndan üstinə.

Rahəti-vəslin umarkən, gəldi hicran zəhməti,
Ey pəri, neçün qoyarsan dərdi dərman üstinə.

Çün cəmalın mehri düşdü bu Xətai könlünə,
Sanasan Yusifdir ol, kim, gəldi Kənan üstinə.

* * *

Ta yüzün üstində zülfin sayə salmışdır yenə,
Arizin, rəngi güli-həmrayə salmışdır yenə.

Eşqi-ruyindən könül istər xilas olmaq, vəli,
Canimi zülfin siyəh sevdayə salmışdır yenə.

Çeşminə heyran olandan bərlü könlüm ey pəri,
Ahu nisbət əqlimi səhrayə salmışdır yenə.

Şadəm ondan bərlü kim, hicrində olmuş mən müqim,
Yüz məlamət bu dili-şeydayə salmışdır yenə.

Bu Xətai canını qurban edər ol mahə kim,
Pərtövi-mehri-cəmalın ayə salmışdır yenə.

* * *

Yar, eşqin bağrımi, ta çəkdi yüz dağ üstünə,
Atəşi-hicrin bu dağın çəkdi bir dağ üstünə.

Mən zəif, üştə fəraqın yüklədi bir dağ kimi,
Ol yükə qılmaz təhəmmül, qoysalar dağ üstünə.

Yüzün üstə zülfini gördikcə müshəfdir, derəm,
Bu nə hikmətdir ki, yazılmış qara ağ üstinə?

Şol xətü xalın kənarında rüxün, ey dilrüba,
Ol gülə bənzər ki, düşmüş tazə yarpaq üstinə.

Bu Xətai çeşmi yolunda onun topraq olur,
Ta əyağın basa ol dilbər, bu topraq üstinə.

* * *

Xəyalin məskənidir, can içində,
Yenə Yusifmidir, zindan içində?

Gözüm içində ol əksi-cəmalın,
Göhər nisbətlidürümman içində.

Yüzün səfhində ol şəkkər dodağın,
Gülüstandır, güli-xəndan içində.

Rəqibi qoymagil, qanunda neylər,
Bu kafər cənnəti-rizvan içində.

Xətai görməmişdir qamətintək,
Xuraman, sərv heç bustan içində.

* * *

Aydım qaşına, işvə qıl: aydır ki, göz üstə,
Baxdım ki, görüm ol gözi, dedi ki: yüz üstə.

Bir tari-muyindir, kəmərin altda miyanın,
Naziklik ilə kim deyə bir söz, bu söz üstə.

Ey dil, yüzüni xak edə gər, yar eşigində,
Ta daməni-dilbərdən onun düşə toz üstə.

Meyxarə ləbin istədi ta nöğlü kəbabi,
Eşq oduna yaxıb cigərim, saldı göz üstə.

Yar aydı mana: aşiq isən xəstə Xətai,
Bu cövri-cəfa kim qıluram, şimdi düz üstə.

* * *

Könlümi çəkdi, şəha, dağı-ğəmin, dağ üstünə,
Yenə ol mahin fəraqi çəkdi bir dağ üstünə.

Zülfi-ruyin xəttitək, heç kimsə dəftər yazmamış,
Ta ki, aləmdə yazılmışdır qara ağ üstünə.

Gərçi güllər çox bitər aləm gülüstanında, leyk,
Gül yüzün tək bitməmiş heç gülşənü bağ üstünə.

Ağ yüzünün üstən ol zülfi-siyahini götür,
Bilməzəm neçün qonar həmra gülün zağ üstünə.

Bu Xətai xəstədil hər dəm ümidi-vəsl üçün.
Döşəmişdir yüzüni qapunda torpaq üstünə.

* * *

Ey yüzün güldür, ləbin çün qönçə xəndandır yenə,
Buyi-muyin aşiqə küfr ilə imandır yenə.

Onca əfğan etdim, ey dürri-məlahət, sənsizin,
Çeşmeyi-çeşmimdən axan bəhri-ümmandır yenə.

Ta ğəmi-hicranilə düşdüm, vüsalindən iraq,
Ğəmli könlüm hicr ilə çün beytüləhzandır yenə.

Yüzüni zahid nədən səbül-məsanidir deməz,
Səfhəsində yazılı həm nuri-Qurandır yenə.

Şol pərişan zülfini ta görmüşəm, ey ruhi-qüds,
Dərdü həsrətdən mənim könlüm pərişandır yenə.

Onca çəkdim firqətin xarini, ey gül yüzlü yar,
Yürəgimdir ğönçə nisbət, dop-dolu qandır yenə.

Dün demişdin: məndən özgə yarə vermişsən könül,
Mən Xətai xəstəhaləm, bu nə böhtandır yenə?

* * *

Yarə yar olmaq dilərsən, ğeyri sən yar istəmə,
Canü dildən keçməmiş, sən yürü dildar istəmə.

Varü varlıq varmayınca, şahə varmaz varimiş,

Sən özünü şahə tapşur, dəxi gəl var istəmə.

Aşiqin məşuq yüzüdür, qibləsi həm Kəbəsi,
Sən yüzünü şahə döndər, qiblə divar istəmə.

Bu cahanın bağçasında xarisiz gülmi olur,
Tikanından qorxarisən, yürü gülzar istəmə.

Ey Xətai, yar yoluna canını etgil fəda,
Keç bu dünya şöhrətindən, sən onu var istəmə.

* * *

Ey könül, eşqində yarın naləvü ah eyləmə,
Dəgmə hər naməhrəmi sirindən agah eyləmə.

Aşiqin imanidir yarın cəmali ey rəqib
Tanrıçün get qarşıdan, məşuqi gümrah eyləmə.

Çün mənim üstimə doğdu, afitabım ey qəmər,
Gəzmə bər övci-fələkdə, adını mah eyləmə.

Çün sənin eşqi-məcazindən həqiqət bulmuşam,
Şimdi sən xahi vəfa qılgil mənə, xah eyləmə.

Mənzili-rəhmanilərdir, asitani dilbərin,
Getgil ey şeytan rəqib, ahəngi dərgah eyləmə.

Çün vüsalin xərmənindən bir cov olmaz hasilim,
Danə qılma yaşimi, çöhrəmni çün kah eyləmə

Ey Xətai, içdigin mey abi-kövsərdir müdam,
Nuşi-can et, badədən bir ləhzə ikrah eyləmə.

* * *

Gəl könül, pir istəyəli bu qədim ərkan ilə,
Görcək oldur həq yoluna varə başü can ilə.

Cani tərkin qılmayan, cananə vasil olmadı,
Qul gərək kim, məhrəm ola həzrəti-sultan ilə,

Qəhrinə şükr eylə gəl kim, həq sənə rəhm eyləyə,
Həm qərin olmuş əzəldən küfrü din imanilə.

Öldürən sən, dirlidən sən, saxlayan sənsən həkim.
Yox imiş bir səndən özgə, ayəti-Quran ilə.

Bu Xətai, ta əzəldən eşqinə yoldaş idi,
Könlünü şad eyləyəndir, sən kərəmli xanilə.

* * *

Gər mənimlə ol məhi-namehribanım söyləşə,
Xəstə cismimdə bu cani-natəvanım söyləşə.

Mən öləndən sonra qəbrim üstə gər əzm etsə yar,
Qəbr içində dura onunlən imanım söyləşə.

Bu qərarı yox könül, bilmən haçan aram edə,
Ya məgər, bir gün mənimlən dilistanım söyləşə.

Зəhri-hicran birlə dəxi taleim təlx olmaya,
Gər mənimlən bir gəz ol şirin zəbanım söyləşə.

Qəmlü könlü bu Xətainin cahanda şad ola,
Gər mənimlən bir gün ol ömri-cəvanım söyləşə.

* * *

Ya ilahi, sən məni bieşqi-canan eyləmə,
Eşq ilən şadəm könül, dərdimə dərman eyləmə.

Müddəilən vədə qılma, qövlinə qılmaz vəfa,
Hər yalançı yar ilən sən əhdü peyman eyləmə!

Gər vüsalindən mədəd qılmazsan, ey arami-can,
Gözümü giryan edib, bağrımnı büryan eyləmə!

Ləbləri dövründə ol gül yüzlü yarın dəmbədəm,
Qönçəni, ey bağiban gülşəndə xəndan eyləmə.

Bu Xətai xəstənin qılma müşəvvəş xatirin,

Ağ yüz üstə ol qara zülfin pərişan eyləmə.

* * *

Ey ki, hicrin bəndəni zar etdi qayğulər bilə,
Çeşmi-fəttanın görüb, heyranəm ahulər bilə.

Istəməz könlim məşami-zülfinizdən özgə müşk,
Müşki neylər kimsə kim, öyrəndi ol bulər bilə.

Ta gözüm ol fitnəlü qaşü gözün gördü sənin,
Keçdi ömrüm ah edüb, ol çeşmü əbrulər bilə.

Onca axdı gözlərimdən qanlı yaşım, su-bəsu,
Axdı çeşmim zövrəqi hər suyə ol sulər bilə.

Şer içində nisbət olmaz, ey mühəddəs, bilmiş ol,
Bu Xətainin kəlamın hər xətalulər bilə.

* * *

Yenə bipərvalığı yad etdigin yəni ki, nə?
Olur-olmaz sözü bünyad etdigin yəni ki, nə?

Hər səhər ta şam olunca tapmazam çün rahəti,
Bəndəni qayğudən azad etdigin yəni ki, nə?

Ğüssəvü dərdü fəraq ilən əya, Şirin misal,
Aşiqi dağlarda Fərhad etdigin yəni ki, nə?

Yüz-gəz ölsəm dünyada bir dəm mənə yoxdur vüsal,
Firqətində ömrümi bad etdiyin yəni ki, nə?

Səngdil yarın əlində ah edübən dəmbədəm,
Yaxə yırtıb, baş açıb, dad etdigin yəni ki, nə?

Ölmüşəm hicrində gecdən, çürümüşdür üstixan,
Diriligi də mənə bir ad etdigin yəni ki, nə?

Ta ki, fəryadına yetməz lütf edib, ol şah-hüsn,
Ey Xətai, munca fəryad etdigin yəni ki, nə?

* * *

Əgildim səcdə qıldım xanədanə,
Nuş etdim şərbətindən qanə-qanə.

Zəhi dövlət bəşarət mən gədayə,
Yürüdüm, uğradım, bir dürlü kanə.

Olan sərraf bilür gövhər bahasın,
Mübah olmuşdurur pirü cəvanə.

Ərənlər asimanın dirəgidir,
Dirək yerdər dayanır asimanə.

Ululuq istər isən qulluq eylə.
Ayağ bir-bir basarlar nərdibanə.

Cahanı açdı Sultan Heydər oğlu,
Irişdi ğazilər kövni-məkanə.

Yürüdüm bağına qıldım təfərrüc,
Ərənlər yatağı nəqşi-cəhanə.

Sürər Düldül, çalar şah zülfüqarı,
Əlidən qaldı bu zərbi-nişanə.

Xətaiyəm bu gün meydan içində,
Şahın mədhin oxuram dərvişanə.

* * *

Diyari-eşqə sultanəm, dila mən də zəmanimdə,
Vəzirimdir ğəmü ğüssə oturmuş iki yanimdə.

Fərağu atəşü dərdü ələmlər bağrımı yaxdı,
Iliklər qarə su oldu əridi üstixanimdə.

Mən ol canbazi-sərbazəm, fələk fövqindədir darim.
Neçə Həllaç, Mənsuri yürütdüm risimanimdə.

Mən ol şəhbazi-kuhsarəm, baş əyməm qülleyi-Qafə,
Neçə ənqa kimi yavru uçurdum aşiyanimdə.

Həmən əl arxası yerdə, cahanın padişahidir,
Xətai həp keçən sərdən, qədəm qoyan nişanimdə.

* * *

Çeşmin atanda ğəmzə məgər can dilər yenə?
Cəlladı gör ki, tökmək üçün qan dilər yenə!

Istər rəqib vəsli-dəhanın xəyalini,
Ol divi gör ki, mülki-Süleyman dilər yenə.

Istər könül ki, nuş edə ləlin zülalini,
Ol Xızri gör ki, çeşmeyi-heyvan dilər yenə.

Zülfin yüzün kənarini dutmuşdurur vəli,
Kafər çərisi ğarəti-iman dilər yenə.

Miskin Xətai qapuna gəldi, inayət et,
Vəslin gədası vayeyi-ehsan dilər yenə.

* * *

Əya, könül quşu derlər: baharimiş, mənə nə?
Büsati-eyş əcəb ruzigarimiş, mənə nə?

Derlərdi, oldu dil, Leyli zülfünə Məcnun,
Damində ol dəxi bir biqərarimiş, mənə nə?

Axıtdı yaşımı dövran, batırdı qanıma əl.
Rəqib əlindəki dəsti-nigarimiş, mənə nə?

Ləbin zülalinə süzdi, tükəndi ömri-əziz,
Həyati-Xızr əgər payidarimiş, mənə nə?

Bu bəxti-bəd ki, mənimdir, Xətai, ol şuxi,
Ğəm əhlinə deyələr ğəmküsarimiş, mənə nə?

* * *

Çin düşübdür, çin saçın, ol yüz tümən çin üstünə,
Ənbərin çin-çin düzəltmiş müşki-pürçin üstünə.

Bir xuraman, sərvi-qamət girdi nəsrin dərməyə,
Ovc ilən doldur bənəfşə, saç bu gülçin üstünə.

Gər dilərsən Leylitək, yüzün görən Məcnun ola,
Ay təki qaldır niqabın gün təki cin üstünə.

Bir pəri peykərni gördüm, can fəda qıldım ona,
Eylə nazikdir ki, qılmış Çinü Maçin üstünə.

Bu Xətai könlüni yəğmayə verdi Çin üçün,
Çin çərisi basdı Rumi, gəldi Maçin üstünə.

* * *

Çeşmimə gəldi şəha, nəqşi-xəyalın bu gecə,
Qıldı aşüftə məni, zülf ilə xalın bu gecə.

Düşdə gördüm məni sevdazadə, çin-çin yapuşur,
Boynuma silsileyi-zülfi çü dalın bu gecə.

Rişteyi-canimi şövq oduna pərvanə kimi,
Yaxdı ta vəqti-səhər şəmi-cəmalın bu gecə.

Qıldı sevda ilə peyvəstə zəif, ey mahi-növ,
Tənimi şol xəmi-əbruyi hilalın bu gecə.

Gözlərim yaşini hər suyə çü su qıldı rəvan,
Işvəvü naz ilə ol sərvi-nihalın bu gecə.

Bunca kim, ahü fəğan eylədi bir gün, sənəma,
Sormadın: Xəstə Xətai necə halın bu gecə?

* * *

Mənəm sultani-aləm can içində,
Yerim vardır xamu canan içində.

Oxurlar onu ki, bəhr ilə bərdə,
Əraqü Şamü həm Şirvan içində.

Gəl ey talib, mənə canın fəda qıl,
Ki, keçmişdi günün hicran içində.

Könüldə küfrü iman dopdoludur,
Yəqin bil, küfr var iman içində.

Şəriətdir, təriqətdir, həqiqət,
Mərifət bir gözündir can içində.

Bu gün çövkani-eşq aldım əlimə,
Gəlibməm top çalım meydan içində.

Xətaiyəm özüm Şah Heydər oğlu,
Bu mehri görməsən sən dan içində!

* * *

Eynullaham, eynullaham, eynullah,
Gəl imdi həqqi gör, ey kuri-gümrah.

Mənəm ol faili-mütləq ki, derlər,
Mənim hökmimdədir xurşid ilə mah.

Vücudum beytüllahdır, yəqin bil,
Sücudum sanadır şamü səhərgah.

Yəqin bil əhli-iqrarın yanında,
Yerü göy cümlə həqdir, olma gümrah.

Vilayət bağının bir meyvəsidir,

Haçan üzə onu hər dəsti-kytah.

Dilərsən, həqqi həqqə vasil etmək,
Irişdi fiməqami li məəllah.

Üluqi pak üzə seyran edər ki,
Xətai uğradı bir kəncə nagah!

* * *

Nəfəsi əhli-dilin gövhəri-candır bilənə,
Nitqimiz qüdrəti-həq, ruhi-rəvandır bilənə.

Mərifət gövhərinin kaninə mədən ola gör,
Üştə bu gənci-hünər, elmi-nihandır bilənə.

Şərbəti-həqdən içən eşq ara azad olur,
Eylə sərməst olanın küfri imandır bilənə.

Istədi abi-həyat çeşməsi kim, irdi Xızır,
Ol verir doğru xəbər, cümlə əyandır bilənə.

Ələ girməz, xanı ol əsrüki-divanə aşıq,
Leyk məşuqənnn ol dərdi amandır bilənə.

Qövli yalançı ilə olma müsahib, çək əlin,
Həmdəm olmaq div ilə külli ziyandır bilənə.

Ey Xətai, tanı sən həqqi özündən sakın ol,
Dəxi söz söyləmə var, bu söz əyandır bilənə.

* * *

Genə əzm eylədi könlüm, gedər ol şahi-əlayə,
Vücudim eşqi məhv oldu, səmək tək düşdü dəryayə.

Vücudim şəhrinə girdi, vilayət şahini gördi,
Ikilik qələsin yıxdı, ulaşdı zati-yektayə.

Gəl ey könlüm səfər eylə, bu gün yovmi-hidayətdir,
Cahani cani qoy, filcümlə, getsin külli yəğmayə.

Gözü yəğmaçilər gəldi, məni yəğmaladı külli,
Əlimdən varlığım aldı, götürdi anı səhrayə.

Şəha, minnət-şəha, minnət, bu gün yovmül-hesab oldi,
Maariflər hesab verdi, münafiq qaldı fərdayə.

Xətai ta səni gördi, vücudin sərbəsər gəzdi,
Çü şahın qulların gördi, yüzin xak etdi ol payə.

* * *

Şəha, qılgəl tərəhhüm, mən gədayə,
Eşigində yetirgil bir nəvayə.

Nola hüsnin zəkati busə versən,
Zəyifəm, dərdiməndəm, mən gədayə.

Dişün incu, gözün nərgis, ləbin ləl,
Sənin ol xoş cəmalın bənzər ayə.

Hümayun qəsrinizdən şahi-xuban,
Nola salsan mənim üstümə sayə.

Sənin cövrindən, ey sultani-aləm,
Xətai baş alur varur Xətayə.

* * *

Biz ol cani-yeganəyüz yeganə,
Nə bilür bizi hər naşi biganə.

Bizə saqi dolu sundi qədəhni,
Içübən əsrib olax div anə.

Talibin mənzili bizə dikəndir,
Nişan piruz olur həm binişanə.

Divanəyiz, divanəyə qələm yox,
Bizə nə saçü saqqal, nə şu nişanə,

Xətainin nəfəsni eşidənlər,

Sayad onlardadır əgər inanə.

* * *

Mən ol məsti-liqayəm, gəldim imdi,
Həmişə baxudayəm, gəldim imdi.

Cəhan içində bir aqil məni bil,
Mən ol sidqü səfayəm, gəldim imdi.

Məni zinhar sən bir ğeyr bilmə,
Haman ol dilrübayəm, gəldim imdi.

Münafiq caninə ba zərbi-şəmşir,
Bu gün həqdən bəlayəm, gəldim imdi.

Zi qeyri həq məni biganə bilgil.
Behəzrət aşinayəm, gəldim imdi.

Məni bilgil həmişə vasili-həq,
Zi qeyri həq cüdayəm, gəldim imdi.

Məğarib əhliçün ovci-fələkdən,
Be məni çün hümayəm, gəldim imdi.

Ögüş canlar üçün can almağa mən,
Xətai canfədayəm, gəldim imdi.

Xəstə canım olmaya, sən sevgili canan kimi,
Höqqeyi-ləlini gördüm, dərdimə dərman kimi.

Eylə kim zülmət içində aftab olur əyan,
Küfri-zülfin arəsində rüxlərin iman kimi.

Arizinin nisbətin, vəsfin cahanda söylərəm,
Gülşənin içində bitmiş şol güli-xəndan kimi.

Külbeyi-Yəqubə nisbət məskənim oldu xərab,
Ta ki, səndən ayru düşdüm Yusifi-Kənan kimi.

Bu Xətai verdi ovsafi-həqiqətdən xəbər,
Ta gözüm gördü cəmalın surəti-rəhman kimi.

* * *

Asdı zülfüntək, ğəmin, şol qəddi-baladən məni,
Ruy göstər, mahi-mən, qurtar bu sövdadən məni.

Mehri-ruyin məh təki, qarşumda dutmuş ol pəri,
Ey fələk, dur etməgil, ol hüsni-zibadən məni.

Zahida, vermə nəsihət, eşqi mən tərk eyləmən,
Vəz ilən qorxutmagil, imruzü fərdadən məni.

Göz yaşım rudxanəsi axdı ğəmindən oldu bəhr,
Vəsl ilən dutgil əlim, qurtar bu dəryadən məni.

Bu Xətainin yeri oldu ğəmindən dağі-hicr,
Qurtara vəslin məgər, bu kuhü səhradən məni.

* * *

Dilbəra, gül görmədim gülşəndə rüxsarın kimi,
Mehrü mah olmaz fələk, yüzündə rüxsarın kimi.

Gər siyəhdir dünyada leylilə zülmati belə,
Olmuya bunlar siyah, ol türreyi-tarın kimi.

Al ilən aldı mənim könlümni məndən, duymadım,
Sehr içində görmədim, ol çeşmi-məkkarın kimi.

Sormuşam qəndilə şəkkər ləzzəti, xoşdur, vəli,
Ol dəxi şirin degil ləli-şəkərbarın kimi.

Bu Xətai xəstəyə neçün vəfalər qılmadın,
Yoxdurur mehrin təki könlündə iqrarın kimi.

* * *

Dilbəra, eşqində məntək kimsə məşhur olmadı,
Ya sənintək hüsninə heç kimsə məğrur olmadı.

Hur ilən bağі-behişti qıldılar, tərif, leyk,
Eşigintək cənnətü hüsnin kimi hyr olmadı.

Taki, eşqin gəlmədi, şaha, bu könlüm təxtinə,
Bu vücudim şəhri hərgiz beyti-məmur olmadı.

Nuri-eşqin dilbəra, könlümə ta kim, düşmədi,
Зülməti-könlüm evi, aləmdə pürnur olmadı.

Xaki-payini Xətai ta ki, çəkdi çeşminə,
Görmədin ol dövləti düşmən gözü, kur olmadı.

* * *

Dilbəra, eşqini təndə saxlaram canım kimi,
Istərəm mehrini can təxtində sultanım kimi.

Yasəməntək rüxlərin gördüm, əya ruhi-rəvan,
Yaşlarım gözdən rəvan oldu yenə qanım kimi.

Qəddini can bağçasında istərəm hər dəmbədəm,
Çeşmeyi-çeşmimdə şol sərvi-xuramanım kimi.

Incimən dərdindən, ey könlüm alan, nazik sənəm,
Var durur mehri-ləbin könlümdə dərmanım kimi.

Ey Xətai, eşidüb hər dəm mənim fəryadimi,
Nalə qıldı nöh fələklər ahü əfğanım kimi.

* * *

Dilbəra, hicrində kim ki, didə kiryan olmadı?
Atəşi-eşqində hərdəm bağrı büryan olmadı?

Gül yüzün əzminə dün getdim gülüstan gəştinə,
Səndən ayru xar oldu gül, gülüstan olmadı.

Ta sənin xurşidi-rüxsarını gördüm, çeşmimə,
Bir bulud oldu qəmər, şol mahi-taban olmadı.

Bunca kim gördü səni, zahid yüzüni sevmədi,
Lacərəm, ol kafərin könlündə iman olmadı.

Ey Xətai, eşqinə neçün xəlayiq tən edər?
Ol məhi kim gördü kim, hüsnünə heyran olmadı?

* * *

Heç sənintək görmədim, bir dilbəri-hurü pəri,
Sərv boylu, lalə yüzlü, ğönçələb məh peykəri.

Ta səni gördü gözüm, oldum özümdən bixəbər,
Xanda gördü gözlərim, bilmən sənintək dilbəri?

Eşigin rizvan, özün huri, cəmalındır pəri,
Rüxlərin cənnət, boyun tuba, dodağın kövsəri.

Mərhəba, ey dilbəri-Şirazü şuxi-mülki Çin!
Söylədi hər kim səni gördisə "Allah əkbəri!"

Aşiqi öldürdün ey can, su kimi oldun rəvan,
Xancaru gedərsən, ey xunxarə dilbər, xancari?

Ey Xətai, şol Xötən türki saçının şəmməsi,
Nafeyi-səhrayə saldı bəlkə müşkü ənbəri.

* * *

Ey məni heyran edən, dərxab gördüm mən-səni,
Nə pəri, nə adəmi, məhtab gördüm mən səni.

Görəli mehri-rüxin çeşmim münəvvərdir mənim,
Dünyada xurşidi-aləmtab gördüm mən səni.

Eşqinin dəryasına qərq olmuşam ğəvvastək,
Bəhri-dildə lölöi-sirab gördüm mən səni.

Yüzün üstə göz ilən qaşini ta kim, görmüşəm,
Qibleyi-üşşaq üçün mehrab gördüm mən səni.

Ey Xətai, dilbərin xurşidi-tabandır məgər,
Kim, baxanda dideyi-pür ab gördüm mən səni.

* * *

Bu sürahi dilbəri-rəna kimidir qaməti,
Ruhtək hər kim ki, rahin içər, artar rahəti.

Vəsfinin şərhin deməkdə nitqi yoxdur kimsənin,
Həq hümayun eyləmiş, bəzm içrə sahib-dövləti.

Ləli-cövhərdən mürəssə qılmış onu həq tamam,
Bu səadətdən müdami, kimsənin yox minnəti.

Gecələr məclis içində oturar ol sərfəraz,
Eylə mehmandır kanın hər yerdə vardır izzəti.

Ey Xətai, deməgil anın şərabın sən həram,
Sinəsinə nurtək, dolmuş ilahın rəhməti.

* * *

Dəmbədəm yol gözlərəm, ol suvlu yarım gəlmədi!
Qalmışam qış möhnətində, nobaharım gəlmədi!

Xeyli müddətdir ki, mən ta ayrı düşdüm yardən,
Görmək üçün həddən ötdü intizarım, gəlmədi!

Taki, gördüm uyxuda mən ol pərişan zülfini,
Yerinə ondan bəri səbrü qərarım gəlmədi!

Ixtiyarım getdi əldən, canü dildən əl yudum,
Ol mənim canü könüldən ixtiyarım gəlmədi!

Xəstədir miskin Xətai bər misali-əndəlib,
Hüsn bağində cəmali gülüzarım, gəlmədi!

Ta mənim gül yüzlü yarım əzmi-seyran eylədi,
Lalətək hicrin yarası bağrımı qan eylədi.

Ta ki, qıldı bir nəzər ol dilrüba yarım mənim,
Neçə üşşaq əhlini sərməstü heyran eylədi.

Taki, dün gülzar içində bir təbəssüm qıldı yar,
Ağzı püstə, qönçəni gülşəndə xəndan eylədi.

Damə saldı can quşun, səd parə qıldı dilləri,
Ta qəmər yüzündə ol zülfin pərişan eylədi.

Afərin ol dilrübayi-nazənin dildarə kim,
Bu Xətaiyə vüsalin lütfü ehsan eylədi.

* * *

Ta səni gördüm nigara, dil mana yar olmadı,
Gərçi yar oldu vəleykin yari-ğəmxar olmadı.

Gərçi şirin ləb cahan mülkündə çoxdur bişümar,
Höqqeyi-ləlin kimi hərgiz şəkərbar olmadı.

Gül gülüstan içrə çoxdur, nazigü ziba, vəli,
Arizintək, ey sənəm, heç güldə rüxsar olmadı.

Xanda kim, məşuq ola, kuyində vardır çox rəqib,
Xansı güldür kim, onun yanında bir xar olmadı.

Ta səni gördi Xətai valehü şeydayidir,
Xansı gözdür həq yüzün görgəc ki, bidar olmadı?

* * *

Sirri-eşqindən sənin, hər kim ki, agah olmadı,
Qaldı məhrum ta əbəd məqbuli-dərgah olmadı.

Bilməyən kəndi vücudin, həqqi bilməz lacərəm,
Kim ki, bildi nəfsini aləmdə gümrah olmadı.

Güzgüsi pak olmayanın çarə yoxdur pasinə,
Qaldı məhrum ta əbəd, Fəzl ana həmrah olmadı.

Hər nə qılsan nikü bəd axır sana ol tuş olur,
Çəkmədi şərməndəlik, hər kim ki, bədxah olmadı.

Зirqinə aldanmagil məkri yüküşdür dünyanın,
Xansı gün xoş keçdi ki, sonu ğəmü ah olmadı?

Çün qul oldun, ey Xətai, bəndəfərman ol yəqin,
Bəndə fərman olmayanlar, layiqi-şah olmadı.

* * *

Cana, cahanda olmaya məhru sənin kimi,
Məhru də dəxi gəlməyə niku sənin kimi.

Qandır mənim susuzluğum, ey abi-ləli-yar,
Girməz əlimə dünyada bir su sənin kimi.

Əhsən cəmali-hüsninə kim bağbani-hüsn,
Gülşəndə görmədi bitə gülru sənin kimi.

Ey zülfi-dust, dünyada dur, həm oturma kim,
Düşməz damağə ənbəri-xoşbu sənin kimi.

Getmə Xətai çeşmidən, ey əksi-qəddi yar,
Nəmnak yerdə bitməyə qarğu sənin kimi.

* * *

Ol dilrüba ki, təndə çəkərmən cəfasını,
Vermən cahanə şəmməcə zülfi bahasını.

Munca dua qılur bu könül, qılmaz iltifat,
Ol bivəfa məgər kim, eşitməz duasını?

Heyranü valeh oldu, bu könlüm əlǝddəvam,
Bir qatla ta ki, gördü onun xub liqasını.

Ey dil, təbibə sorma əlacın bu dərdimin,
Dünya həkimi bilməyə eşqin dəvasını.

Ixlasi-dildən ayəti -"təviz" oxur müdam,
Yad eyləgəc cahanda Xətai xətasını.

Ey gül yanağlı, ləblərinə can desəm, yeri,
Zülfinə, küfr yüzinə iman desəm, yeri.

Sordum təbibə, dərdimə dərman bulunmadı.
Bu dərdi-eşqə ləlini dərman desəm, yeri.

Kim eşiginə yastana dövlət bulur müdam,
Ol asitanə, sayeyi-sübhan desəm, yeri.

Bir muri-xəstənin ki, qapunda məqami var,
Mən ol məqamə mülki-Süleyman desəm, yeri.

Buldu Xətai zikri-cəmalında nuri-həq,
Səhni-rüxini səfheyi-Quran desəm, yeri.

* * *

Əksi-sayəndir vücudim, ey saçı zilli-hümay,
Neşə kim, sən padişahsən, mən qapında bir gəday.

Kövkəb olmuşdur mənim çeşmim, cəmalın görməyə,
Bir nəzər doğgil gözüm qarşusına, ey yüzi ay!

Ol məhin eşqinə düşdüm, tənə qılma, zahida,
Qaçmazam eşqin yolundan çün mana haq qıldı tay.

Ta əzəldən var mənim guşimdə eşq avazəsi,
Çalma, ey mütrüb, dəxi məclisdə udü çəngü nay.

Bu Xətai oldu Məcnun, dağə düşdü ahutək,
Naseha, dağdan onu ürkütmə, qılma huyü hay!

* * *

Yox durur aləmdə bir dəx hüsn ilən yarım kimi,
Ya cəmal əhlində kim var, ol vəfadarım kimi?

Həsrətindən qəddinin eylə zəif olmuş sənin,
Yel əsəndə titrəşür, bu cismi-bimarım kimi.

Taki, dün məclisdə ney fəryadü zarim dinlədi,
Ağlaşur, bağrım dəlub bu naləvü zarım kimi.

Əbri-neysandan sorun əhvalimi kim ol dəxi,
Qətrə-qətrə yaş tökər, çeşmi-göhərbarım kimi.

Ey Xətai, gərçi xublar çox durur aləmdə, leyk,
Olmaya bir dilbər ol, şuxi-sitəmkarım kimi.

* * *

Ey cəmalındır sənin "allahü nurün" məzhəri,
Üştə beytullah qaşın mehrabi qəddin mənbəri.

Sən neçün süni-xudasən, ey mələk yüzlü bəşər,
Yüzünü görgəc oxur üşşaq "allah əkbəri"?

Ta yaratdı yer ilən gögi, təala şanəhu,
Görmədi heç kimsə səntək, dilbəri-məh peykəri.

Çin çərisi sanasan kim, dutdi Rum iqlimini,
Ta yüzün girdinə düşdü zülfi-müşki-ənbəri.

Ruzü şəb ayü günəş girdi fələkni dövr edər,
Şəbçiraq olmuşdur istərsən bütinin əxtəri.

Qamətin pəst eylədi, sərvi çəməndə, ey sənəm,
Arizin qıldı-xəcil, bağlarda vərdi-əhməri.

Dünyada hər kim qılır bir padşahın xidmətin,
Bu Xətai bəndədir, sidqilə şahın çakəri.

* * *

Ta gördi gözlərim səni, ey hüsn ilən ğəni,
Məcnun misali əqlim ilən görmədim səni.

Kuyindən özgə mürği-könül dutmadı məqam,
Bülbül nə yerə vara görüb tazə gülşəni.

Yüzümnü xaki pa qıluram asitaninə,
Ta kim, dəyə yüzümə səadətli daməni.

Xublar cahanı cümlə dutarsa, əya sənəm,
Can olduğunca mən dəxi tərk eyləmən səni.

Getməz Xətai cövr ilə qapundan, ey pəri,
Gülşən bilürmən ol səri-kuyində gülxəni.

* * *

Ey mələk surətli insan, ey günəş yüzlü pəri,
Görmədi aləmdə mərdüm bir sənintək dilbəri!

Sanma ancaq müşkə verdi bu siyəhruluq saçın,
Məh yüzün qıldı xəcil, bağlarda vərdi-əhməri.

Eşqinə düşən könüllər sanma kim, abad ola,
Onların şəhrin xərab etdi fərağın ləşgəri.

Oldu səhradə yerim, insan içindən dur olub,
Taki, gördü gözlərim sən ahugözlü dilbəri.

Üş bu mənidən Xətai hur söylər hüsnini,
Kim, ləbin peymanəsi bəxş eylər abi-kövsəri.

* * *

Ey sənəm, yolunda bu aləm fədadır, can dəxi,
Qul durur bəlkə sənə, aləmdə hər sultan dəxi.

Ey pəri, hüsninə insan necə heyran olmasın,
Gögdə sərgərdan olubdur, ol məhi-taban dəxi.

Ey günəş, hüsnin sənin bir ovcə yetmişdir bu gün,
Ayağın altında torpaq kimidir, Keyvan dəxi.

Mövci-eşqindən sənin ğərq olmuşam bir bəhrə kim,
Gözlərim yaşı qatında qətrədir ümman dəxi.

Necə yanmasın Xətai arizin hicrində kim,
Ğərqeyi xun oldu cövrindən güli-xəndan dəxi.

* * *

Taki, axşam vəqti gördüm ey büti-məhru səni,
Gündüzüm ta şam olunca istərəm hər su səni.

Taki, sən getdin mənim qarşımdan, ey sərvi-rəvan,
Dəmbə-dəm istər rəvan olub gözümdən su səni.

Gəldi yüz min dürlü sevdayi-pərişan başıma,
Xanda gördü gözlərim ey türreyi-hindu səni.

Yarəb, ol çöhrən nə tazə vərdi-əhmərdir sənin,
Gül qızarmış xiclətindən lal edibdir susəni.

Ey Xətai, sən nə bülbülsən ki, bağı-rövzədə,
Görməmişdir bağiban dərgülşəni-minu səni.

* * *

Ğəmindən gözlərim ümman degilmi?
Vüsalin can içində can degilmi?

Yazılmış xəttü xalın bimürəkkəb,
Əcayib surəti-rəhman degilmi?

Əgər Tövrat, əgər Incilü Zəbur,
Bə hökmi-ənbiya fürqan degilmi?

Əgər dərviş, əgər mirü səlatin,
Bu beş gün dünyada mehman degilmi?

Cəhanə eşq ilə üryan gələnlər,
Gedəndə həm genə üryan degilmi?

Bu günin fürsətin danlayə verən,
Yolunda cahilü nadan degilmi?

Gedənin xoş keçir miskin Xətai,
Gələn dövran, əcəb dövran degilmi?

* * *

Dünyəvü üqbadə birdir yar, dutman yar iki,
Yari sən ey ğəmlü könlüm, dutmagil zinhar, iki!

Zülfini yüz üstə gördüm həlqələnmiş, söylədim.
Gənc birdir, üstə neyçün yatmış ol şəhmar iki?

Quşanur könlüm səri-zülfin, xəyalın dər miyan,
Gör nəcür kafərdir ol kim, bağlamış zünnar iki.

Mürği-dil gahi rüxün, gah arizin məskən dutar,
Bülbüli-dilxəstə birdir, neyləsün, gülzar iki.

Eyləməz hərgiz Xətai sirri-həqqi xəlqə faş,
Çünki birdir sirri onun, saxlamaz sirdar iki.

* * *

Mənim könlüm alan dilbər degilmi?
Ləbi mərcan, dişi gövhər degilmi?

Yüzü zülfin mənim imanım aldı,
Zəhi, din düşməni kafər degilmi?

Məni heyran edən ol huri-zadın,
Boyu Tuba, ləbi kövsər degilmi?

Şərabi-eşq içən üşşaqə, ey dust,
Ləbin noğul, sözün şəkkər degilmi?

Xətai, şahi-aləm eşigində,
Qulami-kəmtər əz Qənbər degilmi?

* * *

Vəchinə baxkəc göründü gözümə məh parəsi,
Olmuşam ruzi-əzəldən firqətin biçarəsi.

Dərdimə dərman gərək, qapuna gəldim ey həbib,
Bilmişəm səndə yəqindir üşdə dərdim çarəsi.

Görəli şirin ləbin, eşqində Fərhad olmuşam,
Olmuşam Məcnun kimi, ol Leylinin avarəsi.

Diləgim bu idi həqdən, ey həbibim sübhü şam,
Yar əlindən ola yarə canda eşqin yarəsi.

Ey Xətai, firqətin çək ta vüsalın bulasan,
Bəs yavuq qılmış vüsalin, birlə hicran yarəsi.

* * *

Rüxün bədr ayə bənzər, bənzəməzmi?
Saçın sevdayə bənzər, bənzəməzmi?

Fəqirəm ol gözəldir hüsn içində,
Ğənidir, bayə bənzər, bənzəməzmi?

Xədəngi-kiprigün oxdur ki, qaşın,
Qurulmuş yayə bənzər, bənzəməzmi.

O zahid qarqışı aşiq həqində,
Yalan dəvaya bənzər, bənzəməzmi?

Xətai, firqətindən ağlamaqdan,
Du çeşmim çayə bənzər, bənzəməzmi?

* * *

Yəqin bil kim, xudaidir Xətai,
Məhəmməd Mustafaidir Xətai.

Səfi nəsli Cüneydi-Heydər oğlu,
Əliyyəl-Murtəzaidir Xətai.

Həsən eşqinə meydanə gəlibdir,
Hüseyni-Kərbəlaidir Xətai.

Əli Зeynəlibad Bağiru Cəfər,
Kazim, Musa Rizaidir Xətai.

Məhəmməd Təqidir, Əli Nəqi həm,
Həsən Əskər liqaidir Xətai.

Məhəmməd Mehdiyi-Sahib zəmanın,
Eşigində gədaidir Xətai.

Mənim adım vəli Şah Ismayıldır,
Təxəllüsi Xətaidir Xətai.

* * *

Şəha, səndən səfa istər Xətai,
Kərəm, lütfü əta istər Xətai.

Ayağın toprağın, ey şahi-aləm,
Gözünə tutiya istər Xətai.

Götürgil ağ yüzündən qarə zülfi.
Niqabın aç, liqa istər Xətai.

Diləməz asitanandan cüdalıq,
Cəfa qılma, vəfa istər Xətai.

Şəha, bu doğru yola varmaq üçün.
Sənintək rəhnüma istər Xətai.

Yezidü kafirü Mərvanə hər dəm,
Ğazilərdən ğəza istər Xətai.

Məhəmmədü Əlinin hörmətiçün,
Yəqin bilgil, xuda istər Xətai.

* * *

Mən büti-Leyli əlindən olmuşam Məcnun kimi,
Iştiyaqindən dəmadəm ağlaram məhzun kimi.

Çeşmeyi-çeşmim suyundan seyl dutdu aləmi,
Munca gəlmişdir Fəratü Dəcləvü Ceyhun kimi.

Gər cəmalın əksini uyxudə gördü ayü gün,
Şol xəcalətdən qızardı, qeyrətindən xun kimi.

Xameyi-qüdrət ki, çəkdi arizin lövhində xət,
Hansı katib yaza bildi şol xəti-movzun kimi.

Bu Xətai bir gün almışdı ləbindən busələr,
Gəldi çox günlər vəleykin gəlmədi olgün kimi.

* * *

Vücudin rövzeyi-rizvan degilmi?
Cəmalın məzhəri-insan degilmi?

Budur ərşin məcidi-qülhüvəllah,
Kişi kim, bilməyə heyvan degilmi?

Vücudi-Mustafadən buldu Adəm,
Risalət qapusu Quran degilmi?

Əli sirrin nə bilsin hər münafiq,
Münafiq qibləsi şeytan degilmi?

Xətai sirridir, Tahavü Yasin,
Durubdur ortada mizan degilmi?

* * *

Ey boyun Tuba, dodağın abi-heyvan nisbəti,
Abi-heyvan demən onu, çeşmeyi-can nisbəti.

Qamətü rüxsarını hər kim ki, gördi söylədi,
Biri güldür, birisi sərvi-xüraman nisbəti.

Eşigin torpağına hər kim qul oldu sidqilə,
Padşahdır bəndeyi-fəğfurü xaqan nisbəti.

Bəhri-eşq içrə səninçün necə ğəvvas olmuşam,
Dişlərin dürdür, dodağın abi-heyvan nisbəti.

Bu Xətai övci-zülfin, taki gördi məh yüzün,
Gözlərindən yaş tökər, barani-neysan nisbəti!

* * *

Nələr gəldi, gələsidir, mədəd hey!
Cahan əhli öləsıdır, mədəd hey!

Gəlir hökmi-ilahi Israfilə,
Olur suri, olasıdır, mədəd hey!

Günəhkarlar günahı sormaq üçün,
Ulu divan durasıdır, mədəd hey.

Qurulur ədl üçün mizan tərazu,
Əməllər dartılasıdır, mədəd hey.

Peyğəmbərlər qaçır ümmətlərindən,
Ki, nəfsa nəfs olasıdır, mədəd hey.

Sürə-sürə ilitirlər Siratə,
Neçələr süriləsidir, mədəd hey.

Bu bədbəxt Adəm oğlundan təmam et,
Yedi damu dolasıdır, mədəd hey.

Xətai dərdinə dərman bulunmaz,
Yarəb, halı nolasıdır, mədəd hey.

* * *

Gəl ki, cana, səndən ayrı gözlərim qan ağladı,
Ciyərim yandı tutaşdı, can üçün can ağladı.

Firqəti-hicran əlindən şöylə ah etdim bu gün,
Göydəki cümlə məlayik, yerdə insan ağladı.

Kim ki, aşiq olmadı, əhvali-aşiq bilmədi,
Dilbərin şirin ləbindən abi-heyvan ağladı.

Atəşi-eşqə düşən pərvanətək yanmaq gərək,
Şöylə kim, tərsa üçün ol Şeyx-Sənan ağladı.

Hər zaman zari qılur miskin Xətai yar üçün,
Eylə kim, Yusif üçün Yəqubi-Kənan ağladı.

Ey şəha, mən səndən özgə sevmədim, sevmən dəxi,
Mahi-rövşən səndən özgə sevmədim, sevmən dəxi.

Hər kimin bir ahugözlü dilbəri seyrandadır,
Göz dəxi ceyrandan özgə sevmədim, sevmən dəxi.

Cigərim sədparədir, ğəmzən oxundan, ey sənəm,
Kirpiyi müjgandan özgə sevmədim, sevmən dəxi.

Bu həqiqət məclisində mən sənəm, sən dəxi mən,
Eylə sanma səndən özgə sevmədim, sevmən dəxi.

Dilbər aydır: ey Xətai, bir dəxi sevdin məgər?
Həq bilir ki, səndən özgə sevmədim, sevmən dəxi.

* * *

Həqi könlündə sir saxla, özündən bixəbər sufi,
Bu dəryadan dərin sirri nə bilsin dəngəsər sufi.

Tanımamış o nəfsini, necə bilsün ki, rəbbini,
Qalıbdır ladə, illadə görün nə zikr edir sufi.

Sevibdir sim ilə zəri, qoyubdur vəsli-dildari,
Əgər doğrusini dersəm olur xəşm ilə nər sufi.

Özüni bilən ər sufi, həm oldur sufi ya safi,
Desən rəvadurur anə, gəl ey sahibnəzər sufi.

Xətai, mürşüdi pirlər əlini tutub ar etmə,
Əgər arif isən anla, kərəm qıl olma xər sufi.